

Årsredovisning 2024

FORTIFIKATIONSVERKET

Innehåll

Generaldirektören har ordet	3
1 Om årsredovisningen	5
2 Fortifikationsverkets uppdrag	6
3 Resultatredovisning	8
3.1 Sammanfattning av verksamhetsåret 2024	9
3.2 Nato	13
3.3 En nära partner för ökad försvarsförmåga	14
3.4 Investeringar	21
3.5 Förvaltning	36
3.6 Anskaffning och avyttring	45
3.7 Uppdrag	47
3.8 Införhyrningar	48
3.9 Fortifikatorisk utveckling	50
3.10 Hållbarhet	52
3.11 Kompetensförsörjning	58
3.12 Sjukfrånvaro	60
4 Finansiell redovisning	61
4.1 Resultaträkning	61
4.2 Balansräkning	62
4.3 Anslagsredovisning	64
4.4 Finansieringsanalys	65
5 Tilläggsupplysningar och noter	68
6 Sammanställning av väsentliga uppgifter från resultaträkning, balansräkning och anslagsredovisning	90
7 Förordning av intern styrning och kontroll (FISK)	91
8 Årsredovisningens undertecknande	93

Generaldirektören har ordet – snabbt, smart och säkert

När jag summerar 2024, året då vi fyllde 30 år som myndighet, är det ett år av rekordstora leveranser där vi än en gång överträffade föregående års nivåer. Vi bygger, renoverar, utvecklar och underhåller som aldrig förr. Det är resultatet av ett målmedvetet arbete där alla, precis alla, medarbetare, oavsett roll, bidrar till helheten.

Säkerhet och beredskap är grundpelare i vårt försvar, och den infrastruktur vi äger spelar en avgörande roll för Försvarsmaktens operativa förmåga. Under året har vi fortsatt att utveckla och förstärka försvarets infrastruktur för att möta de ökade säkerhetskraven i en alltmer komplex omvärld.

Rysslands anfallskrig i Ukraina går nu in på sitt fjärde år, vilket understryker den osäkra säkerhetssituationen i vår omvärld. Denna utdragna konflikt har haft omfattande humanitära och geopolitiska konsekvenser, och påverkar även vårt arbete med att stärka Sveriges försvarsförmåga.

En av de mest betydelsefulla händelserna under året är att Sverige nu är ett allierat land i Nato. Det innebär både nya möjligheter och krav på försvarsinfrastruktur. Vi arbetar aktivt för att säkerställa att vår infrastruktur möter alliansens standarder och att den är robust och välanpassad. Samtidigt har vi fördjupat det nordiska samarbetet genom ett nytt avtal med Norge och Finland. Där fokuserar vi på att stärka vår gemensamma förmåga inom fortifikation, värdlandsstöd, hållbarhet, forskning och beredskap. Genom detta samarbete kan vi dra nytta av varandras erfarenheter och lösningar för att ytterligare höja motståndskraften.

Infrastruktur är mer än bara byggnader – det är strategiska resurser som möjliggör Försvarsmaktens verksamhet dygnet runt, året om. De är konstruerade för att stå emot extrema påfrestningar, säkerställa redundans och upprätthålla drift även under svåra förhållanden. Vi är i Sverige unika med vår fortifikatoriska expertis, där vi genom avancerade skyddsåtgärder, förstärkta konstruktioner och moderna säkerhetssystem skapar en robust och motståndskraftig infrastruktur. Vi samverkar inte bara med det militära försvaret utan det är flera myndigheter inom det civila försvaret som vi under året har gett stöd åt inom det fortifikatoriska området.

Under året har vi genomfört viktiga investeringar, samtidigt som vi fortsatt arbetet med att anpassa de befintliga fastigheterna till dagens och framtidens behov. Varje existerande fastighet är unik och exklusiv, men genom nära samarbete med övriga försvarsmyndigheter och andra aktörer säkerställer vi att våra befintliga fastigheter uppfyller de högsta kraven på säkerhet, funktion och hållbarhet.

Vi står också inför möjligheten att bygga nytt både snabbare och mer kostnadseffektivt. Genom de typbyggnader som vi har utvecklat kan vi påskynda byggnationstakten utan att kompromissa med säkerhet eller funktion. Detta är en viktig framgångsfaktor för att snabbt möta det ökade behovet av moderna och hållbara försvarsanläggningar.

Utmaningarna är många, men jag vet att vi kommer klara dem. Vi har en tydlig strategi, vi analyserar våra prioriteringar, vi utmanar målmedvetet våra processer och satsar på innovation och samverkan, men framförallt har vi engagerade och hängivna medarbetare. Detta gör oss väl rustade inför framtidens krav.

I försvarsbeslutet för 2025–2030 har Fortifikationsverket nu definierats som en försvarsmyndighet. Det är ett tydligt erkännande av att försvarsförmåga bygger på balans av flera komponenter – personal, materiel och infrastruktur. Infrastrukturens betydelse för tillväxten ska inte underskattas. Fortifikationsverket har en avgörande roll i att leverera, utveckla och förvalta fastigheter för totalförsvaret, på rätt platser och med rätt skydd.

Jag vill rikta ett stort tack till alla medarbetare, styrelsen, partners och alla som bidrar till att vi kan utföra vårt viktiga uppdrag. Tillsammans bygger vi snabbt, smart och säkert en försvarsinfrastruktur för Sverige och våra allierade.

Februari 2025

Generaldirektör Maria Bredberg Pettersson

Foto: Fortifikationsverket

1 Om årsredovisningen

Årsredovisningen är upprättad enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag i förhållande till myndighetens instruktion, regleringsbrevets mål och åiterrapporteringskrav samt övriga uppdrag från regeringen.

Värden inom parentes avser föregående år (2023). För nyckeltal per kvadratmeter (m²) avses area i öppet fastighetsbestånd. För samtliga nämnda areor avses öppet fastighetsbestånd.

Årsredovisningen är uppdelad i tre delar: resultatredovisning, finansiell redovisning samt redovisning av riskanalys, åtgärder och kontroller. Årsredovisningen avslutas med årsredovisningens undertecknande.

Resultatredovisning

Resultatredovisningen är en redovisning, analys och bedömning av mål och åiterrapporteringskrav i regleringsbrev och övriga uppdrag från regeringen. För 2024 redovisas resultatet på samma sätt som förra året, det vill säga på fem verksamhetsdelar: förvaltning, anskaffning och avyttring, uppdrag, införhyrningar och fortifikatorisk utveckling. I resultatredovisningen inleds respektive kapitel med en färgad ram som återger de mål som resultaten bedöms emot.

Analys och samlad bedömning av resultat redovisas. Bedömning av resultatet sker utifrån en tregradig skala och är en sammanvägd bedömning av prestationerna inom respektive mål.

- Grön ram runt den inledande texten om resultatet utvecklats positivt mot föregående år eller om Fortifikationsverket uppnått satta mål.
- Gul ram runt den inledande texten om resultatet är oförändrat mot föregående år eller om målet delvis har uppnåtts.
- Röd ram runt den inledande texten om resultatet har utvecklats negativt mot föregående år eller om satta mål inte uppnåtts.

Den samlade bedömningen görs bland annat mot resultatindikatorer, som exempelvis nyckeltal och utfall jämfört med budget för drift, underhåll och investeringar.

Finansiell redovisning

Den andra delen av årsredovisningen är den finansiella redovisningen. Här redovisas hur tilldelade medel har använts via resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, finansieringsanalys, noter samt en sammanställning över väsentliga uppgifter.

Riskanalys, åtgärder och kontroller

Den tredje delen av årsredovisningen är redovisning av riskanalys, åtgärder och kontroller som genomförts för bedömning av om den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den perioden som årsredovisningen avser.

2 Fortifikationsverkets uppdrag

Fortifikationsverkets verksamhet

Fortifikationsverket äger och förvaltar Sveriges fastigheter för försvarsändamål. Huvuduppdraget är att leverera väl fungerande mark, anläggningar och lokaler för försvarssektorns behov och att utveckla den fortifikatoriska kompetensen för hela samhällets behov. På så sätt bidrar Fortifikationsverket till landets försvarsförmåga och samhällsberedskap.

Fortifikationsverket äger regementsbyggnader, kontor, träningsanläggningar, verkstäder, skjutbanor, hamnar, flygplatser, anläggningar under jord och den mark som Försvarsmakten övar på. Per den 31 december 2024 bestod Fortifikationsverket av 1 175¹ (1 045) medarbetare och ett fastighetsbestånd som sträcker sig från Treriksröset i norr till Ystad i söder – Fortifikationsverket finns där totalförsvaret kräver det.

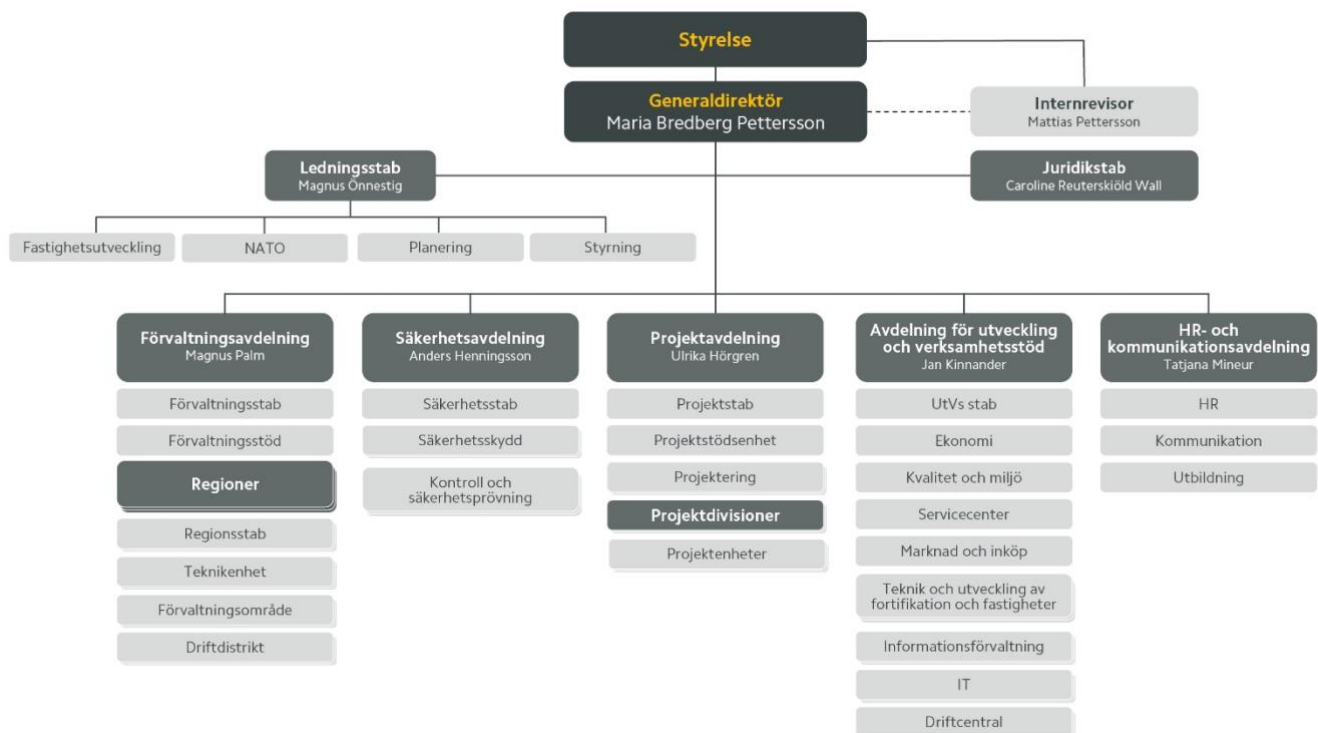
Fortifikationsverket förvaltar viktiga försvarsfastigheter som verkstäder och fordonshallar. Foto: Öyvind Lund.

¹ Totalt antal anställda oavsett anställningsform 2024-12-31.

Organisation 2024

Myndigheten har vuxit mycket på kort tid och behöver fortsätta växa för att möta totalförsvarets ökade behov och efterfrågan. För att kunna arbeta effektivt och proaktivt och samtidigt skapa en mer balanserad arbetsbelastning för medarbetarna, har organisationsanpassningar genomförts inom flera avdelningar. Justeringarna handlar bland annat om en ny organisation för region Öst (Stockholm/Gotland) samt fler enheter och grupper inom säkerhetsavdelningen, projektavdelningen, HR- och kommunikationsavdelningen samt avdelningen för utveckling och verksamhetsstöd.

Fortifikationsverkets sex regioner: Region Norr, Region Mitt, Region Öst, Region Väst, Region Sydväst och Region Sydöst.

Organisation 2025

För att bättre kunna möta totalförsvarets kraftiga tillväxt har ytterligare organisationsjusteringar analyserats under året, bland annat anpassningar för förvaltningsavdelningen och projektavdelningen samt en ny avdelning för finans, ekonomi- och verksamhetsstyrning. Ett inriktningsbeslut fattades under 2024 som innebär att ekonomienheten (avdelningen för utveckling och verksamhetsstöd) och styrningsenheten (ledningsstaben) bildar en ny gemensam avdelning, vilket planerats för att träda i kraft 1 mars 2025.

3 Resultatredovisning

Samlad bedömning

Fortifikationsverket bedömer att myndigheten i allt väsentligt har uppnått myndighetens övergripande mål och att uppgifter och uppdrag genomförts i enlighet med instruktion och regleringsbrev. Det gäller hur och till vilken volym vi utfört uppgiften att genomföra nybyggnation och ombyggnation samt förvärva fast egendom. Det gäller också hur vi förvaltat fastigheterna och bedrivit fortifikatoriskt utvecklingsarbete. Myndigheten har på detta sätt bidragit till det övergripande målet för totalförsvaret och det militära försvaret.

MÅL ENLIGT REGLERINGSBREVET

Mål:

Myndigheten ska i sin verksamhet uppnå en avkastning om 3,62 procent på 30 procent av myndighetens genomsnittliga lån för samhällsinvesteringar i Riksgäldskontoret. Avkastningen avser överskott före försäljningar av fast egendom på grund av försvarsbeslut, försäljningar av övnings- och skjutfält och övriga försäljningar samt före kostnader för avveckling. För 2024 motsvarar det en avkastning om 287 mkr.

Bedömning:

Resultatet före försäljningar av fast egendom på grund av försvarsbeslut och försäljningar av övnings- och skjutfält samt kostnader för avveckling finansierad med balanserade medel är 281 mkr². Regeringens avkastningskrav, som för 2024 uppgår till 287 mkr, betalas in till statskassan. Skillnaden mellan årets överskott och avkastningskravet, -12 mkr, tas av det balanserade kapitalet som vid årets ingång uppgick till 373 mkr. Vid årets utgång uppgår kapitalet till 361 mkr vilket utgör 5,6 % av myndighetens omsättning. Fortifikationsverkets resultat ska enligt avgiftsförordningen över tid balansera vilket ger att enstaka år kan innebära ett minskat balanserat kapital.

Målet bedöms vara uppfyllt.

² I resultatet ingår överskott av övriga försäljningar 6 mkr som kommer att betalas in till statskassan.

3.1 Sammanfattning av verksamhetsåret 2024

Bokfört värde fastigheter

25 367 mkr (20 300)

Energianvändning

471 GWh (432)

Intäkter6 408³ mkr (5 914)**Investeringsutgifter**

9 521 mkr (5 467)

Årsarbetskrafter1 046 (938)⁴**Bruttoarea (uthyrningsbar)**3 710 815 m² (3 607 113)

Sammanfattningen av verksamhetsåret presenteras ur ett VEK-perspektiv, med det avses verksamhet, ekonomi och kompetensförsörjning.

Verksamhet

Fortifikationsverket har under 2024 bidragit till att stärka totalförsvarsförmågan genom att fortsatt utöka fastighetsbeståndet. Volymerna för investeringar i infrastruktur och åtgärder för vidmakthållande är de högsta någonsin, och tillsyn samt skötsel av beståndet genomförs som planerat. Fortifikationsverket säkerställer att dess partners infrastruktur finns tillgänglig när den behövs.

Året har präglats av att Sverige våren 2024 blev medlem i Nato. Myndigheten har bland annat i nära samverkan med Försvarmakten och Försvarets materielverk, påbörjat förberedelser för implementering av Nato Security Investment Programme (NSIP). Förberedelser har genomförts i form av utbildningar, studiebesök samt täta kontakter med andra försvarsmyndigheter både nationellt och internationellt.

Fortifikationsverket har i samverkan med Försvarmakten och Försvarets materielverk fortsatt arbetet med att utveckla effektiva och ändamålsenliga arbetssätt och processer gällande samarbetet mellan myndigheterna. Syftet är att förkorta ledtider och säkerställa en koordinerad förmågetillväxt utifrån försvarsbeslutet.

Det försämrade säkerhetsläget i omvärlden sätter fokus på myndighetens behov av att öka takten på utveckling och kompetens inom fortifikatoriskt skydd för att stärka totalförsvarets förmåga. Fortifikationsverket har under året till exempel bidragit med fortifikatorisk utveckling, stöd och rådgivning, skyddslösningar samt utbildningar inom området både internt och externt. Fortifikationsverket har fortsatt att effektivisera den interna verksamheten och bland annat implementerat ett nytt fastighetssystem som på ett säkert, robust och effektivt sätt hanterar, planerar och följer upp fastighetsförvaltningen för att stödja den starkt växande verksamheten. Under året har säkerhetsskyddet haft ett ökat fokus på att stödja produktionen för att bidra till totalförsvarets snabba tillväxt. De viktigaste åtgärderna har varit att effektivisera processer och utveckla nya arbetssätt. För att säkerställa en hög informationssäkerhetsnivå har myndigheten genomfört flera utbildningsinsatser.

³ Enligt resultatredovisningen är intäkterna 6 467 mkr (5 938). Konton för köpeskillingar, realisationsresultat och upplupna intäkter vid försäljning av fast egendom hanteras olika i den finansiella redovisningen och i resultatredovisningen.

⁴ Antalet anställda omräknat till heltidsanställda.

Ekonomi

Fortifikationsverkets verksamhet redovisas och genomförs inom fem områden; förvaltning, anskaffning och avyttring, uppdrag, införhyrningar och fortifikatorisk utveckling. Det totala resultatet uppgick till 281 mkr (103) vilket är 98 mkr högre än budget.

Verksamhet (tkr)	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Förvaltning				
Intäkter	3 912 179	4 040 864	3 494 884	3 246 176
Kostnader	-3 724 754	-3 740 709	-3 334 939	-2 979 907
Resultat	187 425	300 155	159 945	266 269
Anskaffning och avyttring				
Intäkter	578 485	661 129	853 428	359 642
Kostnader	-549 272	-619 191	-866 752	-421 091
Resultat	29 213	41 938	-13 324	-61 449
Uppdrag				
Intäkter	389 226	607 068	591 380	440 478
Kostnader	-384 867	-622 486	-588 446	-433 808
Resultat	4 359	-15 418	2 934	6 670
Införhyrningar				
Intäkter	985 904	1 078 287	964 034	817 963
Kostnader	-985 904	-1 078 287	-964 034	-817 963
Resultat	0	0	0	0
Fortifikatorisk utveckling				
Intäkter	90 061	79 715	33 904	21 686
Kostnader	-128 387	-125 436	-79 986	-62 226
Resultat	-38 326	-45 721	-46 082	-40 540
Total				
Intäkter ⁵	5 955 855	6 467 063	5 937 630	4 885 945
Kostnader	-5 773 184	-6 186 109	-5 834 157	-4 714 995
Resultat	182 671	280 954	103 473	170 950

⁵ Enligt resultaträkning i den finansiella redovisningen (avsnitt 4.1) är intäkterna 6 408 mkr (5 914) och intäkterna i resultatredovisningen är 6 467 mkr (5 938). Konton för reavinst byggnader och mark, försäljning av anläggningstillgångar byggnader och mark, transfereringar och fördelning av interna lokalkostnader hanteras olika vilket medför differenser mellan de två delarna i årsredovisningen.

Förvaltningsverksamheten redovisar ett resultat på 300 mkr (160) vilket är 113 mkr högre än budget. Avvikelsen beror främst på lägre finansiella kostnader med 83 mkr på grund av lägre ränta och senarelagda lån. Avvikelsen beror även på högre intäkter med 19 mkr för avverkning av större volym skog än budgeterat, som möjliggjorts på grund av mer tidstilldelning.

Anskaffning och avyttring redovisar ett resultat på 42 mkr (-13) vilket är 13 mkr högre än budget. Avvikelsen avser främst lägre kostnader för hantering av oexploderad ammunition (OXA) på före detta övnings- och skjutfält.

Resultatet för *uppdragsverksamheten* uppgick till -15 mkr (3) vilket är 19 mkr lägre än budget. Avvikelsen avser främst utebliven ersättning om 14 mkr avseende en skada på Visbypiren i Karlskrona.

Intäkter och kostnader för *införhyrningar* uppgick till 1 078 mkr (964) då samtliga kostnader faktureras till partner uppgick resultatet till 0. Ökningen av införhyrningar speglar den tillväxtfas som Fortifikationsverket med partner befinner sig i. Införhyrningar utgjorde under 2024 22 % av myndighetens intäkter för hyra, arrende och införhyrningar⁶.

Fortifikatorisk utveckling redovisar ett resultat på -46 mkr (-46) vilket är 7 mkr lägre än budget. Avvikelsen förklaras främst av uteblivna äskade medel från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

I det totala utfallet ingår kostnader för avveckling av anläggningar och övnings- och skjutfält till netto -0,3 mkr (74). 13 mkr (23) avser avveckling av anläggningar och -13 mkr (51) avser avveckling av övnings- och skjutfält där uteblivna åtgärder genererat en återläggning av balanserade medel. Detta uppgick gemensamt i budget till 35 mkr (23). Enligt regleringsbrevet får Fortifikationsverket disponera intäkter som uppstår vid försäljning av försvarsfastigheter på grund av försvarsbeslut samt behålla överskott av försäljningar av övnings- och skjutfält. För mer information, se avsnittet "Tilläggsupplysningar och noter".

Årets överskott av försäljningar orsakade av försvarsbeslut och försäljningar av övnings- och skjutfält är 0 mkr (30) och överskott övriga fastighetsförsäljningar är 6 mkr (13). Avkastningskravet uppgick till 287 mkr (178) vilket motsvarar 5,6 % (6,3) av myndighetens omsättning. Fortifikationsverkets resultat inklusive resultatdispositioner presenteras i tabellen nedan.

Fortifikationsverkets resultat	Utfall 2024, tkr
Resultat före dispositioner	280 954
Överskott försäljning försvarsbeslut och övnings- och skjutfält	17
Överskott övrig försäljning	-5 741
Avvecklingskostnader finansierade med balanserade medel	-301
Avkastningskrav	-286 929
Resultat efter dispositioner	-12 000

⁶ Se not 1 i den finansiella redovisningen.

Från och med regleringsbrevet för 2025 ska Fortifikationsverkets verksamhet redovisas på en rad i avgiftstabellen där ingående och utgående disponibelt myndighetskapital framgår. Tidigare, liksom för 2024, har verksamheten redovisats på verksamhetsdelarna förvaltning, anskaffning och avyttring, införhyrningar, uppdrag och fortifikatorisk utveckling samt utan disponibelt myndighetskapital. I tabellen nedan redovisas avgiftstabellen för 2024 med samma indelning som för regleringsbrevet 2025. I summan intäkter, 6 467 mkr, ingår bidrag med 11 mkr och finansiella intäkter med 33 mkr. Dessa intäkter ingår i Fortifikationsverkets prissättningsmodell.

Fortifikationsverkets ackumulerade disponibla överskott per 2024-12-31 uppgår till 488 mkr (500). Av detta överskott avser 361 mkr balanserad kapitalförändring och 127 mkr balanserade överskott för fastighetsförsäljningar (redovisas i not 23 i finansiella redovisningen). Detta är en avvikelse mot budgeterat ackumulerat överskott på 110 mkr, varav 98 mkr förklaras av resultatavvikelsen ovan per verksamhetsdel. Resterande del av avvikelsen, 12 mkr, beror främst på ett lägre avkastningskrav vilket kommer av tidsförskjutningar i samhällsinvesteringar.

Verksamhet (tkr)	Över/Underskott t.o.m. 2022	Över/Underskott t.o.m. 2023	Intäkter 2024	Kostnader 2024	Över/Underskott 2024	Ack överskott t.o.m. 2024
Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras						
Uppdragsverksamhet	587 082	-87 002	6 467 062	-6 478 778	-11 716	488 364

Kompetensförsörjning

En förutsättning för att kunna bidra till totalförsvarets ökade förmåga, är att Fortifikationsverket har en god kompetensförsörjning, med kvalitativa och effektiva processer för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Under året har Fortifikationsverket ökat antalet medarbetare med 12 %, från 1 045 till 1 175 totalt antal anställda vid årets slut, vilket bidrar till myndighetens förmåga att möta tillväxten inom totalförsvaret. Närmare 14 000 kandidater har sökt de 317 utannonserade tjänsterna, som omfattar ersättningsrekrytering och utökning.

En ny utbildningsenhet har bildats med det övergripande uppdraget att ansvara för den del av myndighetens kompetensutveckling som bedrivs genom utbildning. Under året har bland annat grundläggande Natoutbildning och informationssäkerhet digitaliserats för ökad tillgänglighet. En särskild utbildningsinsats genomfördes vid införandet av myndighetens nya fastighetssystem, för att stödja en effektiv fastighetsförvaltning.

Årets medarbetarundersökning visar mycket goda resultat, med höga värden för hållbart medarbetarengagemang och att rekommendera Fortifikationsverket som arbetsgivare. Medarbetarna uppger i hög grad att det känns positivt att gå till jobbet och att arbetet upplevs som meningsfullt. Många anser att de får nyttja sina kunskaper, utvecklas och lära sig nya saker. Även ledarskapet hos den närmaste chefen får genomgående höga betyg.

3.2 Nato

Den 7 mars 2024 blev Sverige medlem i försvarsalliansen Nato. Medlemskapet innebär omfattande förändringar och anpassningar för Sverige, vilket även påverkar Fortifikationsverket. Under 2024 har myndigheten, i nära samarbete med Försvarsmakten och andra försvarsmyndigheter, arbetat med att möta de krav som Natomedlemskapet medför.

Myndigheten har fortsatt sitt förberedelsearbete avseende världlandsstödet (VLS). Via världlandsstödet skapar Fortifikationsverket förutsättningar för Nato att verka på svensk mark, vilket kan inkludera framtida behov av nybyggnation och anpassningar i befintlig infrastruktur, såsom övningsfält, garnisoner, hamnar och flygfält.

Under året har myndigheten i nära samverkan med Försvarsmakten och Försvarets materielverk, påbörjat förberedelser för att implementera NSIP och har även startat upp en specifik samverkan med Försvarsmakten för Natorelaterade frågor om infrastruktur.

Återrapportering

Myndigheten ska redovisa åtgärder som vidtagits för att utveckla den interna styrningen och uppföljningen av myndighetens informationssäkerhetsarbete mot bakgrund av Sveriges anslutning till Nato.

För att säkerställa korrekt informationshantering har myndigheten vidtagit flera åtgärder. Ett separat diarium för Natohandlingar har upprättats och ett styrande dokument avseende hanterings- och klassificeringsregler av Natohandlingar har tagits fram. Myndigheten har utvecklat egen förmåga att utfärda Personal Security Clearance (PSC). Myndigheten arbetar även med att ta fram en digital kurs kring dokumenthantering kopplat till Nato.

Nato blir en integrerad del i Fortifikationsverkets verksamhet och berör hela myndigheten. Under året har förberedelser genomförts i form av utbildningar, studiebesök och täta kontakter med andra försvarsmyndigheter. Myndigheten har även deltagit i nationella och internationella Nato-konferenser, bi- och multilaterala informationsutbyten samt nationella fältövningar. Inom ramen för samarbetet Nordic-Baltic Defense Estates (NBDE) har myndigheten aktivt medverkat i Working Group NATO.

Försvarssamarbetsavtalet med USA (DCA)

Fortifikationsverket har varit aktivt i Sveriges förberedelser för att implementera försvarssamarbetsavtalet med USA. Arbetet har inkluderat deltagande i bilaterala förhandlingar, rekognoseringsresor och informationsutbyte med andra svenska myndigheter och representanter från USA. Internt har myndigheten genomfört processanalyser för att tydliggöra roller och ansvarsområden kopplade till DCA.

3.3 En nära partner för ökad försvarsförmåga

Anskaffning och utveckling av fastighetsbeståndet

MÅL ENLIGT REGLERINGSBREVET

Mål:

Myndigheten ska bidra till att det övergripande målet för totalförsvaret och målet för det militära försvaret uppnås (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21: FöU4, rskr. 2020/21:135 och 136).

Myndigheten ska bidra till att Försvarsmaktens behov av anläggningar och fastigheter med mera, kan tillgodoses i den takt som anges i regeringsbeslutet den 17 december 2020 om inriktning för Försvarsmakten 2021–2025 (Fö2018/01425, Fö2020/00228 [delvis], Fö2020/01269 [delvis]).

Bedömning:

Fortifikationsverket har en unik och central roll gällande infrastruktur försörjning och är en viktig aktör i arbetet med att stärka och utveckla både det militära försvaret och totalförsvaret. Under 2024 har Fortifikationsverket bidragit till att öka totalförsvarsförmågan genom att ha:

- Utökat fastighetsbeståndet med mer än 100 000 m² bruttoarea.
- Ökat volymerna av brukarrelaterade investeringar (anskaffning och utveckling) exklusive förvärv med 1 159 mkr. Beställningar av investeringsprojekt från Försvarsmakten har ökat, och investeringsvolymen ligger på den högsta nivån någonsin.
- Ökat volymerna av genomförda förvärv med 2 169 mkr.
- Ökat vidmakthållande åtgärder av befintligt bestånd med 804 mkr.
- Ökat införhyrningar med 114 mkr för att snabbt tillgodose Försvarsmaktens initiala behov vid uppstart av verksamheter, exempelvis för ökad förrådskapacitet.
- Utökat personalstyrkan med 130 medarbetare, framför allt inom förvaltning och anskaffning.
- Prioriterat forskning och utveckling inom det fortifikatoriska området för att säkerställa kompetensen för samhällets behov.⁷

Stora steg har tagits i rätt riktning mot de investeringsnivåer som krävs för att möta Försvarsmaktens behov enligt försvarsbeslutet 2020.

Målet bedöms vara uppfyllt.

Omvärldsläget

Det försämrade omvärldsläget och Sveriges medlemskap i Nato har bidragit till att regeringen fattade ett nytt försvarsbeslut i slutet av året. Beslutet innebär en kraftig förstärkning av Sveriges totalförsvaret med omfattande satsningar på personal, materiel och tillhörande infrastruktur. En stor förändring i och med Natomedlemskapet är att det militära försvarets viktigaste funktion nu blir att tillsammans med övriga allierade kunna möta väpnade angrepp riktade mot Sverige och andra allierade. Utifrån dessa förutsättningar behöver Fortifikationsverkets verksamhet fortsätta växa och allt fler medarbetare behövs för att dels möta det ökade behovet av nybyggnationer, förvärv och förvaltning och dels rusta samt utveckla det befintliga fastighetsbeståndet.

⁷ Se avsnitt 3.9 Fortifikatorisk utveckling.

Det försämrade säkerhetsläget i omvärlden sätter fokus på myndighetens behov av att öka takten på utveckling och säkerställa kompetens inom fortifikatoriskt skydd. Nya vapensystem och verkansmetoder gör att det fortifikatoriska skyddet, både för militära försvarsanläggningar och civil infrastruktur, kontinuerligt behöver utvecklas i takt med en förändrad hotbild.

Omvärldsläget och Natomedlemskapet har även inneburit att nationella och internationella samarbeten intensifierats. De internationella samarbetena är en förutsättning för att genomföra effektiv omvärldsbevakning och informationsöverföring med tyngdpunkt på skydd av kritisk infrastruktur.

Effektiva arbetssätt och processer

I syfte att korta ner ledtider och säkerställa en koordinerad förmågetillväxt utifrån försvarsbeslutet har Fortifikationsverket, tillsammans med Försvarsmakten och Försvarets materielverk, fortsatt utvecklingen av effektiva och ändamålsenliga arbetssätt och processer.

Försvarsmakten har internt initierat förändringar gällande mandat- och ansvarsfördelning för att öka tydlighet och ändamålsenlighet. Detta har lett till behov av anpassningar inom både Fortifikationsverket och Försvarets materielverk. Myndigheterna har även konstaterat att det finns utmaningar kopplade till att skapa en övergripande bild av förmågeframdrivningen. Krav och former för rapportering och resultatuppföljning tar idag inte utgångspunkt i förmåga utan i de olika resursslag som bygger förmåga. Bristen på ändamålsenliga stödsystem är även ett problem mellan de tre myndigheterna. Vidare slutsatser från arbetet är även att myndigheterna behöver fortsätta utveckla samt koordinera infrastrukturförsörjningen och materielförsörjningen utifrån ett förmågeperspektiv – det vill säga det övergripande målet att bygga och upprätthålla militär förmåga. Åtgärder krävs inom områden som samordning, processer, regelförenkling och uppföljning inom och mellan myndigheterna.

Myndigheterna ser även ett behov av förändringar när det gäller regeringens styrning inom området, till exempel när det gäller flexibilitet och åtgärder för att få leveranser inom utsatt tid.

Den 6 november 2024 redovisade myndigheterna (dnr 4916/2024) till regeringen vilka framsteg som gjorts. I enlighet med uppdraget kommer myndigheterna att återkomma i samband med sina respektive budgetunderlag för 2026 med prioriteringar för det fortsatta arbetet.

Nya organisationsenheter (OrgE)

Arbetet med att skapa förutsättningar för de fyra nya regementsetableringarna, Kristinehamn, Falun, Östersund och Sollefteå har gått framåt under året. Fortifikationsverket konstaterar dock att stora exploateringsområden medför utmaningar i form av bland annat hänsyn till naturvärden, som genererar ett tidskrävande utredningsarbete och justeringar av planerad utformning.

Försvarsmakten färdigställde under försommaren huvuddelen av behovsunderlagen för de ingående byggnaderna och markinfrastruktur. Fortifikationsverket startade under hösten programhandlingsarbetet som förväntas pågå till mitten av 2025 då systemhandlingsskedet påbörjas. En stor andel av byggnaderna är planerade att genomföras som typbyggnader, vilket är generellt ritade och utformade standardbyggnader som kortar tiden för både projektering och byggnation.

Kristinehamn ligger först. Den 19 december antogs den nya detaljplanen i kommunfullmäktige. Program- och systemhandlingsarbetet har påbörjats för teknisk försörjning, vägar och planer. Målsättningen är att kunna starta mindre förberedande åtgärder under 2025 samt att under 2026

påbörja markarbeten för infrastrukturen. Undersöknings- och utredningsarbeten pågår för det blivande närövningsfältet.

I Falun har året präglats av fortsatt undersöknings- och utredningsarbete kopplat till flera faktorer såsom naturvärden och artskyddsutredningar, hydrologi och geoteknik. Inplaceringsområdet har utökats för att bland annat kunna möta verksamhetens behov och reducera påverkan på naturvärden.

Även i Östersund har året präglats av undersöknings- och utredningsarbete. Baserat på utredningsresultaten genomfördes under hösten en revidering av den tänkta situationsplanen/inplaceringen. Målsättningen är att överlämna de reviderade utredningarna till kommunens detaljplanearbete i slutet av kvartal 1 2025.

I Sollefteå pågår de grundläggande utredningarna och undersökningar för en planerad lokalisering utmed Tjärnmyrvägen. Så här långt finns inga större utmaningar för etableringen. Utredningarna planeras att överlämnas till kommunen i slutet av kvartal 1 2025.

Som en del i etableringsarbetet förekommer det att Fortifikationsverket genomför närboendemöten samt erbjuder digitala informationsutskick till berörda närboende. Genom en proaktiv dialog i ett tidigt skede är syftet att skapa förståelse för projektens omfattning och framdrift, vilket bidrar till effektiva projektgenomföranden. Under året har möten och information till närboende genomförts i Sollefteå och Östersund. Dessa kommunikationsinsatser har genomförts i samarbete med Försvarsmakten och respektive kommun.

Förvärv av vissa fastigheter

Fortifikationsverket har undersökt om det finns förutsättningar för myndigheten att förvärva de fastigheter som myndigheten i dagsläget hyr av Specialfastigheter Sverige AB. Förhandlingar om detta är påbörjat. Uppdraget redovisades 30 maj 2024 (dnr 2898/2024) till Regeringskansliet (Finansdepartementet).

Sammanhållen planering för investeringar i försvarsfastigheter

Fortifikationsverket har tagit fram en plan för samtliga försvarsfastigheter inom Stockholmsområdet som myndigheten förvaltar eller avser förvärva. Planen innehåller en beskrivning av fastigheternas skick och de behov av utökade lokalytor som hyresgästerna har anmält samt en tidplan för planerade investeringar i fastigheterna. Planen innehåller även en uppskattad bedömning och redovisning av kostnaden för att genomföra investeringarna. Planen redogör även för hur hyresgästernas lokalbehov kommer att tillgodoses under den tid projekten väntas pågå. Resultatet redovisades till Regeringskansliet (Finansdepartementet) 19 juni 2024 (dnr 2157/2024).

Internationell samverkan

Återrapportering

Myndigheten bemyndigas att inleda förhandlingar om avtal med motsvarande myndigheter i andra länder i syfte att utbyta erfarenheter och information inom ramen för myndighetens verksamhetsområde. Regeringskansliet (Finansdepartementet) ska underrättas när förhandlingar inleds. Efter avslutade förhandlingar ska myndigheten i särskild ordning redovisa förhandlingsresultatet till Regeringskansliet.

Fortifikationsverket är efterfrågad och uppskattad i internationella sammanhang. Myndigheten bedriver bi- och multilaterala utvecklingsarbeten inom myndighetens verksamhetsområden med tyngdpunkt på skydd av kritisk infrastruktur. Sverige har viktiga samarbeten med Finland, Tyskland och Norge som resulterar i ökad samverkan, kunskapsuppbyggnad och informationsutbyte inom fortifikation. Varje år deltar Fortifikationsverket i internationella konferenser och seminarier för att dela med sig av, samt ta del av den senaste expertisen och kunskapen inom området. Det internationella samarbetet är en förutsättning för att genomföra effektiv omvärldsbevakning och informationsöverföring. Genom de internationella samarbetena har myndighetens roll som expertmyndighet inom fortifikation stärkts och som helhet har det bidragit till att Sveriges utveckling inom fortifikation kan genomföras på ett kostnads- och tidseffektivt sätt.

Bilaterala samarbeten

I februari 2024 undertecknade Fortifikationsverkets generaldirektör ett samarbetsavtal med den finska motsvarigheten, Försvarsfastigheter. Samarbetet ligger i linje med Fortifikationsverkets inriktning att stärka kontakter och samarbeten med nordiska kollegor för att på ett effektivt sätt bidra till uppbyggnad av totalförsvaret. Myndigheterna avser att samarbeta inom exempelvis utveckling av fortifikation, standardiserade byggnader och teknisk försörjning. Detta sker bland annat genom informationsöverföring, erfarenhetsutbyte och studiebesök, exempelvis kring olika driftfall i anläggningar. I september 2024 hölls ett möte i Sverige med både ledning och specialister för att stärka samarbetet och påbörja arbetet i de tre nybildade arbetsgrupperna.

Multilaterala samarbeten

NBDE är ett multilateralt samarbete mellan de nordiska och baltiska försvarsfastighetsmyndigheterna. Samarbetet sträcker sig över ett flertal områden såsom miljö, energi och upphandling. Det senaste året har fokus lagts på Natointegrering, där de nya länderna fått ta del av stöd och erfarenheter från övriga. I september 2024 anordnade Sverige, genom Fortifikationsverket, årsmötet för samtliga medlemsländer med deltagare från både ledning och arbetsgrupper. Nästan hundra personer gästade Stockholm under ett par dagar och tog del av både presentationer av uppnådda resultat, föredrag och studiebesök.

Fortifikationsverket deltar i det multilaterala samarbetet KLOTZ som syftar till att öka kunskap om och reducera risker vid lagring, transport och annan hantering av explosiva varor som används civilt och militärt. Under 2024 startade avtalsförhandlingar för att kunna formalisera samarbetet. Deltagande länder i KLOTZ är Sverige, Norge, Nederländerna, Tyskland, Schweiz, Singapore, Storbritannien och USA.

Under 2024 har Fortifikationsverket förhandlat fram ett trilateralt samarbetsavtal med motsvarande myndigheter i Norge och Finland som kommer att undertecknas under januari 2025. Avtalet skapar en ram för samarbete inom bland annat fortifikation, beredskap och värdlandsstöd.

Övrigt internationellt samarbete

Fortifikationsverkets generaldirektör deltog i februari 2024 i Global Real Property Summit i Kanada. Det var första gången den kanadensiskt initierade konferensen för högre ledare inom försvarsfastighetsorganisationer anordnades. Målet med mötet var att sammanföra högre ledare från försvarsfastighetsorganisationer för att utbyta kunskap och lyfta lösningar inom fastighetsförvaltning. Bland deltagarna fanns bland annat direktörer från de nordisk-baltiska länderna, USA och Nya Zeeland.

I november 2024 fick Fortifikationsverket besök av Ireland Defence Forces för kunskapsöverföring och diskussion inom skydd av kritisk infrastruktur. Till grund för detta låg en Request for information (RFI) från Irland.

Granskning investeringsverksamheten

Under året har två rapporter publicerats som granskat Fortifikationsverkets investeringsverksamhet.

Totalförsvarets forskningsinstitut har gjort en studie av kostnadsökningar och tidsavvikelser i militära infrastrukturprojekt mellan 2011 och 2021 som redovisades i rapporten *Kostnadsökningar och tidsavvikelser i militära infrastrukturprojekt* (FOI-R—5639-SE, 2024-09-24). Studien visar bland annat att det är i jämförelsen mellan kostnadsuppskattningen i planeringsfasen av projektet och det slutliga utfallet som kostnadsavvikelserna är störst. I jämförelse mellan kostnadsuppskattningen i projekteringsfasen och det slutliga utfallet förekommer även kostnadsavvikelser, men ökningarna och minskningarna i olika projekt tar i stort sett ut varandra. Samma slutsats gäller för tillträdesdatum där avvikelserna är större ju tidigare i processen det anges. Att tydliggöra roller och ansvar inom infrastrukturförsörjningen i försvarssektorn samt utveckla hur ett projekts tidplan ska presenteras i form av tidsåtgång snarare än faktiska datum är förslag på åtgärder som framgår av rapporten. Fortifikationsverket uppmanas även att fortsatt följa projekt som avslutas löpande med samma metod som studien tillämpade.

Myndigheten för totalförsvarsanalys (MTFA) har granskat hur Fortifikationsverkets investeringar i försvarsfastigheter stärker Sveriges försvarsförmåga. Rapporten *Fortifikationsverkets investeringar i försvarsfastigheter – kostnadseffektivitet och prioriteringar* (dnr: 2024-32) redovisades för regeringen 2 december 2024. Uppdraget bestod av att analysera större ny- och ombyggnationer samt bedöma kostnadseffektiviteten i investeringarna utifrån gjorda investeringskalkyler. Vidare ingick att analysera i vilken utsträckning nuvarande investeringsplan ger bästa förutsättningar att bidra till ökad försvarsförmåga. Slutsatserna i rapporten visar på rimlig kostnadseffektivitet och god kostnadskontroll i Fortifikationsverkets investeringar. Gällande investeringsplanen anser MTFA i rapporten att ytterligare åtgärder krävs för att åstadkomma en samordnad planering av materielanskaffning och infrastrukturanskaffning. MTFA lyfter även behovet av en översyn av Fortifikationsverkets finansieringsmodell som inte bedöms anpassad till den rådande tillväxten.

Förvaltning av fastighetsbeståndet

MÅL ENLIGT REGLERINGSBREVET

Mål:

Myndighetens förvaltning av fastigheter avsedda för försvarsändamål och utvecklingen av detta fastighetsbestånd ska vara ändamålsenligt i förhållande till totalförsvarets behov. Fastighetsbeståndet ska stärka den operativa förmågan i Försvarsmakten.

Bedömning:

Som framgår av kapitel 3.4.1 Samhällsinvesteringar och 3.5 Förvaltning så fortsätter vidmakthållande av befintliga investeringar att öka från 2023 med 804 mkr till totalt 2 679 mkr. Den förväntade nivån i investeringsplanen är även uppnådd.

Driften har genomförts enligt plan och 100 mkr extra i satsningar på underhåll har genomförts under året. Fortifikationsverket har även fortsatt att öka förmågan att leda under höjd beredskap.

Målet bedöms vara uppfyllt.

Återrapportering

Myndigheten ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits och planeras att vidtas för att stärka myndighetens förmåga att verka under höjd beredskap. Myndigheten ska även redovisa hur den inom sitt verksamhetsområde bidrar till att skapa förutsättningar för Försvarsmakten att nå regeringens krav på operativ förmåga enligt regeringens beslut den 17 december 2020 om inriktning för Försvarsmakten 2021–2025 (Fö2018/01425, Fö2020/00228 [delvis] och Fö2020/01269 [delvis]).

Åtgärder för att stärka myndighetens förmåga att verka under höjd beredskap

Fortifikationsverket har fortsatt att öka förmågan att verka under höjd beredskap. Under året har Fortifikationsverket bland annat:

- Genomfört utbildning, träning och övning för Fortifikationsverkets avdelningar och ledningsgrupp.
- Utbildat central krisledningsstab, tränat regionala krisledningsstabber och genomfört beredskapskontroller.
- Vidtagit åtgärder rörande ledningsplatser för krisledning.
- Översett krigsplacering av medarbetare samt genomfört informationsinsatser kopplat till åtgärder vid höjd beredskap.
- Vidtagit åtgärder för att stärka uthålligheten under höjd beredskap.
- Deltagit i Försvarsmaktens fältövningar och krigsplanläggning.
- Genomfört arbete med kontinuitetsplanering.

För att öka förståelse, skapa gemensam riktning och etablera kontaktvägar har samverkansmöten genomförts med samtliga försvarsmyndigheter, Myndigheten för psykologiskt försvar och andra myndigheter inom det civila försvaret.

Enligt återrapporteringskravet ska myndigheten även redovisa hur den inom sitt verksamhetsområde bidrar till att skapa förutsättningar för Försvarsmakten att nå regeringens krav på operativ förmåga enligt regeringens beslut den 17 december 2020 om inriktning för Försvarsmakten 2021–2025. Denna redovisning framgår av kapitlet som helhet men även delar av kapitel 3.4 och 3.5 som hänvisas till i ovan målbedömning.

Upprustningen av den så kallade T-banan vid Tjärnmyrans skjutfält i Sollefteå slutfördes under året. T-banan har byggts ut och möjliggör nu övning året om. Banan har även försetts med ny teknik som effektiviserar Försvarsmaktens verksamhet för utbildning av skyttesoldater. Foto: Försvarsmakten

3.4 Investeringar

3.4.1 Samhällsinvesteringar

Fortifikationsverket ska enligt instruktionen, på uppdrag av regeringen, genomföra nybyggnation och ombyggnation av fast egendom (brukarrelaterade investeringar) samt för statens räkning förvärva fast egendom. Vidare ska Fortifikationsverket förvalta fastigheterna på ett sätt som innebär god hushållning och hög ekonomisk effektivitet samt ta tillvara fastigheternas värden. Åtgärderna för vidmakthållande består nedan av ägarrelaterade investeringar och planerat underhåll för fastigheterna. Avhjälpande underhåll ingår inte.

Mål:

Myndigheten ska tillhandahålla ändamålsenliga och konkurrenskraftiga lokaler, mark och anläggningar.

Bedömning:

Ett av de främsta områden där Fortifikationsverket bidrar till att öka förmågan både för det militära försvaret men även för totalförsvaret är genom nybyggnation och utveckling av lokaler, mark och anläggningar. Den totala volymen för samhällsinvesteringar uppgår 2024 till 9 521⁸ mkr vilket är 4 054 mkr högre än 2023.

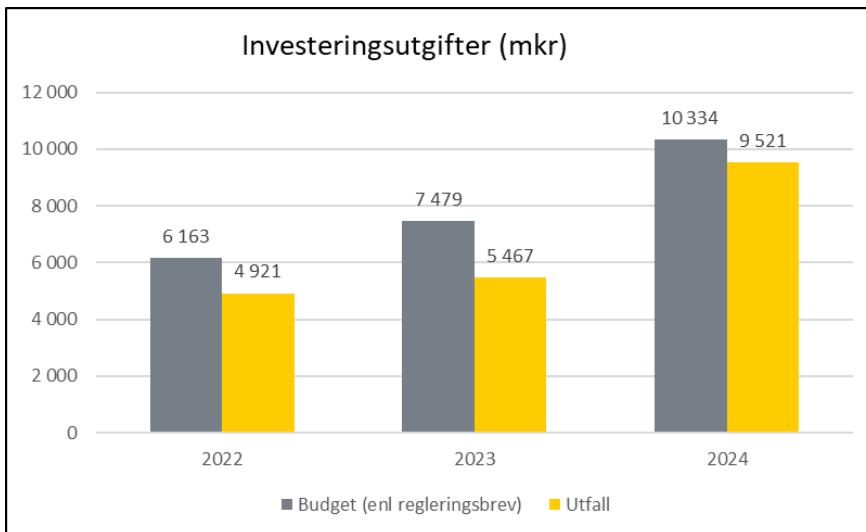
Totala åtgärder för vidmakthållande⁹ ligger i nivå med budget men har ökat från föregående år med 804 mkr och från 2022 med 1 115 mkr vilket visar på den satsning som görs på området.

Fortifikationsverkets bedömning är att myndigheten har levererat anskaffning och vidmakthållande av lokaler, mark och anläggningar utifrån inkommande beställningar och avtal.

Målet bedöms vara uppfyllt.

⁸ Årets investeringsutgifter som uppgår till 9 521 mkr innehåller utgifter för investeringar som avslutats under 2024 och investeringar som pågår.

⁹ Ägarrelaterade investeringar samt kostnader för planerat underhåll.

Totala investeringsutgifter per år oavsett finansieringsform.

Utgifter fördelade på byggnader och markanläggningar, fastighetsförvärv, försvarsanläggningar och flygfält (tkr)

	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Anskaffning och utveckling av nya investeringar				
Byggnader och markanläggningar	3 486 000	2 414 834	1 601 865	706 478
Fastighetsförvärv	3 257 000	3 769 046	1 599 963	2 515 601
Försvarsanläggningar ¹⁰	1 402 000	1 190 552	844 654	640 839
Summa utgifter för anskaffning och utveckling	8 145 000	7 374 432	4 046 482	3 862 918
Varav investering av anläggningstillgångar, byggnader, mark och annan fast egendom	8 145 000	7 374 432	4 046 482	3 862 918
Finansiering av anskaffning och utveckling				
Övrig kreditram (lån i Riksgälden)	7 510 000	6 896 558	3 706 388	3 514 164
Övrig finansiering	635 000	477 874	340 094	348 754
Summa finansiering av anskaffning och utveckling	8 145 000	7 374 432	4 046 482	3 862 918

¹⁰ Flygfält redovisas från och med 2024 inte på egen rad. Utgifter för flygfält redovisas under försvarsanläggningar.

	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Vidmakthållande av befintliga investeringar				
Byggnader och markanläggningar	2 119 000	1 792 054	1 284 893	1 064 895
Försvarsanläggningar ¹¹	551 000	887 445	590 643	499 354
Summa utgifter för vidmakthållande	2 670 000	2 679 499	1 875 536	1 564 249
Varav investering av anläggningstillgångar, byggnader, mark och annan fast egendom	2 189 000	2 146 707	1 420 772	1 058 459
Finansiering av vidmakthållande				
Övrig kreditram (lån i Riksgälden)	1 916 000	1 804 613	1 213 735	895 489
Övrig finansiering ¹²	754 000	874 886	661 801	668 760
Summa finansiering av vidmakthållande	2 670 000	2 679 499	1 875 536	1 564 249
Summa finansiering totalt	10 815 000	10 053 931	5 922 018	5 427 167
Totala investeringsutgifter	10 334 000	9 521 139	5 467 254	4 921 377

I Halmstad garnison pågår bygget av ny utbildningshall i luftvärn. Det första spadtaget togs i oktober 2023 och målsättningen är att hallen ska vara inflyttningsklar efter sommaren 2026. Foto: Alexander Gustavsson/Försvarsmakten

¹¹ Flygfält redovisas från och med 2024 inte på egen rad. Utgifter och kostnader för flygfält redovisas under försvarsanläggningar.

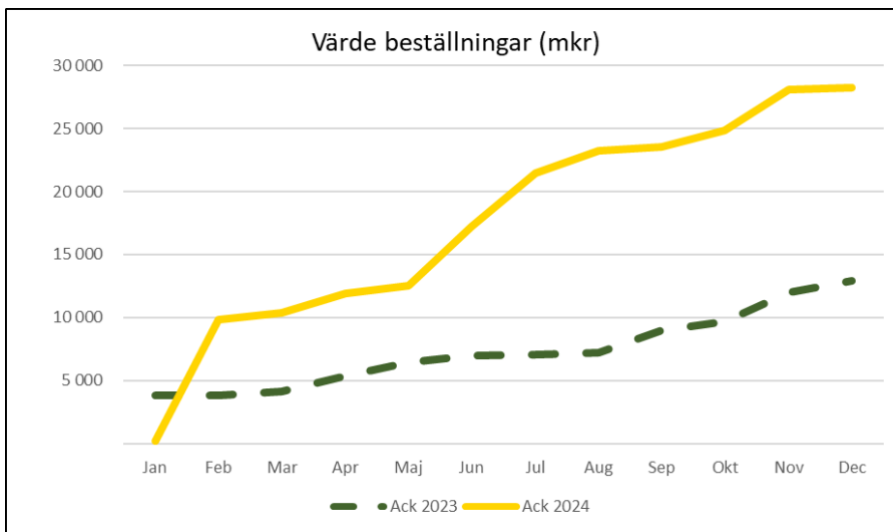
¹² Inklusive avgifter för planerat underhåll.

Anskaffning och utveckling

Beställningar

Antalet beställningar av behovsutredningar, så kallade tidiga skeden, uppgick till 228 (410) vilket är en minskning från 2023 med 44 %. Föregående år bestod nästan hälften av beställningarna av förråd och skärmtak, det vill säga mindre projekt. Antalet beställningar av investeringsprojekt gällande ny- och ombyggnation uppgick till 286 (222) vilket är en ökning med 29 % och snittvärdet per beställning har ökat med 70 %. Det totala uppskattade värdet av beställningarna är cirka 28 000 mkr (13 000 mkr). En betydande del av beställningarna avser projekt som ligger långt fram i tiden som till exempel nya organisationsenheter.

Investeringar exklusive förvärv

Avvikelsen mot budget avseende anskaffning och utveckling av nya investeringar exklusive fastighetsförvärv uppgår till -1 283 mkr. Avvikelsen beror främst på investeringar som var planerade men inte beställda av partner vid tidpunkten för framtagandet av investeringsplanen. En annan förklaring är att ett flertal projekt har förseningar på grund av komplicerade projekteringar samt SUA-handläggning (säkerhetsskyddad upphandling med säkerhetsskyddsavtal) som orsakat förseningar i upphandlingar och entreprenader. Se avsnitt *avvikelser investeringar mellan utfall och budget*.

Projekt med utfall över 100 mkr avseende anskaffning och utveckling exklusive förvärv under 2024:

- Nybyggnad LV-hall, Halmstad, 490 mkr (ackumulerad utgift 591 mkr)
- Nybyggnad Tofta regemente, 303 mkr (ackumulerad utgift 575 mkr)
- Nybyggnad hangarer Karlsborg, 237 mkr (ackumulerad utgift 553 mkr)
- N***, 217 mkr (ackumulerad utgift 339 mkr)
- G5697, 160 mkr (ackumulerad utgift 583 mkr)
- Förråd A, 136 mkr (ackumulerad utgift 193 mkr)
- G6196 RF 1-3, 116 mkr (ackumulerad utgift 134 mkr)
- G5860, 115 mkr (ackumulerad utgift 172 mkr)

Andelen investeringsutgifter i entreprenadskedet har ökat till 84 % (77). Projektadministration har minskat procentuellt sett men ligger kvar på ungefär samma beloppsnivå som 2023. Inom projektadministration har det skett en förskjutning från projektledning, upphandling och SUA till projektering.

LV-hallen i Halmstad

I Halmstad bygger Fortifikationsverket en utbildningshall åt Luftvärnsregementet Lv 6. Utbildningshallen inrymmer moderna och hållbara lokaler anpassade för utbildning i luftvärnssystemet Patriot, vilket stärker förmågan inom luftvärnet. LV-hallen kommer att bestå av totalt åtta stora hallar, bland annat utbildningshallar, samlingsal samt specialsalar för teori och simulatorutbildning samt materielunderhållshall. Hallen omfattar 24 000 m² och uppförs vid Galgberget, mellan regementsområdet och flottiljområdet på Halmstad garnison. Utbildningshallen beräknas vara klar sommaren 2026 och blir den största byggnaden i Fortifikationsverkets bestånd. Projektet hade högst utfall under 2024, 490 mkr, den totala prognosen uppgår till 887 mkr.

Skärmtak och verkstäder är exempel på färdigställda byggnader från etapp ett på Gotland. Hållbarhet har varit en viktig del i projekten och på området finns bland annat solceller, bergvärme och system som omhändertar regnvatten. Foto: Jonathan Öhrman Hojan/Försvarsmakten

Tofta regemente på Gotland

Ett annat projekt med högt utfall 2024 är Tofta regemente. För att möta Försvarsmaktens tillväxtbehov på Gotland fortsätter Fortifikationsverket, i tät samverkan med Försvarsmakten, att etablera viktig infrastruktur inom regementsområdet på Tofta skjutfält. Infrastrukturen i etapp 2 ska bidra till att stärka försvarsförmågan och därmed förbättra säkerheten, både på Gotland och för resten av Sverige.

Den första etappen blev färdig under hösten 2023 och består av ett 15-tal byggnader om 30 000 m² varm- och kallyta samt 130 000 m² hårdgjord yta. Under 2023 påbörjades även etapp 2 som består av ett 7 800 m² stort logistikhus samt kasern för värnpliktiga, försvarshälsa, militärrestaurang och grovspolning. Den nya kasernen invigdes i augusti 2024. Kasernen är en viktig förutsättning för värnpliktsutbildningen vid P 18 och har plats för 240 värnpliktiga. Under de 18 månader som bygget har pågått har antalet värnpliktiga vid P 18 ökat från 40 till 130. Redan i juni 2025 kommer den nya kasernen bli för liten och därför har beslut tagits om att bygga en andra kasern intill. Kasernen är en

av Fortifikationsverkets typbyggnader, som kommer att användas även vid andra nybyggnationer, detta för att underlätta tids- och kostnadseffektiva etableringar. Projektering och upphandlingar kommer att ske löpande och målsättningen är att successivt färdigställa etapp 2 fram till och med 2026. Nybyggnad för Tofta regemente uppgick 2024 till 303 mkr, den totala prognosen uppgår till 1 147 mkr.

Hangarer i Karlsborg

Projektet avseende hangarer i Karlsborg innebär en nybyggnation på cirka 23 000 m² innehållande kontor, verkstäder och förråd samt utvändig yta och ett skärmtak på cirka 2 000 m². Projektet är uppdelat i två etapper där etapp 1 med byggnation påbörjades i december 2022 och beräknas vara färdigställd hösten 2025. Etapp 2 avser anläggning av skjutbana. Skjutbanan är av unik karaktär med höga krav på teknisk installation och utformning. I tillämpliga delar i projektet har referensobjekt använts, både vad gäller byggnader, skärmtak och övriga ytor. Den totala prognosen för projektet uppgår till 860 mkr varav 237 mkr upparbetades under 2024.

Inomhusträningsanläggning i Umeå

För Totalförsvarets skyddscentrum i Umeå byggs en inomhusträningsanläggning för utbildning i kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära (CBRN) hot och händelser. Anläggningen har en total yta på 1 840 m² och den beräknade totala utgiften är cirka 265 mkr, varav 42 mkr har upparbetats under 2024. Anläggningen möjliggör komplexa övningar i simulerade klimatförhållanden, från tropisk värme till extrem torka. I och med det osäkra omvärldsläget har behovet av att öva med CBRN-ämnen i verklighetstrogn scenarion ökat, och anläggningen blir därför ett viktigt tillskott för att Försvarsmakten fortsatt ska ha beredskap i att hantera skarpa CBRN-hot. Det finns idag ingen annan anläggning i Norden där övningar med högtoxiska kemikalier kan genomföras inomhus oavsett årstid. Inomhusträningsanläggningen blir därmed unik i norra Europa och ger Försvarsmakten möjlighet till övning året runt. Projektet har genomförts i nära samarbete mellan Fortifikationsverket, Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut och Försvarsmakten. Invigningen planeras till början av 2025.

Den unika inomhusträningsanläggningen för CBRN i Umeå. Foto: Peter Malmrup

Förvärv

Investeringsgruppen fastighetsförvärv uppgår för 2024 till 3 769 mkr vilket är 2 169 mkr högre än 2023. Den främsta anledningen till ett högt utfall beror på förvärvet av Solna Nytomta 3 för 2 749 mkr. Detta förvärv var inte med i budgeten för 2024 utan skulle tillträdas under 2025. Ett stort antal förvärv genomfördes inte under 2024, därför är ökningen mot budget endast 512 mkr. Se avsnitt *avvikelser investeringar mellan utfall och budget* nedan. Större förvärv under 2024:

- Solna Nytomta 3, 2 748 mkr (ackumulerad utgift 2 751 mkr)
- HPS, 340 mkr (ackumulerad utgift 341 mkr)
- Förvärv Enköping Hagalund 1:4, del av, 107 mkr (ackumulerad utgift 107 mkr)

Fastigheten Solna Nytomta 3 förvärvades 12 december 2024 från fastighetsbolaget Fastighets AB Vintertriangeln. Fastigheten är belägen i anslutning till militärhögskolan Karlberg i centrala Stockholm och har en area på 4 890 m² och en kontorsyta om cirka 20 000 m². Förvärvet tillför Försvarsmakten och totalförsvaret moderna och yteffektiva kontorslokaler med hög fysisk säkerhet och utgör en viktig förutsättning för att kunna effektivisera och koncentrera Försvarsmaktens etableringar i Stockholm. Detta innebär även en möjlighet att lämna delar av befintliga införhyrningar med hög hyra och låg yteffektivitet. Karlbergsområdet är ett av få områden i anslutning till centrala Stockholm som ägs av staten och som medger expansion. Förvärvet av fastigheten ger på sikt en unik möjlighet att utveckla och tillföra ytterligare lokalyta för totalförsvarets behov i detta strategiska läge med hög säkerhet och sammanhållen statlig infrastruktur.

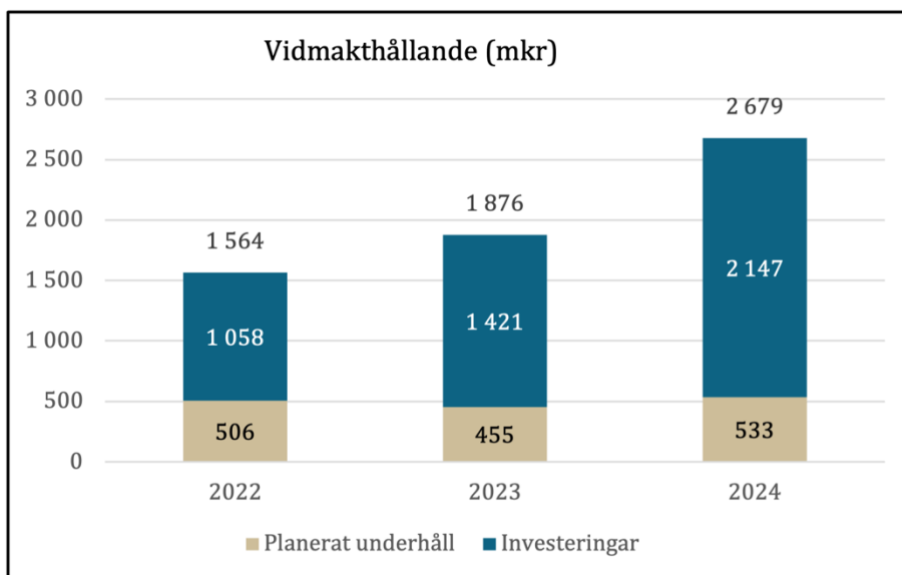
Det förekommer att Fortifikationsverket förvärvar fastigheter som inte är avsedda för stadigvarande bruk. Det gäller främst fastigheter (mark) som ska användas i bytesaffärer. Fortifikationsverket äger då fastigheten under en begränsad tid. Dessa fastigheter ska redovisningsmässigt klassificeras som omsättningstillgångar och inte som anläggningstillgångar som gäller då fastigheten ska ägas tillsvidare. Årets utgående balans för omsättningstillgångarna uppgår till 276 mkr (247). Det som under 2024 klassificerats som omsättningstillgångar avser i första hand etableringar i Kristinehamn och Sollefteå. Fortifikationsverket upptar lån i Riksgälden för dessa tillgångar.

Vidmakthållande

Vidmakthållande av befintliga objekt uppgick 2024 till 2 679¹³ mkr vilket är i nivå med budget. Ett projekt har utfall över 100 mkr vilket är renovering av kajerna på marinbasen i Karlskrona, 116 mkr (ackumulerad utgift 137 mkr). Detta projekt, där inkommande anbud blev lägre än förväntat, utgör den främsta orsaken till budgetavvikelsen på -312 mkr inom investeringsgruppen byggnader och markanläggningar. Utfallet för denna investeringsgrupp är dock högre än tidigare år vilket är i linje med Fortifikationsverkets uppdrag att vårda och säkerställa fastigheternas värde i kombination med partners ökande verksamhet. Försvarsanläggningar har ett högre utfall jämfört med både budget (269) och tidigare år (275) på grund av en ökad tilldelad ram.

Kostnaderna för planerat underhåll, som ingår i vidmakthållande, var 533 mkr (455) vilket kan jämföras med budget som uppgick till 481 mkr. Försvarsmakten har beställt extra underhåll för 100 mkr¹⁴. På grund av komponentredovisning kan fördelning mellan investering och underhåll variera mellan åren (gränsen för när det blir investering av vidmakthållande har under 2024 ändrats från 350 tkr till 500 tkr).

Totala kostnader och utgifter för vidmakthållande per år oavsett finansieringsform.

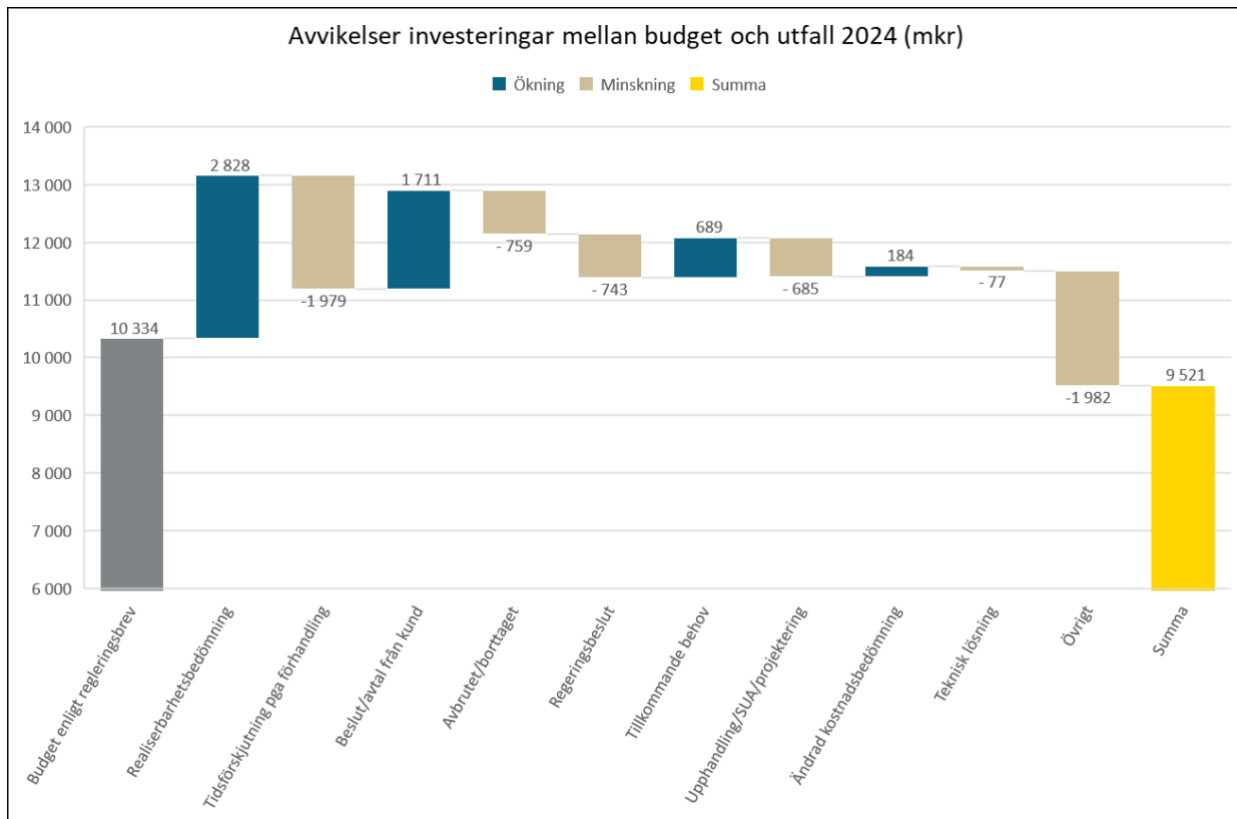
¹³ Ägarrelaterade investeringar samt kostnader för planerat underhåll.

¹⁴ Se även kapitel 3.5 Förvaltning.

Avvikelse investeringar mellan utfall och budget

Diagrammet nedan beskriver orsaker till avvikelsen mellan summa av investeringsutfallet 2024 och budget. Avvikelsen uppgår till -813 mkr varav anskaffning och utveckling -771 mkr och vidmakthållandeinvesteringar -42 mkr.

Diagrammet visar avvikelser mellan utfall och budget.

Realiserbarhetsbedömning, 2 828 mkr

Fortifikationsverket har i budgeten enligt regleringsbrevet realiserbarhetsbedömt investeringsplanen. Investeringarna är indelade i olika faser som återspeglar var i processen en investering befinner sig. Baserat på erfarenhet har Fortifikationsverket i investeringsplanen gjort en samlad bedömning av hur stor del av investeringarna i respektive fas som kommer att upparbetas under 2024. Vanliga orsaker till att investeringsvolymerna kan variera över en tidsperiod kan vara omprioriteringar, tidsförskjutningar hos partner, överprövningar av bygglov och upphandlingar, tid för regeringsbeslut samt förseningar i genomförandet av andra skäl.

Detta innebär att investeringsplanen speglar myndighetens totala bedömning av de årliga investeringsvolymerna snarare än planeringsläget i aktuella investeringsprojekt. Bedömningen har därmed visat sig vara framgångsrik då den slutliga avvikelsen blev -813 mkr¹⁵ (- 2 012).

¹⁵ Ursprunglig investeringsvolym i bilaga 2 och 5 i avvikelserapporten för 2024 var 13 162 mkr. Efter realiserbarhetsbedömning uppgick investeringsvolymen till 10 334 mkr (13 162 - 2 828) vilket är den budget som gäller enligt regleringsbrevet. Avvikelserna mot ursprunglig investeringsvolym uppgick till -3 641 mkr (13 162 - 3 641 = 9 521).

Tidsförskjutning på grund av förhandlingar, avvikelse mot budget -1 979 mkr

Avvikelsen beror på utdragna förhandlingar gällande förvärv, exempelvis i Stockholm och Göteborg. På grund av affärssekretess kommenteras inga pågående förhandlingar.

Tidsförskjutning beslut/avtal från partner, avvikelse mot budget 1 711 mkr

Främsta orsaken till avvikelsen är att Solna Nytomta 3, 2 749 mkr, förvärvades i december 2024 i stället för i början av 2025 vilket var budgeterat.

En annan orsak har varit att ett flertal projekt har flyttats fram för att inte påverka partners verksamhet. Det har varit exempelvis övningar och problematik med att hitta ersättningslokaler inom garnisonsområdena på grund av utrymmesbrist. Vidare har vissa projekt inte kunnat startat då hanteringstiden för påskrift av avtal från partner har varit lång och i andra fall att beställning från partner inte har inkommit. Dessa orsaker har påverkat både anskaffning och utveckling och vidmakthållande.

Avbrutet/borttaget, avvikelse mot budget -759 mkr

Förvärv som inte kommer att bli av på grund av förändrade behov hos partner utgör -515 mkr. Ett större projekt, -150 mkr, avseende ombyggnad, har avbrutits på grund av ändrad verksamhetsinriktning.

Tidsförskjutning regeringsbeslut, avvikelse mot budget -743 mkr

I vissa projekt har försenat regeringsbeslut föranlett behov av nya investeringsavtal med partner. Exempel på projekt som har försenats på grund av att regeringsbeslut har dröjt är G5860, -115 mkr, där regeringsbeslutet tog 10 månader. Regeringsbeslutet för nybyggnationen av matsal i Karlberg, 78 mkr, försenades med ett år på grund av olika utredningar.

I ambitionen att klustra regeringsframställningar framställde Fortifikationsverket om fyra samlade förrådsområden vilket är ett nytt arbetssätt och därmed krävde en grundlig beredning som då försenade beslutet. Regeringsbesluten uppgick totalt till 8 480 mkr.

Tillkommande behov, avvikelse mot budget 689 mkr

De korta ledtiderna mellan planering och realisering av förvärv orsakar relativt stora avvikelser mot budget samt att förvärven är många till antalet. Detta är en av orsakerna till att förvärv uppgår till 470 mkr av avvikelsen. Det största förvärv som har tillkommit på grund av tillkommande behov sedan budgeten lades är förvärv Enköping Hagalund 1:4, del av, 107 mkr.

Upphandling/SUA/projektering, avvikelse mot budget -685 mkr

Under året har det funnits utmaningar med långa ledtider för SUA-handläggning vilket har försenat upphandlingar och därmed försenat entreprenader. Även projekt som kräver anmälan till Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM) har påverkats negativt. Förseningar har även varit kopplat till komplicerad projektering samt problematik kring IT med anledning av svårigheter i projektering på grund av hög säkerhetsklass. Den största delen av denna post hör till projekt med särskilt skyddsvärde.

I projekt som är säsongsberoende kan det även uppstå ytterligare förseningar om exempelvis beslut eller upphandlingar försenas. Ett exempel på detta är ombyggnationen av Flottans skeppsbro ÖHK i Karlskrona, -88 mkr, där bland annat beslut om anmälan vattenverksamhet har dröjt vilket resulterade i att åtgärder inte hann påbörjas innan vintern.

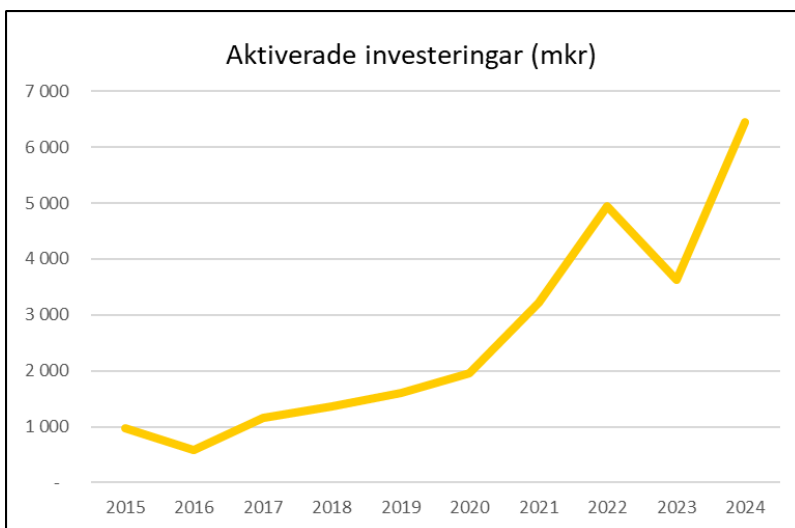
Övrigt, avvikelse mot budget -1 982 mkr

Denna post innehåller ett stort antal projekt med både positiv och negativ avvikelse och med flera olika orsaker. Ett exempel är renovering av kajerna på marinbasen i Karlskrona, 309 mkr, som nämnts ovan. Avvikelsen beror på att de inkommande anbuden var lägre än förväntat samt en senareläggning av upphandlingen.

Ett annat exempel är nybyggnationen av Tofta regemente, -110 mkr, vilket beror på flera orsaker, bland annat lägre utfall på grund av samordning och prioritering av delprojekten. Vissa delprojekt har haft högre utfall under 2023 men det finns även projekt där entreprenaden startat senare och därmed får utfall nästkommande år. Vidare exempel är åtgärder vid Örlogshamn i Göteborg, -109 mkr, där tillstånd för beslut om anmälan vattenverksamhet fortfarande inväntas. Det finns vissa projekt som har blivit försenade på grund av att sanering krävts av olika anledningar, exempelvis PFAS, vilket inte var känt när budget lades. Ytterligare orsaker är att projekt som ska renoveras har blivit försenade då ersättningsmoduler inte har varit klara i utsatt tid.

Aktivering¹⁶

Aktivering av investeringsprojekt har ökat och uppgick 2024 till 6 442 mkr (3 628). Under 2022 och 2024 aktiverades två stora förvärv, år 2022 (Solna Ulriksdal 2:1 och Sollentuna Helenelund 7:1) uppgående till 1 800 mkr och år 2024 (Solna Nytomta 3) uppgående till 2 748 mkr. Aktivering av fastighetsförvärv 2024 står för 3 692 mkr (1 613).

Totalt avslutad investeringsvolym per år oavsett finansieringsform.

¹⁶ Aktivering av investeringar innebär att investeringen redovisas som anläggning i anläggningsregistret och att hyra kan börja debiteras. Det kan omfatta både tillträdesavslut och slutliga avslut.

Utgifter för avslutade¹⁷ investeringsprojekt fördelade på byggnader och markanläggningar, fastighetsförvärv, försvarsanläggningar och flygfält (tkr)

	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Anskaffning och utveckling av nya investeringar			
Byggnader och markanläggningar	776 792	1 187 739	643 247
Fastighetsförvärv	1 428 165	2 646 089	753 304
Försvarsanläggningar	1 051 640	590 630	481 699
Flygfält	0	0	33 013
Summa utgifter för anskaffning och utveckling	3 256 597	4 424 458	1 911 263
Vidmakthållande av befintliga investeringar			
Byggnader och markanläggningar	545 252	680 036	698 276
Försvarsanläggningar	292 999	262 768	260 485
Flygfält	0	21 861	3 784
Summa utgifter för vidmakthållande	838 251	964 665	962 545
Totala investeringsutgifter	4 094 848	5 389 123	2 873 808

Summan av utgifterna för avslutade investeringar, 4 095 mkr (5 389) inkluderar utgifter på dessa investeringar från tidigare år. Utfallet för 2023 för byggnader och markanläggningar är högre än jämförelseåren, främst på grund av att etapp 1 av etablerandet av regemente på Gotland avslutades med 699 mkr under året. Fastighetsförvärven för samma period är också högre vilket beror på att förvärvet av Sörentorp avslutades med 1 805 mkr.

Det är av stor vikt att investeringar tillträdesavslutas i samband med att partner faktiskt tillträder objektet. I och med tillträdesavslutet börjar hyra att debiteras. Totalförsvarets forskningsinstitut påpekar i sin rapport om Fortifikationsverkets investeringsverksamhet (se kapitel 3.3) vikten av att löpande jämföra och utvärdera tillträdesdatum enligt avtal och faktiskt tillträde. Det är även av vikt för Fortifikationsverket att snarast möjligt genomföra slutliga avslut, det vill säga att projekten avslutas i sin helhet. Målet är att genomföra slutligt avslut inom ett år från godkänd entreprenad.

¹⁷ Med avslutade projekt menas projekt med slutliga avslut.

Avslutade investeringar över 40 mkr¹⁸ samt deras andel av totala antalet avslutade investeringar

	År 2024	År 2023	År 2022
Antal	14	21	10
Andel av totala antalet avslutade investeringar (%)	3	4	2
Utgift (mkr)	2 507	3 701	1 191
Andel av de totala utgifterna för avslutade investeringar (%)	61	69	41

I summan i tabellen ovan ingår delprojekt som tillhör investeringspaket som avslutats i sin helhet under 2024 vilket är G5743 där delprojekten uppgår till 847 mkr (investeringspaketet i sin helhet uppgår till 1 094 mkr) samt utbildningshall och skärmtak i Revinge som uppgår till 129 mkr vilket är samma summa som investeringspaketet i sin helhet.

I tabellen nedan visas investeringspaketet i samband med att det i sin helhet avslutats.

¹⁸ I årsredovisningen för år 2022 och år 2023 avsåg tabellen de avslutade investeringarna över 20 mkr.

Utfall (mkr) för avslutade¹⁹ investeringar med regeringsbeslut²⁰

Utfall för pågående investeringar med regeringsbeslut, se bilaga 1.

Objekt	Regeringsbeslut datum för medgivande	Regeringsbeslut belopp	Utfall 2024	Akkumulerat utfall	Slutligt avslut datum
Förvärv HPS	2024-06-20	345,0	340,5	341,5	2024-10-23
G5743	2019-08-15	1 200,0	0,7	1 093,9	2024-09-10
Eskilstuna Förvärv Eskilstuna Vapnet 1 och 2	2023-06-22	265,0	0,0	265,9	2024-02-14
<i>Överskridande informerat till Regeringskansliet i september 2023.</i>					
Gotland Nybyggnad av skjutbana på Tofta	2021-06-17	48,0	2,8	37,9	2024-10-02
Karlberg Nybyggnad elevbostäder	2017-05-24	315,0	-1,8	308,9	2024-11-11
<i>Negativt utfall under 2024 är en följd av korrigeringar i projektets slutskede.</i>					
Luleå Kombiplatta	2017-03-09	58,0	-0,1	59,2	2024-03-27
<i>Det prognostiserade utfallet var under 200 mkr, därav ingen reviderad framställan till regeringen. Projektet har dragit ut på tiden på grund av en tvist, detta har också inneburit högre kostnader på grund av index. Negativt utfall under 2024 är en följd av korrigeringar i projektets slutskede.</i>					
Luleå Omtoppning rullbana	2021-06-17	52,0	0,3	57,0	2024-12-14
<i>Det prognostiserade utfallet var under 200 mkr, därav ingen reviderad framställan till regeringen. Överskridande beror på ökade utgifter på grund av garantiåtgärder.</i>					
Revinge Utbildningshall och skärmtak	2019-05-16	180,0	0,0	128,5	2024-12-10
Stockholm Förvärv Stockholm Färöarna 1- Tomträtt	2023-06-22	316,0	0,0	316,1	2024-02-15
<i>Överskridande informerat till Regeringskansliet i september 2023.</i>					

¹⁹ Slutligt avslutade projekt och investeringspaket.

²⁰ Fortifikationsverket får besluta om investeringar när den beräknade investeringskostnaden inte överstiger 200 mkr. Fram till 2017 var beslutsnivån 20 mkr, mellan 2018 och 2021 40 mkr och mellan 2022 och 3:e april 2024 75 mkr samt efter 4:e april 2024 200 mkr.

3.4.2 Verksamhetsinvesteringar

Låneram för verksamhetsinvesteringar uppgick enligt regleringsbrevet till 510 mkr för 2024. 50 mkr av låneramen överfördes under året till Statens Fastighetsverk. Utnyttjandegraden av låneramen per 2024-12-31 är 83 % vilket är baserat på den nya låneramen 460 mkr.

	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Immateriella anläggningstillgångar			
Immateriella investeringar	59 776	37 553	21 938
Summa utgifter för immateriella investeringar	59 776	37 553	21 938
Materiella anläggningstillgångar			
Datorer och övrig IT-inventarier	48 767	33 985	11 025
Fordon	78 239	51 774	31 247
Maskiner	15 652	5 626	6 529
Övriga inventarier	10 565	8 932	2 390
Summa utgifter för materiella investeringar	153 223	100 317	51 191
Totala investeringsutgifter	212 999	137 870	73 129

Ökningen mellan år 2023 och år 2024 för de immateriella investeringarna beror främst på Fortifikationsverkets nya fastighetstödssystem Faciliate.

Faciliate driftsattes i april 2024 och används av ett stort antal användare, primärt inom förvaltningsavdelningen. Orsak till systembytet var dels att befintligt system spelat ut sin roll, dels att myndigheten behövde ett modernt och utvecklingsbart system i den tillväxtresa som nu pågår. Med Faciliate får Fortifikationsverket ett väletablerat stöd med väl fungerande lösningar för fastighetsförvaltning samtidigt som det möjliggör framtida utveckling. En av utmaningarna har varit att få in systemet på ett bra sätt i IT-miljön med integrationer till andra system. Under 2025 är fokus på att implementera modul för energi och media, fortsätta systemutvecklingen samt ytterligare öka systemanvändandet för att få ut maximal nytta av systemet.

Ökningen av de materiella investeringarna kan förklaras av den tillväxt som Fortifikationsverket är i. Fler medarbetare innebär fler inköp av exempelvis datorer, inventarier till kontor i form av möbler, säkerhetsskåp samt mötesbås.

En av de främsta orsakerna till att datorer och övrig IT-inventarier ökar beror på att Fortifikationsverket förbereder för projektering i egen regi.

Ökningen för fordon beror till största delen på att Fortifikationsverket köper in egna fordon i stället för att långtidshyra samt att det är fler antal anställda som är i behov av bil. Det har även under ett par år varit problem med leveranser vilket resulterat i att beställningar från 2023 har inkommit under 2024.

3.5 Förvaltning

Under förvaltning redovisas hyror och arrende samt förvaltning av skogsmark (domän). Även den centrala administrationen och förvaltningsadministrationen som finansieras via upplåtelseavtal redovisas som förvaltning.

MÅL ENLIGT REGLERINGSBREVET

Mål:

Fastigheternas värden ska bevaras på en för ägaren och brukaren långsiktigt lämplig nivå.

Bedömning:

För att bevara värden i de byggnader och anläggningar som myndigheten förvaltar krävs vidmakthållande av beståndet och erforderlig drift. Vidmakthållande och en väl fungerande drift är även av största vikt för att säkerställa fungerande infrastruktur som i sin tur bidrar till ökad uthållighet. Åtgärderna för vidmakthållande består av ägarrelaterade investeringar och underhåll av fastigheterna. En satsning har gjorts för att höja statusen i beståndet under de senaste åren. Investeringsutgifter och kostnader för att vidmakthålla fastigheterna har ökat med 804 mkr (43 %) jämfört med 2023. Driftverksamheten har genomförts enligt plan. Investeringsutgifterna redovisas och analyseras i kapitel 3.4.1 Samhällsinvesteringar.

Målet bedöms vara uppfyllt.

Fortifikationsverket ska enligt instruktionen förvalta en viss del av statens fasta egendom, såsom fastigheter avsedda för försvarsändamål. Fastigheterna ska förvaltas så att god resurshushållning och hög kostnadseffektivitet uppnås. Fastighetsbeståndet är varierat och består av allt från kaserner, kontor, verkstäder och enkla förråd till flygfält, hamnar, berganläggningar, skjutfält och teknikintensiva byggnader.

Huvuddelen av fastigheterna hyrs ut till Försvarsmakten vilket utgör 87 % (88) av upplåtelseavtalsintäkterna. Andra partner är bland annat Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut, Försvarets radioanstalt och Polismyndigheten. Upplåtelseavtal enligt särskild hyresmodell tecknas med dessa partner.

Ekonomiskt resultat av förvaltning

Intäkter och kostnader (tkr)	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Förvaltning				
Intäkter	3 912 179	4 040 864	3 494 884	3 246 176
Kostnader	-3 724 754	-3 740 709	-3 334 939	-2 979 907
Resultat	187 425	300 155	159 945	266 269

Resultatet är 113 mkr högre än budget och förklaras främst av lägre finansiella kostnader med 83 mkr på grund av lägre ränta och senarelagda lån. Avvikelsen beror även på högre intäkter med 19 mkr för avverkning av större volym skog än budgeterat som möjliggjorts på grund av mer tidstilldelning. Höga virkespriser utgör även en faktor för högre intäkter.

Att intäkter och kostnader ökar mellan åren beror i huvudsak på den tillväxt som Fortifikationsverket tillsammans med sina partner befinner sig i för att stärka Sveriges totalförsvaret.

Intäkterna är 129 mkr högre än budget och förklaras främst av att Försvarsmakten har beställt extra underhåll om 100 mkr, samt högre intäkter inom domän med 19 mkr, se ovan.

Upplåtelseavtalen utgör 95 % av förvaltningsintäkterna.

Kostnaderna är 16 mkr högre än budget, avvikelserna är en kombination av lägre finansiella kostnader, lägre mediakostnader samt högre kostnader för underhåll, administration och avskrivning fastigheter.

Förvaltningskostnader per kostnadsslag

	Budget 2024	%	Utfall 2024	%	Utfall 2023	%	Utfall 2022	%
Avskrivning fastigheter	913 691	25	926 241	25	859 746	26	801 589	27
Media	883 996	24	852 857	23	863 709	26	745 990	25
Underhåll	537 664	14	621 346	17	543 723	16	587 974	20
Administration ²¹	548 860	15	570 611	15	424 380	12	361 373	12
Drift	430 019	12	435 710	12	395 544	12	328 655	11
Finansiella kostnader	324 240	8	241 482	6	154 881	5	76 202	3
Domän och utavtal ²²	86 284	2	92 462	2	92 947	3	78 124	2
Summa	3 724 754	100	3 740 709	100	3 334 939	100	2 979 907	100

Avskrivning fastigheter

Kostnaderna för avskrivningar fastigheter är 13 mkr högre än budget vilket förklaras främst av nedskrivningar av bokförda värden (som faktureras partner).

Media

Mediakostnaderna är 31 mkr lägre än budget varav 30 mkr avser reglerbar media.

Mediakostnaderna delas upp i reglerbar media och försörjningsmedia. Reglerbar media står för över 80 % av mediakostnaderna och utgörs främst av el och fjärrvärme. Reglerbar media regleras årsvis enligt hyresmodell vilket innebär att resultat effekt uteblir då faktisk kostnad faktureras till partner. Med försörjningsmedia avses infrastruktur för mottagning, produktion, distribution och efterbehandling av media. För att minska exponeringen av prisvariationer har Fortifikationsverket en elhandelsportfölj som anger att minst 80 % av prognosticerad volym ska vara prissäkrad för innevarande år.

²¹ Inkluderar tid och administrativt påslag på investeringsprojekt samt avskrivningar inventarier.

²² Upplåtelse av nyttjanderätter mot tredje part som i normalfallet sker på marknadsmässiga villkor.

Mediaförbrukning i kWh/m²

Definition: Förbrukning av energibärande medier (exempelvis el, fjärrvärme och eldningsolja) för byggnader i relation till area.

	År 2024	År 2023	År 2022
Förbrukning av energi	470,7 GWh	432,1 GWh	409,5 GWh
Bruttoarea (BTA) ²³	3 498 911 m ²	3 416 758 m ²	3 302 512 m ²
Mediaförbrukning	135 kWh/m²BTA	126 kWh/m²BTA	124 kWh/m²BTA

Mediaförbrukningen har ökat mellan åren. Detta beror främst på ökad verksamhet och fler värnpliktiga viket medför att jämförelse mellan åren blir missvisande. Ökningen kan också förklaras av att förvärvade fastigheter ofta har högre energiförbrukning än befintliga. Nya byggnader är mer energieffektiva och har lägre energiförbrukning avseende uppvärmning men då nya byggnader innehåller mycket teknik kan energiförbrukningen totalt öka även för nya byggnader. Se även avsnittet Energi användning där energiförbrukning redovisas för uppvärmning de tio senaste åren.

Underhåll

Underhållskostnaderna är 84 mkr högre än budget varav 80 mkr avser planerat underhåll och resterande 4 mkr avser avhjälpande underhåll. Med planerat underhåll avses underhåll som är planerat till tid och omfattning medan avhjälpande underhåll syftar till att återställa en funktion som oförutsett nått en oacceptabel nivå.

Med anledning av försvarets återuppbyggnad har Fortifikationsverket sedan år 2020 ökat vidmakthållande åtgärder för att säkerställa ändamålsenlighet i Fortifikationsverkets fastigheter för nuvarande användning. Under 2024 har Försvarsmakten ökat beställningen för underhåll med 100 mkr som främst har använts till fastighetsbestånd med särskilt skyddsvärde. Under 2023 tilldelades extra medel för underhåll med 60 mkr, som finansierades via balanserat resultat. Extra underhållsåtgärder utfördes även under 2022 med 80 mkr som då beställdes av och fakturerades till Försvarsmakten.

Gränsbeloppet för investering av vidmakthållande har under 2024 ändrats från 350 tkr till 500 tkr. Underhåll som har klassificerats som investering framgår i kapitel 3.4.1 samhällsinvesteringar.

Drift

Drift omfattar tillsyn och skötsel, administration av fastigheter, vård av fordon med mera. Med drift avses åtgärder med förväntat intervall mindre än ett år vilka syftar till att upprätthålla funktionen hos ett förvaltningsobjekt. Driftkostnaderna totalt är i nivå med budget.

Driftkostnaderna för vägar och planer svarar för nästan hälften av de totala driftkostnaderna och har lägre utfall än förra året vilket kan förklaras av att december var ovanligt mildt och lite snö. De högre kostnaderna 2023 jämfört med 2022 kommer av nya och omförhandlade avtal för väg, mark och park samt en tidig vinter med mycket snöröjning.

²³ Avser medelvärde under året.

Finansiella kostnader

Finansiella kostnader är 83 mkr lägre än budget. Budgeten är beräknad på i genomsnitt 3 % i upplåningsränta i Riksgälden medan lån har tecknats med en genomsnittlig ränta på 2,1 %. Lån har även tagits upp senare än planerat.

Domän och utavtal

Kostnaderna för utavtal är 6 mkr högre än budget och avser främst fastighetsskatt. Kostnaderna för domän ligger i nivå med budget, däremot är intäkterna 19 mkr högre och avser avverkning av större volym skog än budgeterat. Det har möjliggjorts då Försvarmakten gett Fortifikationsverket mer tid på området.

Resultatindikatorer i det öppna beståndet

Andel uthyrd area i procent i det öppna beståndet

	År 2024	År 2023	År 2022
Uthyrningsbar area (BTA)	3 710 815 m ²	3 607 113 m ²	3 454 356 m ²
Uthyrd area (BTA)	3 611 116 m ²	3 517 541 m ²	3 242 691 m ²
Uthyrd area i relation till total uthyrningsbar area	97 %	98 %	98 %

Uthyrningsgraden är fortsatt hög vilket den ska vara. Uppsagda objekt avyttras enligt förordningen om överlåtelse av statens fasta egendom (SFS 1996:1190). Detta innebär rivning och återställning, överföring till annan myndighet eller försäljning av uppsagda objekt.

Hyresintäkt i kronor/m² i det öppna beståndet

	Budget 2024	År 2024	År 2023	År 2022
Hyresintäkter upplåtelseavtal (tkr) ²⁴	3 121 622	3 116 770	2 753 710	2 622 806
Bruttoarea (BTA)	3 484 092 m ²	3 498 911 m ²	3 416 758 m ²	3 302 512 m ²
Hyresintäkter i relation till (BTA)	896 kr/m²	891 kr/m²	806 kr/m²	794 kr/m²

Hyresintäkt per kvadratmeter är i nivå med budget och ökar med 85 kr/m² jämfört med 2023. Hyreskomponenterna som påverkar ökningen av nyckeltalet mest jämfört med föregående år är kapital med 50 kr/m², ersättning underhåll med 15 kr/m² och ersättning drift med 11 kr/m².

Ersättning kapital ökade jämfört med föregående år och det kan kopplas till tillträden av investeringar i fastigheter, ett antal större fastighetsförvärv samt högre kalkylränta i upplåtelseavtalen, från 2,3 % till 2,5 % för 2024. Årets avslutade investeringar har gett 95 mkr i tillkommande hyra varav 75 mkr avser komponenten kapital. En stor del av Fortifikationsverkets bestånd är avskrivet och därför påverkar tillkommande investeringar nyckeltalen.

I ersättning för underhåll inkluderas en extra ersättning på 30 mkr som ger 9 kr per m² samt att ersättning underhåll för tillkommande objekt ökade jämfört med 2023.

²⁴ Från och med 2023 inkluderas andrahandsuthyrning då den ytan ingår i bruttoarean, beloppen för jämförelseåret 2022 har uppdaterats, nu inklusive andrahandskontrakt.

Ersättning drift ökade främst genom en hyreskompensation på 6 mkr kopplat till förvärvet av Solna Nytomta 3.

Driftnetto i kronor/m² i det öppna beståndet

Definition: Intäkter minus kostnader exklusive avskrivning fastigheter och räntor. Intäkter och kostnader för anordningar och vägar mäts inte på area men ingår i beräkningen då dessa inte går att särredovisa. Definitionen är justerad från 2023, beloppen för jämförelseåret 2022 har därför uppdaterats.

	Budget 2024	År 2024	År 2023	År 2022
Intäkter (tkr)	3 121 622	3 116 770	2 753 710	2 622 806
Kostnader (tkr)	-1 400 862	-1 431 948	-1 337 992	-1 290 102
Driftnetto (tkr)	1 720 759	1 684 823	1 415 718	1 332 704
Bruttoarea (BTA)	3 484 092 m ²	3 498 911 m ²	3 416 758 m ²	3 302 512 m ²
Driftnetto i relation till (BTA)	494 kr/m²	482 kr/m²	414 kr/m²	404 kr/m²

Driftnettot är 12 kr/m² lägre än budget och ökar med 68 kr/m² jämfört med föregående år.

Störst påverkan på driftnettot jämfört med 2023 är kopplat till tillträden av investeringar i fastigheter och förvärv, vilket medför en högre kapitalersättning. Kapitalersättningen ökar med 195 mkr jämfört med 2023 vilket ger 56 kr/m².

Driftkostnad i kronor/m² i det öppna beståndet

Definition: Driftkostnader för objekttyp byggnader och andel administration, drift- och regional administration, i förhållande till bruttoarea.

	År 2024	År 2023	År 2022
Driftkostnader (tkr)	171 805	150 667	136 650
Bruttoarea (BTA)	3 498 911 m ²	3 416 758 m ²	3 302 512 m ²
Driftkostnader i relation till area (BTA)	49 kr/m²	44 kr/m²	41 kr/m²

Driftkostnad per kvadratmeter har ökat med 5 kr/m² jämfört med 2023 och är 6 kr/m² högre än målet om 43 kr/m².

Nyckeltalet har fluktuerat under året på grund av medarbetarnas inlärningsperiod av det nya fastighetssystemet Faciliate. Framför allt är det två regioner som har stora avvikelser, vilket bidragit till att Fortifikationsverket inte klarat av att hålla målet om 43 kr/m². Utbildningsinsatser i systemet är prioriterat för att uppnå ett gemensamt arbetssätt.

Underhållskostnader i kronor/m² i det öppna beståndet

Definition: Underhållskostnader för objekttyp byggnader och andel administration, i förhållande till bruttoarea.

	År 2024	År 2023	År 2022
Underhållskostnader (tkr)	287 345	234 603	297 066
Bruttoarea (BTA)	3 498 911 m ²	3 416 758 m ²	3 302 512 m ²
Underhållskostnader i relation till area (BTA)	82 kr/m²	69 kr/m²	90 kr/m²

Underhållskostnader har ökat med 13 kr/m² jämfört med föregående år vilket främst förklaras av extra tilldelade medel med 30 mkr vilket ger en ökning med 9 kr/m². Även det att ramen för årets underhåll var högre jämfört med 2023 påverkar jämförelsen med föregående år. Likaså för åren 2023 och 2022 tillkom extra beställningar från Försvarmakten. För 2023 avsåg extra beställningar endast fastighetsbestånd med särskilt skyddsvärde och påverkar därmed inte nyckeltalet.

Energianvändning

Åtterrapporing

Enligt regeringsuppdrag (I2019/03309) ska Fortifikationsverket genomföra åtgärder som minskar energianvändningen i Fortifikationsverkets byggnader med 26 700 MWh från och med 1 januari 2014 till och med den 31 december 2030.

År	Energi GWh	Yta BTA-varm
2013	388,4	2 165 000 (179 kWh/m ²)
2014	385,2	2 165 000 (178 kWh/m ²)
2015	369,2	2 165 000 (171 kWh/m ²)
2016	373,0	2 200 000 (170 kWh/m ²)
2017	371,6	2 380 000 (156 kWh/m ²)
2018	397,9	2 383 000 (167 kWh/m ²)
2019	403,2	2 447 000 (165 kWh/m ²)
2020	399,2	2 402 000 (166 kWh/m ²)
2021	404,9	2 411 000 (168 kWh/m ²)
2022	409,5	2 512 000 (163 kWh/m ²)
2023	432,1	2 594 000 (167 kWh/m ²)
2024	470,7	2 752 905 (171 kWh/m ²)

2024 års utfall för fastighetsenergi ger nyckeltalet för året 171 kWh/m² BTA (t)²⁵ och jämfört med basåret 2013, 179 kWh/m² BTA (t), är det en minskning av specifik energianvändning med ca 4 %. Det vill säga de energieffektiviserande åtgärder, tillskott av solel och verksamhetsförändringar av hyresgäster, som genomförts i befintligt och jämförbart fastighetsbestånd har minskat behovet av inköpt primärenergi med denna volym. Förbrukningsvolymerna för el och uppvärmningsenergi ökar

²⁵ BTA (t) = tempererad bruttoarea

kraftigt, vilket främst beror på ökad verksamhet och fler värnpliktiga. Tillväxttakten i utbyggnad som försvarssektorn genomgår är långt snabbare än energieffektiviseringsåtgärdernas genomförande. Det vill säga utfall i specifika nyckeltal ger en försämrad utveckling än tidigare trots fortsatt högt fokus i drift och underhållsprocesserna.

Fortifikationsverket har i likhet med tidigare år arbetat med att i den dagliga fastighetsdriften verka för en effektivare energianvändning genom uppföljning av energistatistik, fortlöpande tillsyn och skötsel, samt prioritering och genomförande av avhjälpande åtgärder. Utöver riktade energiinsatser inom drift och tillsyn, pågår även ett fortlöpande arbete med energieffektiviseringsåtgärder utifrån underhålls- och investeringsplaner. Det innebär bland annat att äldre tekniska system byts ut mot moderna och mer energieffektiva, vilket medför att energieffektiviteten i byggnaderna kontinuerligt förbättras i befintligt bestånd. Fortsatt ger nyanskaffningar av större och äldre fastighetsbestånd negativ påverkan för energianvändningen totalt och nyckeltalet som medeltal. I förlängningen påverkar det också befintligt bestånd med resurser och investeringsmedel som istället måste läggas på det nyanskaffade beståndet.

Styr-, mät- och övervakningsfunktioner moderniseras årligen i ett större antal distrikt med anledning av att informationstekniken fortsatt har en teknisk utveckling. Stort fokus ligger där på att säkerställa högt säkerhetsskydd i kommunikationsnätverken vilket i nuvarande omvärldsläge ser ut att ge en sämre möjlighet till smarta funktioner och hög tillgänglighet.

Under året har processen påbörjats med att byta ut det centrala systemstödet för energiuppföljning. Det innebär en hel del förändringar i mätarstrukturer och processer för uppföljning framåt i ett nytt och modernare systemstöd. Bland annat innebär det att beräkningsmätning och fördelning mellan verksamhets- och fastighetsenergi kommer att förenklas. Produktionssättning av systemet kommer att ske under kvartal 2 och 3 2025.

Arbete med undantagskrav för leveransmätning av el, Förordning (1999:716) angående mätning, beräkning och rapportering av överförd el, har under året fortlöpande tillsammans med Försvarmakten och respektive nätägare angående teknik och rutiner för avläsning samt rapportering. Slutlig lösning är ännu inte klarlagd och fastställd.

Energieffektivisering i befintligt bestånd kräver ständig kontroll av händelser och yttre påverkan för snabba åtgärder och korrigeringar. Interna utbildningsinsatser inom energiområdet har under året varit begränsade och har inte prioriterats med anledning av stor tillväxt och ökande resursbehov.

Solcellsutbyggnadsprojekten har gått in i en ny fas sedan ny form för samverkan med Försvarmaktens högkvarter etablerats under hösten 2023. Nya förutsättningar för byggnation kopplat till storkänslighet har inneburit att en reviderad bruttolista på möjliga etableringsplatser håller på att tas fram. Samverkansarbetet har dock inte kunnat genomföras med anledning av nedprioriteringar inom utvecklingsprojekt hos motparten Försvarmaktens högkvarter. Fortifikationsverket har nu fyra solcellsanläggningar i drift med en sammanlagd produktionsvolym av ca 3 GWh.

Robust energiförsörjning

- Återrapportering
- Myndigheten ska redovisa vilka åtgärder som har vidtagits för att utveckla en effektiv och robust energiförsörjning av dess anläggningar.

Fortifikationsverket bedriver utveckling av fossilfri reservkraft för att skapa en robust energiförsörjning med alternativa drivmedel. Under året har en provanläggning byggts upp där olika lösningar kommer att testas under nästa år. Lösningarna baseras på att tillverka energi samt lagring av energi kombinerad med batteri för klara energitoppar och kontinuerlig försörjning. De tre huvudspåren är vätgas, flödesbatteri och hybriddrift. Detta kommer att öka totalförsvarets förmåga.

Kvalitets- och miljöledningssystem

Under året har revision genomförts av Fortifikationsverkets kvalitets- och miljöledningssystem enligt ISO 9001:2015 och 14001:2015. 15 mindre avvikelser noterades och ett antal förbättringsförslag. Arbetet med att hantera avvikelserna som revisionen hittade har pågått på olika håll under året i organisationen. Den externa revisorn var tillfreds med att Fortifikationsverket, även i stark tillväxt, har arbetat med att förbättra ledningssystemets stöd till verksamheten.

Säkerhet

Det allvarliga säkerhetsläget tillsammans med ökade volymer av beställningar har medfört att säkerhetsskyddet haft ett ökat fokus på att stödja produktionen för att bidra till totalförsvarets snabba tillväxt. En del i det har varit att tillföra resurser och nya förmågor, bland annat har en ny grupp tillskapats vars uppgift är att stödja andra avdelningar med säkerhetsskyddsplanering för nya projekt. Den viktigaste åtgärden har varit att effektivisera processer och utveckla nya arbetssätt. Fokus har fortsatt varit ett analysdrivet arbetssätt där resurser främst inriktas mot de högre skyddsvärdena samt myndighetens prioriteringar. Inom ramen för det analysdrivna arbetssättet har även precision i klassificering av underlag utvecklats, detta har bidragit till balanserade säkerhetsskyddsåtgärder på rätt nivå vilket frigör resurser och kortar ledtider.

För att säkerställa en hög informationssäkerhetsnivå har myndigheten genomfört flera utbildningsinsatser. Under informationssäkerhetsmånaden gjordes riktade insatser för att höja medarbetarnas medvetenhet och kompetens inom informationshantering, bland annat genom föreläsningar och en ny nano-utbildning för att minska risken för informationssäkerhetsincidenter.

Samarbetet med andra försvarsnära myndigheter har ökat i syfte att utveckla och samverka i komplexa frågeställningar inom säkerhetsskydd. Under året har extra insatser genomförts för att öka säkerhetsmedvetenheten hos myndighetens medarbetare och partner. Exempel på insatser är Operation SUA vilket innebär riktade kontroller av byggentreprenörer med säkerhetsskyddsavtal, och informationssäkerhetsmånaden.

Utveckling IT-miljön

Faciliate

Det nya fastighetssystemet Faciliate driftsattes i april 2024 och används främst inom förvaltningsavdelningen. Systemet har fungerat från driftsättning men det har inneburit en omställning för driftpersonalen. Användarna har visat stort tålamod och projektorganisationen har tillsammans med systemleverantör arbetat hårt för att åtgärda problem som uppstått. Under implementationen har utmaningar funnits i form av anpassningar som fordrats för att möta myndighetens hantering av upplåtelseavtal och ekonomimodellen. Hösten har varit mer stabil vilket möjliggjort att ytterligare mer tid kan läggas på utbildning och därmed öka systemanvändandet för att få ut maximal nytta av systemet framöver.

Ny IT-strategi

Under året har beslut fattats om en ny IT-strategi. Syftet med strategin är att säkerställa god styrning i och runt vår IT-miljö. Målet är att säkerställa verksamhetens behov och samtidigt bibehålla hög kvalitet och säkerhet i IT-miljöerna. IT-strategin kommer leda till att rätt vägval görs, säkrar resurser och kompetens samt omhändertar säkerhetsaspekter innan nya lösningar införs.

Fortifikationsverket har implementerat en ny systemförvaltningsmodell, som kallas *samverkansmodell systemförvaltning*. Modellen bygger på samverkan och delat ansvar, för förvaltning och vidareutveckling, av IT-systemen mellan utpekade roller både i verksamheten samt på IT. Systemförvaltningsmodellen ska genom struktur, ordning och reda och ständiga förbättringar, skapa förutsättningar så att IT bedrivs utifrån verksamhetsnytta och att verksamhet och IT samverkar mot gemensamma mål.

Införandet av fastighetssystemet Faciliate innebär att Fortifikationsverket nu har ett modernt och robust verktyg som ska vara ett användarvänligt, säkert och effektivt stöd till alla användare. Foto: Peter Malmrup

3.6 Anskaffning och avyttring

Under anskaffning och avyttring redovisas uppdrag relaterade till anskaffningsprocessen, såsom tidiga skeden. Vidare ingår direktavskrivna investeringar som redovisas som en intäkt och kostnad vid avslut av investeringsprojekten som är anslagsfinansierade hos Försvarsmakten. Här redovisas även försäljning av fastigheter som inte längre är aktuella för försvarsändamål, avyttringskostnader samt återställande av anläggningar och av övnings- och skjutfält.

Ekonomiskt resultat av anskaffning och avyttring

Intäkter och kostnader (tkr)	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Anskaffning och avyttring				
Intäkter	578 485	661 129	853 428	359 642
Kostnader	-549 272	-619 191	-866 752	-421 091
Resultat	29 213	41 938	-13 324	-61 449

Resultatavvikelsen mot budget på 13 mkr beror främst på lägre kostnader för åtgärder av oexploderad ammunition (OXA), samt framflyttade rekryteringar. Förändringar i volymer mot budget och mellan åren för övriga uppdrag och avslutade direktavskrivningar anläggningar har ingen resultat effekt.

Det är en utmaning att jämföra volymer och resultat mellan åren då verksamhetsdelen naturligt varierar och är flerdelad. 2023 redovisades höga kostnader för åtgärder av OXA på före detta övnings- och skjutfält jämfört med 2024 och 2022. För 2022 var förklaringen till underskottet framflyttade fastighetsförsäljningar.

Det är i den här verksamhetsdelen som den operativa verksamheten bedrivs gällande att anskaffa och utveckla investeringar för att stärka Sveriges totalförsvar genom att leverera ändamålsenliga fastigheter. Här ligger ansvaret för att beställda investeringar genomförs enligt plan sett till anskaffningsutgift, tillträde och funktion, vilket redovisas mer utförligt i kapitel 3.4.1 samhällsinvesteringar.

Övriga uppdrag

Övriga uppdrag, till exempel tidiga skeden, är kopplade till partners behov och medel under året, vilket gör det svårt att budgetera tjänsterna och även jämföra mellan åren. Intäkterna uppgick till 286 mkr (247) och var 178 mkr högre än budget. Budgeten är lagd med försiktighet och baseras främst på kända beställningar vid budgettillfället.

Avslutade direktavskrivningar anläggningar

Utfall intäkter för avslutade direktavskrivningar anläggningar uppgick till 278 mkr (325) och var 129 mkr lägre än budget. Avslut av flera projekt är framskjutna i tid då projekten inte haft den framdrift som var planerad. Intäkter och kostnader uppgår till samma belopp, därmed ingen resultat effekt.

Återställande och sanering

Kostnaderna uppgick till 53 mkr (122), 55 mkr fakturerades partner och 13 mkr finansierades av tidigare överskott från tidigare försäljningar enligt undantag 1 i regleringsbrevet, se resultat-dispositioner i avsnitt 3.1. För 2024 användes inte hela OXA-avsättningen från 2023 då några av de

planerade åtgärderna uteblev på grund av ändrade behov hos partner. Detta förklarar varför kostnaderna endast uppgick till 53 mkr.

Administration

Administrationskostnaderna²⁶ har ett positivt utfall på 30 mkr som vid jämförelse med budget på 58 mkr avviker med -28 mkr. Avvikelsen förklaras främst av uppkomna tvister där kostnader om 17 mkr reserverats och av försiktighetsprincip saknas reservering för motsvarande intäkter. Administrativt påslag på investeringsprojekt ingår som en positiv kostnad. Påslaget är 12 mkr lägre än budget främst på grund av lägre investeringsvolym. Det administrativa påslaget ska även täcka del av kostnader i verksamhetsdelen förvaltning.

Fastighetsförsäljningar

Intäkter för fastighetsförsäljningar uppgick till 37 mkr med ett resultat på 6 mkr som är i nivå med budget. Överskott av övriga försäljningar ska enligt regleringsbrevet levereras in till statskassan.

Redovisning av överföringar av fastigheter

- Åtterrapporering enligt regleringsbrev.
- Överföringar av förvaltningsansvar där fastighetens värde överstiger 40 mkr.

Överföringar av förvaltningsansvar där fastighetens värde överstiger 40 mkr finns inte att redovisa för åren 2024, 2023 och 2022.

Redovisning av försäljningar till följd av försvarsbeslut inklusive samtliga försäljningar av övnings- och skjutfält (tkr)

- Åtterrapporering enligt regleringsbrev.
- Försäljning av fast egendom som överstigit 40 mkr genomförts.

Inga försäljningar över 40 mkr på grund av försvarsbeslut inklusive samtliga försäljningar av övnings- och skjutfält finns att redovisa för åren 2024, 2023 och 2022.

Redovisning av övriga försäljningar

- Åtterrapporering enligt regleringsbrev.
- Försäljning av fast egendom som överstigit 40 mkr genomförts.

Inga övriga försäljningar över 40 mkr finns att redovisa för åren 2024, 2023 och 2022.

²⁶ Inkluderar tid och administrativt påslag på investeringsprojekt samt avskrivningar inventarier.

3.7 Uppdrag

Under uppdrag redovisas tilläggstjänster för partner med upplåtelseavtal, tjänster på andra fastigheter där Fortifikationsverket inte har upplåtelseavtal samt övriga uppdrag.

Enligt instruktionen har Fortifikationsverket rätt att bedriva uppdragsverksamhet inom sitt verksamhetsområde.

Ekonomiskt resultat av uppdrag

Intäkter och kostnader (tkr)	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Uppdrag				
Intäkter	389 226	607 068	591 380	440 478
Kostnader	-384 867	-622 486	-588 446	-433 808
Resultat	4 359	-15 418	2 934	6 670

Resultatavvikelsen mot budget beror främst på utebliven ersättning om 14 mkr avseende en skada på Visbypiren i Karlskrona. Den ökade uppdragsvolymen, både jämfört med budget och föregående år, är kopplad till den tillväxtfas som myndigheten och dess partner befinner sig i. Genom att göra mer än vad som är planerat bidrar Fortifikationsverket till att öka takten i arbetet med att stärka Sveriges totalförsvar.

Kostnader per uppdragsgrupp (tkr)

	Budget 2024	%	Utfall 2024	%	Utfall 2023	%	Utfall 2022	%
Tilläggstjänster	-349 711	91	-522 706	84	-519 995	89	-345 311	80
Andra fastigheter	-17 900	5	-20 316	3	-19 554	3	-22 227	5
Övriga uppdrag	-17 266	4	-79 464	13	-48 898	8	-66 269	15
Summa kostnader	-384 867	100	-622 486	100	-588 446	100	-433 808	100

Tilläggstjänster är kopplade till myndighetens partners behov och medel under året, vilket gör det svårt att budgetera tjänsterna och även jämföra utfall mellan åren. Kostnadsutfallet ligger 173 mkr högre än budget och avser till exempel omfattande måleriarbeten, verksamhetsanpassningar samt åtgärder på uppkomna skador. Intäkterna har inte ökat i samma omfattning på grund av uteblivna intäkter avseende skadan på Visbypiren.

Andra fastigheter avser i huvudsak driftåtagande mot Statens fastighetsverk, i Karlskrona och i Karlsborg, och ger årligen ett mindre överskott.

För övriga uppdrag är både intäkter och kostnader 62 mkr högre än budget och avser främst hantering av förorenade massor och etableringskostnader för tillkommande moduler.

3.8 Införhyrningar

Med införhyrningar menas de fastigheter som Fortifikationsverket hyr in för att sedan hyra ut till myndighetens partner med upplåtelseavtal (främst Försvarmakten). Uppdraget innefattar tecknande av avtal, förvaltning enligt avtalen samt uppsägning och avveckling av avtalen då införhyrningen inte längre är aktuell. Denna verksamhetsgren ska ha ett nollresultat, det vill säga att samtliga kostnader faktureras till partner.

Enligt instruktionen har Fortifikationsverket rätt att bedriva uppdragsverksamhet inom sitt verksamhetsområde.

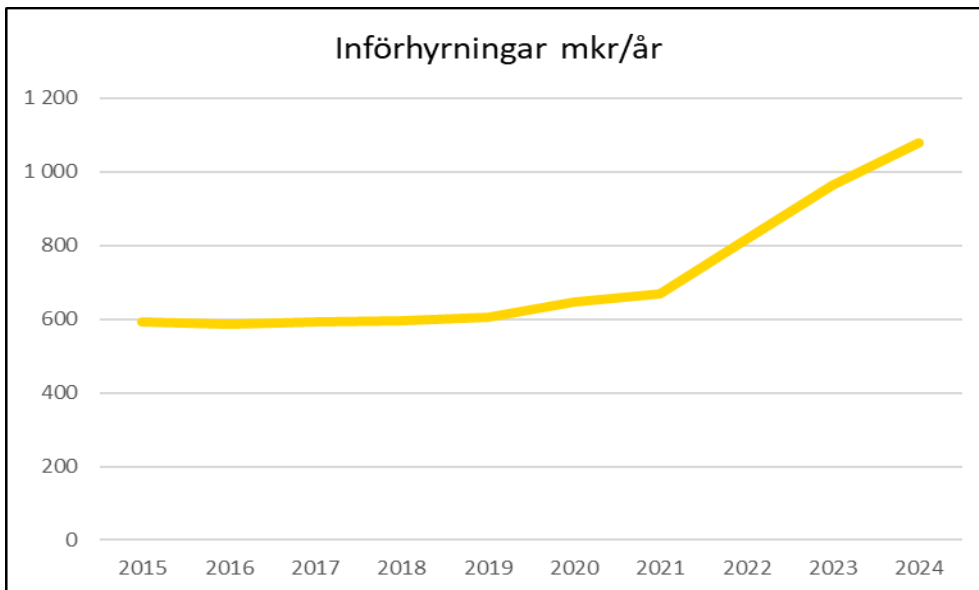
Ekonomiskt resultat av Införhyrningar

Intäkter och kostnader (tkr)	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Införhyrningar				
Intäkter	985 904	1 078 287	964 034	817 963
Kostnader	-985 904	-1 078 287	-964 034	-817 963
Resultat	0	0	0	0

Intäkter och kostnader har ökat mot budget med 92 mkr och ökningen avser främst tillkommande införhyrningar, ökade mediakostnader och tilläggskostnader. Som tillkommande införhyrning kan lagerbyggnad i Bro nämnas. Fortifikationsverket tillträdde lagret i oktober, årshyran för lagret uppgår till cirka 100 mkr inklusive drift och media. Avslutningsvis i detta kapitel listas införhyrningar där avtalad årshyra överstiger 40 mkr.

Efter 2019 har införhyrningarna stadigt ökat vilket beror på försvarsbeslut 2020 om nya organisationsenheter i Falun, Sollefteå, Östersund och Kristinehamn. Genom att tillhandahålla Försvarsmakten fler ändamålsenliga fastigheter via införhyrningar har Fortifikationsverket bidragit till Sveriges ökade försvarsförmåga. Ökningen av införhyrningar speglar den tillväxt som Fortifikationsverket befinner sig i. Införhyrningar utgjorde under 2024 22 % (23) av myndighetens intäkter för hyra, arrende och införhyrningar.

Totala intäkter (mkr) för införhyrningar per år för perioden 2015–2024

Redovisning av avtalade införhyrningar större än 40 mkr

Hyresvärd	Förhyrning	Avtalsbelopp 2024	Avtalsbelopp 2023	Avtalsbelopp 2022
Specialfastigheter Sverige AB	Högkvarteret, Stockholm	101	95	87
Fastighets AB Stettin	Lager, Bro	74	-	-
Marieborgs Lagerfastigheter i Arboga AB	Centrallager, Arboga	53	58	67
Vasakronan Fastigheter AB	Vallhallavägen, Stockholm	40	38	26
Summa		268	191	180

3.9 Fortifikatorisk utveckling

Med fortifikatoriskt utvecklingsarbete avses utveckling av skydd och anläggningsteknik för det svenska samhällets behov. Underskott från fortifikatorisk utveckling finansieras av förvaltningsverksamheten via upplåtelseavtal (hyra).

Ekonomiskt resultat av Fortifikatorisk utveckling

Intäkter och kostnader (tkr)	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023	Utfall 2022
Fortifikatorisk utveckling				
Intäkter	90 061	79 715	33 904	21 686
Kostnader	-128 387	-125 436	-79 986	-62 226
Resultat	-38 326	-45 721	-46 082	-40 540

Resultatavvikelsen på –7 mkr mot budget förklaras främst av uteblivna äskade medel från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Det är färre projekt hos Fortifikationsverket som möter kravet att vara till för totalförsvaret specifikt, en grundförutsättning vid ansökan. Det är även högre konkurrens än någonsin om dessa medel. För att få mer framdrift i projekten har Försvarsmakten under året tillfört ytterligare medel. I slutet av året tillsattes nio nya tjänster som en följd av tillkommande uppdrag från Försvarsmakten.

Att kostnaderna för fortifikatorisk utveckling ökar mellan åren beror på ökat behov av att få framdrift i de olika projekten.

Utvecklingsarbete

Det försämrade säkerhetsläget i omvärlden sätter fokus på myndighetens behov av att öka takten på utveckling och kompetens inom fortifikatoriskt skydd för att stärka totalförsvarets förmåga. Enligt Fortifikationsverkets instruktion ska myndigheten, på uppdrag av Försvarsmakten, lämna underlag för inriktning och genomförande av utvecklingsprojekt avseende skydds- och anläggningsteknik. I instruktionen anges även att myndigheten ska bedriva fortifikatoriskt utvecklingsarbete så att kompetens för det svenska samhällets behov inom skydds- och anläggningsteknik kan utvecklas och säkerställas.

Fortifikationsverket stödjer Försvarsmakten med utveckling av fortifikatoriskt skydd och andra infrastrukturella lösningar för att stärka det militära försvarets förmåga. Dialog med Försvarsmakten har genomförts och ett antal prioriterade utvecklingsprojekt inom skydds- och anläggningsteknik har identifierats och getts till Fortifikationsverket i uppdrag.

Stöd och rådgivning

Under året har stöd och rådgivning lämnats till flera centrala aktörer, bland annat Utrikesdepartementet, Inspektionen för strategiska produkter, Socialstyrelsen, Svenska kraftnät, Vattenfall, Luftfartsverket, Försvarets radioanstalt och Statens fastighetsverk. Exempel på stöd är skyddstekniska analyser av fastigheter.

Fortifikationsverket har fortsatt samarbetet med Sveriges forskningsinstitut (RISE) inom ramen för Centrum för fortifikatorisk kompetens (CFORT) för att bygga upp och utveckla kompetens inom det fortifikatoriska området för totalförsvarets behov. Under året har CFORT bland annat tagit fram underlag för en ny inbrottsstandard samt en lösning för funktionsskyddsrum.

Fortifikationsverket har även fortsatt samarbetet och genomfört ett antal projekt tillsammans med Försvarmakten, Försvarets materielverk, Totalförsvarets forskningsinstitut och Förvarshögskolan inom ramen för Försvarmaktens forskning och teknikutveckling (FoT).

Fortifikationsverket har lett Nätverk Fysiskt Skydd (NFS), ett samarbete mellan flera myndigheter för kunskapsspridning om tekniska framsteg. Myndigheten har även deltagit i det internationella forumet för fysisk säkerhet (IPSF) med motsvarande inriktning.

Skyddslösningar och skyddsprodukter

Under året har Fortifikationsverket utvecklat och godkänt flertalet produkter och skyddslösningar som höjer skyddsnivån på Fortifikationsverkets anläggningsbestånd baserat på partners behov. På uppdrag av Försvarmakten har myndigheten fortsatt sina analyser för att identifiera och utveckla skyddskoncept som förstärker anläggningarnas skydd mot moderna hot.

Ett komponentråd startades under 2024 i samarbete med Försvarmakten, Totalförsvarets forskningsinstitut, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Post- och telestyrelsen för att utbyta erfarenheter och identifiera behov av utvecklingsområden inom skydds- och anläggningsteknik.

Publikationer

Under 2024 har ett flertal publikationer tagits fram för att ge tydlig vägledning både för interna och externa projekteringsarbeten så att ställda krav och regler uppfylls samt ge ökad skyddsförmåga. En intern verksamhetsrevision har genomförts för att kontrollera användningen av projekteringsanvisningar. Resultatet visar att det finns god kännedom om projekteringsanvisningar, handböcker och regler samt dess användning och betydelse för projektarbete. Publikationerna används alltid i projektarbete med undantag för när de inte är tillämpliga, till exempel vid mindre projekt. Förbättringsmöjligheter identifierades kring dokumentationen av eventuella avsteg från riktlinjerna.

Utbildningar

Vartannat år genomför myndigheten en extern utbildning, FortOff, för Försvarmakten inom fortifikatoriskt skydd. Under 2024 genomfördes utbildningsinsatser under cirka 11 veckor (lärarledd tid), bland annat inom skydds- och anläggningsteknik, installationsteknik och brandskydd. Fortifikationsverket deltog även med interna deltagare på dessa delar.

Myndighetens interna utbildning, Fortifikatorisk grundutbildning, har i år genomförts i två omgångar. Totalt deltog 150 personer, varav 75 var externa deltagare, genom hela utbildningen som omfattar åtta dagar.

3.10 Hållbarhet

MÅL ENLIGT REGLERINGSBREVET

Mål:

Myndighetens hänsyn till miljö- och kulturvärden ska i tillämpliga delar motsvara vad som gäller för andra stora fastighetsförvaltare.

Bedömning:

Fortifikationsverket bedriver sedan länge ett aktivt hållbarhetsarbete med ambitionen att hållbarhet ska vara helt integrerat i och stärka kärnverksamheten. I myndighetens uppdrag ingår att bidra till ett hållbart byggande och en hållbar förvaltning. Fortifikationsverket tar vid nybyggnationer hänsyn till att lokalisera och utforma byggnader och anläggningar på ett miljöanpassat sätt och med en långsiktigt god hushållning. Arkitektkompetens anlitas för alla gestaltande uppgifter och för fysisk planering. Myndigheten arbetar även för att skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar förvaltning av kulturhistoriskt värdefulla objekt, byggnader, miljöer och landskap. Fortifikationsverket förvaltar skog med stor hänsyn till naturvärden.

Målet bedöms vara uppfyllt.

Agenda 2030 och nationella miljö kvalitetsmål

Återrapportering

Myndigheten ska redovisa hur dess verksamhet bidragit till genomförandet av för myndigheten aktuella delar av det riksdagsbundna målet för Agenda 2030, och hur den har bidragit till att uppfylla för myndigheten aktuella delar av de nationella miljö kvalitetsmålen.

Agenda 2030 – Fortifikationsverkets bidrag

I myndighetens uppdrag ingår att bidra till ett hållbart byggande och en hållbar förvaltning, och därmed till de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030. 2016 genomfördes en väsentlighetsanalys som visade att 13 av agendans mål är direkt eller indirekt kopplade till vår verksamhet. Verksamhetens samhällsansvar är tydligt definierat och omhändertaget i kärnverksamheten. Arbetet ligger i linje med Agenda 2030 och de globala utvecklingsmålen, särskilt vad gäller mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen där Fortifikationsverket samarbetar med hela totalförsvaret i den gemensamma strävan att stärka Sveriges försvarsförmåga. Mål 13 om att bekämpa klimatförändringar har även varit i fokus under året genom fastställandet av en ny fordonstrategi som kommer att bidra till att Fortifikationsverket minskar koldioxidutsläppen. En beräkning av klimatutsläppen från hela Fortifikationsverkets verksamhet har påbörjats under 2024. Beräkningen kommer under åren framöver vara en grund för att identifiera områden där insatser behöver genomföras för att fortsätta att minska utsläppen.

För att stärka myndighetens hållbarhetsarbete har myndigheten under året inrättat rollen hållbarhetschef. Myndigheten har påbörjat arbetet med att ta fram en hållbarhetsdefinition för att tydliggöra den strategiska inriktningen.

Fortifikationsverkets certifierade ledningssystem

Fortifikationsverket har under året fortsatt arbetet med att integrera samtliga hållbarhetsperspektiv i det befintliga ledningssystemet, som är kvalitets- och miljöcertifierat enligt ISO 9001 och ISO

14001. Bland annat har det systematiska arbetsmiljöarbetet stärkts upp med en resurs för att utveckla arbetet och processbeskrivningarna i vårt ledningssystem. Under året har myndigheten identifierat ett behov av att tydliggöra hur miljöfrågorna integreras i ledningssystemet. Arbetet med en processbeskrivning för hantering av dessa frågor har påbörjats. Myndighetens miljöutredning har under året uppdaterats och nya miljöaspekter kommer att kommuniceras i början av 2025.

Nationella miljö kvalitetsmål

Fortifikationsverket verkar för att de 16 nationella miljö kvalitetsmålen uppnås och berörs främst av målen *God bebyggd miljö*, *Begränsad klimatpåverkan*, *Giftfri miljö* och *Levande skogar*.

God bebyggd miljö

När Fortifikationsverket genomför ny- och ombyggnationer tas hänsyn till att lokalisera och utforma byggnaderna och anläggningarna på ett miljöanpassat och kostnadseffektivt sätt. De ska fungera under en lång tid och ska även i så stor utsträckning som möjligt enkelt kunna anpassas för andra verksamheter i framtiden. Inom ramen för målet *God bebyggd miljö*, arbetar myndigheten även för att skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar förvaltning av kulturhistoriskt värdefulla objekt, byggnader, miljöer och landskap. Fortifikationsverkets arbete med kulturmiljö styrs genom regleringsbrevet, de nationella kulturmiljömålen och Fortifikationsverkets kulturmiljöstrategi.

Under året har Fortifikationsverket, i samarbete med SMHI, tagit fram klimatstudier på platserna Kalixfors, Vidsel, Kvarn och Ravlunda. Totalt har 30 klimatstudier tagits fram och 27 presentationer av klimatstudierna har genomförts på de aktuella platserna sedan 2017. Studierna används i myndighetens processer för att bygga nytt, bygga om och för att förvalta. Studierna ska finnas med som ett underlag i ett tidigt planeringsskede i processerna för att identifiera potentiell framtida påverkan som ett förändrat klimat kan ha på byggnader, mark och infrastruktur. Fortifikationsverket har även under året reviderat myndighetens handlingsplan för anpassning till ett förändrat klimat.

Gestaltad livsmiljö

Återrapportering

Myndigheten ska redogöra för hur den har verkat förebildligt för hållbara gestaltade livsmiljöer och bidragit till det nationella målet för arkitektur, form och design.

Fortifikationsverket har ett uppdrag att verka för att det arkitekturpolitiska målet för arkitektur, formgivning och design uppnås. Arkitektkompetens anlitas för alla gestaltande uppgifter och för fysisk planering. Under året har Fortifikationsverkets arkitekturråd gett råd och rekommendationer för utformning av ett flertal byggprojekt i tidigt skede samt för planerade nya regementsområden.

I samband med totalförsvarets tillväxt står Fortifikationsverket inför en period av ökade investeringar i byggnader och anläggningar. Storleken och komplexiteten i den förväntade projektportföljen medför behov av utvecklade metoder för arbete i tidiga skeden, för att säkerställa optimering av byggnadsfunktion, gestaltning, teknik och ekonomi. För att uppnå målen för god bebyggd miljö så arbetar myndigheten med så kallade fastighetsutvecklingsplaner som utgör underlag för utveckling och förvaltning av garnisonsområden avseende bebyggelsestruktur, planering och utformning av nya byggnader samt riktlinjer för arkitektur och gestaltning. Under 2024 har arbete med tre fastighetsutvecklingsplaner påbörjats.

Under året delade myndigheten ut Fortifikationsverkets arkitekturpris. Arkitekturpriset har instiftats för att utveckla den militära byggnadstraditionen och inspirera till god arkitektur i

försvarsfastigheter genom att lyfta fram goda exempel på genomförda byggprojekt. Fyra objekt var nominerade, och priset tilldelades Gotlands regemente, P 18 Tofta. Priset, som vanligtvis delas ut vart tredje år, hade inte delats ut sedan 2017 på grund av pandemin. Utöver prisutdelning innehöll årets arkitekturdag föredrag kring arkitekturens och fortifikationens roll och hur just arkitektur och fortifikation hänger ihop från början.

Kulturmiljöer

Fortifikationsverket förvaltar 28 byggnadsminnen vilka totalt omfattar drygt 320 byggnader och objekt. Fortifikationsverket arbetar kontinuerligt med kunskapsuppbyggnad kring hur kulturhistoriska värden ska hanteras i ny- och ombyggnadsprojekt. Utbildning sker kontinuerligt av förvaltare, fastighetsingenjörer och byggprojektledare. Under året har tre vårdprogram för statliga byggnadsminnen fastställts och fem nya vårdprogram påbörjats.

Byggnadsanknuten konst

Fortifikationsverket förvaltar 132 byggnadsanknutna konstverk runt om i hela landet. Enligt en överenskommelse med Statens konstråd väljs årligen ett eller ett par ny-, om- eller tillbyggnadsprojekt där ny byggnadsanknuten konst kan ingå. För närvarande har Fortifikationsverket sju pågående samarbeten med Statens konstråd kring ny byggnadsanknuten konst i nybyggnadsprojekt.

Begränsad klimatpåverkan

Fastigheter och utsläpp

Fortifikationsverket har påbörjat en analys över hela verksamhetens klimatpåverkan för att få kunskap om vilka delar av verksamheten som har störst klimatpåverkan för att där kunna sätta in åtgärder. Den del av verksamheten som redan identifierats ha hög klimatpåverkan är de byggprojekt som myndigheten genomför. Därför har en dialog inletts med entreprenörer och andra intressenter för att ta fram klimatkrav i upphandlingar som både är rimliga och uppföljningsbara.

Resor och utsläpp

Fortifikationsverket har ett fastighetsbestånd som finns över hela landet som driftas och förvaltas av egen personal. Detta medför att arbetsresor med bil är nödvändiga. Denna typ av arbetsresor har tidigare ingått i rapporteringen för tjänsteresor, men exkluderas nu. Justeringen ligger i linje med hur de flesta andra myndigheter redovisar sina utsläpp från tjänsteresor och syftar till att ge en rättvisande jämförelse enligt förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter.

Stor geografisk spridning och erfarenheter från coronapandemin gör att Fortifikationsverket har en hög andel digitala möten. Medarbetare som har möjlighet, med hänsyn till sina arbetsuppgifter, erbjuds att delvis arbeta hemifrån när verksamheten tillåter, enligt en fastställd överenskommelse mellan arbetsgivare och arbetstagar. I genomsnitt genomför Fortifikationsverkets medarbetare cirka 25 000 digitala möten under ett år vilket är 27 möten per anställd. Innan pandemin var antalet runt 3 000 möten per år och 5 möten per anställd. Uppföljningsbara mål för resande redovisas inom ramen för miljöledning i staten.

Under året har Fortifikationsverket fastställt en ny fordonstrategi som bland annat syftar till att sänka klimatpåverkan från resor. Strategin styr mot en elektrifiering av myndighetens fordonspark. På några platser, till exempel i Skövde och Karlberg, har redan lokala bilpooler med elektrifierade fordon upprättats. Bilpooler ska upprättas i hela landet för att öka resor med elektrifierade fordon och för att minska kostnader för hyrbilar.

Gifrfri miljö

Systematiskt arbete med förorenade markområden och vatten

Som fastighetsägare och huvudman för vatten- och avloppssystem står Fortifikationsverket i vissa områden för spridning av föroreningar via ledningsnäten på Fortifikationsverkets fastigheter. Fortifikationsverket är oftast inte verksamhetsutövare för den ursprungligt förorenande verksamheten. Därför har myndigheten ett nära samarbete med främst Försvarsmakten, där information delas och kartläggningar samt insatser koordineras. Planerade insatser för att renovera ledningsnät i syfte att förhindra spridning av förorening och för att anpassa infrastrukturen till ett förändrat klimat ska finnas med i myndighetens underhållsplaner. Det pågår även en systematisk kartläggning av föroreningar, som till exempel PFAS, drivmedel och tungmetaller, för att säkerställa att Fortifikationsverket har god kontroll på sina områden. Detta arbete syftar även till att undvika onödig påverkan på förorenade områden samt att underlätta prioritering av reningsåtgärder.

PFAS

Fortifikationsverket lägger personella och ekonomiska resurser på att stödja vår partners verksamhet med kartläggning och rening av PFAS-föroreningar. Flera kartläggningar av föroreningar har skett och åtgärder genomförs i form av installation av reningsanläggningar, till exempel i Karlsborg som nämns nedan.

I januari 2024 avslutades forskningsprojektet *Testbed PFAS* som genomförts i samarbete mellan Fortifikationsverket, Försvarsmakten, Försvarets materielverk och forskningsinstitutet RISE. Projektet resulterade i nya reningstekniker som, tillsammans med resultat från andra samverkansprojekt, kommer att ligga till grund för upphandling av sanerings- och reningstekniker för PFAS i olika medier som jord och dagvatten.

Fortifikationsverket har under 2024 även kontinuerligt deltagit i det årliga nationella nätverksmöte om PFAS som anordnas av Kemikalieinspektionen och Livsmedelsverket. Myndigheten deltar även i andra PFAS-nätverk såsom inom NBDE, i Statens förorenade områden (Försvarsmakten, Trafikverket, Statens geotekniska institut, Sveriges geologiska undersökning, Naturvårdsverket, Swedavia, Statens fastighetsverk samt Sjöfartsverket) samt i Nato PFAS-grupp (AVT-HFM-403). Kontinuerlig samverkan pågår även med Försvarsmakten samt med vår tillsynsmyndighet Försvarsinspektören för hälsa och miljö.

Testverksamhet. Foto: David Lagerlöf/RISE

PFAS-rening i Karlsborg

På flygflottiljen i Karlsborg har föroreningar av PFAS påträffats. Under en längre tid har omfattande undersökningar och utredningar pågått. Försvarsmakten har bedömt att det finns tillgängliga reningstekniker som skulle kunna fungera för de förutsättningar som råder för platsen. Fortifikationsverket har därför fått i uppdrag att upphandla, installera och drifva en anläggning för rening av vatten. För tillfället pilottestar Fortifikationsverket rening via tre olika tekniker. Två i mindre och en i större skala. Samtliga har driftsatts under år 2023, är i full gång och minskar redan nu utflödet av PFAS från flygplatsen betydligt. Vid årsskiftet 2024/2025 avslutas pilottesterna och övergår till en permanent lösning med en så kallad luftbubblingsteknik. Eftersom PFAS-lagstiftningen är under ständig förändring med striktare krav, så blir lösningen en containerlösning för att vid behov kunna bytas ut om eller när kraven blivit tuffare i kombination med teknikutveckling.

Pilottest nedbrytning av PFAS med svampar

Sedan början av 2024 delfinansierar Fortifikationsverket försök i labbmiljö där man testar nedbrytning av PFAS med svampar. Initiala och fortsatta försök visar preliminärt lovande resultat. Både Fortifikationsverket och forskarföretaget har sökt medel för fortsatta och fördjupade försök. Tekniken att rena förorenat vatten med svampar har redan testats på vatten förorenat av diesel och visat på mycket lyckade resultat i den tidigare drivmedelsanläggningen i Ytterby gruva.

Hantering av massor i Luleå

Fortifikationsverket har från Skanska förvärvat fastigheten Kallax 6:55 i Luleå. På fastigheten finns jordmassor som har transporterats dit i samband med tidigare arbeten på flygflottiljen. Innan transporten provtogs massorna och bedömdes som rena. Några år efter transporten upptäcktes det att massorna innehöll PFAS. Fortifikationsverket har i dagsläget god kännedom om platsen och har anmält situationen till tillsynsmyndigheten FIHM. Fortifikationsverket utreder hur man i enlighet med rådande lagstiftning på bästa sätt kan hantera situationen. Fortifikationsverket har redovisat de uppskattade kostnaderna för att hantera massorna som en ansvarsförbindelse.

Levande skogar

Fortifikationsverket förvaltar skog med stor hänsyn till naturvärden. Arealen av formella och frivilliga avsättningar och naturvårdsmålklassning i gröna skogsbruksplaner är omfattande. Vid skogsbruksåtgärder tillämpas generell naturhänsyn. Det innebär till exempel att död ved sparas, högstubbar skapas samt att bland annat kantzoner, hänsynsytor, evighetsträd bevaras vid avverkning.

Ökad militär aktivitet på Fortifikationsverkets övnings- och skjutfält innebär att skogsbruk i vissa fall får stå tillbaka. Upparbetning av skadad skog, framför allt med angrepp av granbarkborre, är dock högt prioriterat. Detta har varit en ovanligt stor arbetsuppgift under året.

Brandgator har öppnats upp för att möta ökad brandrisk i och med det förändrade klimatet i kombination med utökad skjutning i samband med övningar.

Åtgärder för grön infrastruktur är numera en del av det vardagliga arbetssättet i skogsbruket. Fortifikationsverket gör bedömningen att myndigheten med hänsyn till grunduppdraget inte kan göra ytterligare anpassningar för ett hållbart skogsbruk framöver. Bedömningen görs utifrån att:

- Fortsatta försämringar i omvärldsläget kräver betydande förstärkningar av landets försvarsförmåga, bland annat genom ökad övningsverksamhet.

- Fortifikationsverket redan i stor omfattning bidrar till ett hållbart skogsbruk och att ytterligare begränsningar i nyttjandet av Fortifikationsverkets övnings- och skjutfält kan innebära hinder för utvecklingen av försvarsförmågan.

I Fortifikationsverkets skogsbruksplanering är numera grön infrastruktur en naturlig del trots att det inte är ett direkt uppdrag längre. Det yttrar sig bland annat genom att alltmer skog sköts med hyggesfria metoder. Det är åtgärder som även är förenliga med uppdraget att bedriva ett försvarsanpassat skogsbruk.

Våtmarker

Fortifikationsverket har under året återrapporterat (dnr 5394/2024) uppdraget gällande att anlägga och restaurera våtmarksområden, som är en fortsättning på uppdraget från föregående år.

Fortifikationsverket har genomfört tre våtmarksprojekt under 2024 på myndighetens övnings- och skjutfält. Ett av objekten är i Norrbottens län och är ett exempel på en återvätning som åstadkoms genom att diken som avvattnar myr sätts igen för att binda koldioxid. De två andra objekten är i Södermanlands- och i Hallands län. Dessa objekt är utformade som fördämningar och syftar till att fånga upp näring och att dämpa plötsligt höga vattenflöden. Fortifikationsverket bedömer att den sammanlagda påverkansarealen omfattar drygt 60 hektar.

Med hänsyn till det försämrade säkerhetsläget, och därav följande behovet av att snabbt stärka militär förmåga och totalförsvaret, bedömer Fortifikationsverket att myndighetens möjligheter att framöver anlägga och restaurera våtmarker i större omfattning är begränsade.

Vidsel i Lappland är Fortifikationsverkets största sammanhängande övningsområde, av de drygt hundra övningsfält, skjutfält och skjutbanor i fastighetsbeståndet. Området används främst av Försvarsmakten i utbildningssyfte. Foto: Ingela Andersson/Fortifikationsverket

3.11 Kompetensförsörjning

En förutsättning för att kunna bidra till totalförsvarets ökade förmåga, är att Fortifikationsverket har en god kompetensförsörjning, med kvalitativa och effektiva processer för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. De risker som identifierats för att klara uppsatta tillväxtmål är framför allt knutna till svårigheter att hitta rätt kompetens, för liten rekryteringskapacitet, risker för felaktiga rekryteringar samt ökad personalomsättning. Åtgärderna under 2024 har därför fokuserat på att öka kännedom om Fortifikationsverket som arbetsgivare samt utveckla processerna för rekrytering, onboarding och internutbildning.

Attrahera och rekrytera

Under 2024 har arbetet med digitala kanaler fortsatt att utvecklas, med syfte att sprida kännedom om myndighetens verksamhet och utveckla bilden av Fortifikationsverket som arbetsgivare, både internt och externt. Antal följare på LinkedIn har ökat med nästan 30 % och uppgick i slutet på 2024 till över 22 000 följare.

Under året har Fortifikationsverket ökat antalet medarbetare med cirka 12 %, från 1 045 till 1 175 vilket bidrar till myndighetens förmåga att möta tillväxten inom totalförsvaret. Närmare 14 000 kandidater har sökt de 317 utannonserade tjänsterna, som omfattar ersättningsrekrytering och utökning. Den ursprungliga rekryteringsplanen omfattade 225 tjänster, men utökades under året till 237 tjänster baserat på verksamhetens behov. Av dessa har 202 rekryteringar genomförts, med fokus på kärnprocesserna inom projektavdelningen, förvaltningsavdelningen och avdelningen för utveckling- och verksamhetsstöd, samt säkerhetsavdelningen. Kvarvarande har skjutits till 2025, i huvudsak av planeringsskäl. Den kompetens som ökat mest är drifttekniker, där 41 medarbetare har anställts, varav 4 kvinnor.

Andelen kvinnor har ökat från 24 % till 27 % (från 249 till 320). Personalomsättningen är på en fortsatt låg nivå, 6 %, vilket är en minskning från 2023 då siffran var 7 %. Av de 127 personer som anställdes för tre år sedan arbetar 115 personer fortfarande kvar i myndigheten, vilket motsvarar 91 %.

Utveckla och behålla

En ny utbildningsenhet har bildats med övergripande uppdrag att ansvara för myndighetens kompetensutveckling som bedrivs genom utbildning. Enhetens produktionsprocess möjliggör olika utbildningsformat och sker i nära samarbete med ämnesspecialister, vilket bidrar till att upprätthålla och höja kompetensen inom prioriterade områden. Under året har medarbetarna i genomsnitt genomfört 15 kurstimmar, vilket är en ökning med 2,5 timmar jämfört med 2023, fördelade mellan fysiska kurstillfällen och online-utbildningar.

Alla nya medarbetare tilldelas ett utbildningsprogram som del av introduktionen, vilket omfattar områden som den statliga värdegrunden, rollen som statstjänsteman och grundläggande säkerhetsutbildningar. Under året har bland annat grundläggande Natoutbildning och utbildning i informationssäkerhet digitaliserats för ökad tillgänglighet. För chefer som ska få sin uppgiftsfördelning har det producerats en utbildning i arbetsmiljö. En särskild utbildningsinsats genomfördes vid implementeringen av myndighetens nya fastighetssystem, Faciliate, för att stödja en effektiv fastighetsförvaltning.

Årets medarbetarundersökning visar mycket goda resultat, med höga värden för hållbart medarbetarengagemang (HME 80) och att rekommendera Fortifikationsverket som arbetsgivare. Medarbetare uppger i hög grad att det känns positivt att gå till jobbet och att arbetet upplevs som

meningsfullt. Många anser att de får nyttja sina kunskaper, utvecklas och lära sig nya saker. Även ledarskapet hos den närmaste chefen får genomgående höga betyg.

Året avslutades med medarbetardagar som arrangerades i samband med att Fortifikationsverket firade 30 år som myndighet. Syftet med dagarna var att stärka förståelsen för Fortifikationsverkets uppdrag, öka stoltheten och engagemanget hos medarbetarna samt påvisa hur alla olika roller inom myndigheten bidrar till ett tryggare och säkrare Sverige. Dagarna syftade även till kunskapsbyggande, dialog och nätverkande.

Utvärderingar efter medarbetardagarna visar att myndigheten framgångsrikt nådde målen för dagarna. Satsningen har inte bara skapat nya möjligheter för samarbete och inspiration utan även lagt en viktig grund för att behålla och utveckla den kompetens Fortifikationsverket behöver för framtiden.

Fortifikationsverkets generaldirektör Maria Bredberg Pettersson tillsammans med arméchef Jonny Lindfors som var en av talarna under medarbetardagarna 2024. Foto: Anna Palm/Fortifikationsverket

3.12 Sjukfrånvaro

Fortifikationsverket agerar i en bransch med många utmaningar och har under 2024 rekryterat en arbetsmiljöspecialist för att säkerställa att det systematiska arbetsmiljöarbetet stödjer verksamheterna och att kunna ha nolltolerans mot arbetsskador, arbetsolyckor, arbetsrelaterad sjukdom och ohälsa.

Totala sjukfrånvaron för 2024 har ökat något, från en mycket låg nivå, och uppgick 2024 till 2,8 % (2,5 %). Den har ökat mer för kvinnor än för män. Sjukfrånvaron består till drygt hälften av korttidsfrånvaro (upp till 60 dagar) och är i huvudsak relaterad till säsongsinfluensa och annan normal sjukdom.

Sjukfrånvaro	2024		2023		2022	
	%	Varav minst 60 dagar %	%	Varav minst 60 dagar %	%	Varav minst 60 dagar %
Alla anställningar	2,8	47,0	2,5	43,0	3,0	37,2
Män	2,5		2,3		2,7	
Kvinnor	3,6		3,1		4,1	
Alla yngre än 30 år	3,1		1,7		1,9	
Alla mellan 30–49 år	2,2		1,9		2,8	
Alla 50 år eller äldre	3,2		3,0		3,3	

Sjukfrånvarostatistik för Fortifikationsverket 2022–2024, uppdelad efter kön och åldersgrupper.

4 Finansiell redovisning

4.1 Resultaträkning

(tkr)

Verksamhetens intäkter		2024	2023
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	Not 1	6 364 173	5 868 027
Intäkter av bidrag	Not 2	10 828	14 974
Finansiella intäkter	Not 3	32 950	31 095
Summa verksamhetens intäkter		6 407 951	5 914 096
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	Not 4	-754 035	-640 670
Kostnader för lokaler		-31 307	-34 275
Övriga driftkostnader	Not 5	-3 710 964	-3 431 010
Finansiella kostnader	Not 3	-241 636	-155 026
Avskrivningar och nedskrivningar	Not 6	-1 389 055	-1 549 642
Summa verksamhetens kostnader		-6 126 997	-5 810 623
Verksamhetsutfall	Not 7	280 954	103 473
Transfereringar		Not 8	
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		11 017	8 762
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		3 357	1 249
Lämnade bidrag		-14 374	-10 011
Saldo transfereringar		0	0
Årets kapitalförändring	Not 9,10	280 954	103 473

4.2 Balansräkning

Tillgångar (tkr)

Immateriella anläggningstillgångar	Not 11	2024-12-31	2023-12-31
Balanserade utgifter för utveckling		20 995	44 130
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		92 768	25 260
Summa immateriella anläggningstillgångar		113 763	69 390
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och annan fast egendom	Not 12	25 366 744	20 299 744
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Not 13	32	-
Maskiner, inventarier och installationer med mera	Not 14	273 659	190 242
Pågående nyanläggningar	Not 15	8 225 570	5 146 547
Summa materiella anläggningstillgångar		33 866 005	25 636 533
Varulager med mera			
	Not 16		
Varulager och förråd		32 843	34 120
Fastigheter		276 357	246 799
Förskott till leverantörer		42 985	24 489
Summa varulager med mera		352 185	305 408
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		12 313	22 630
Fordringar hos andra myndigheter	Not 17	1 250 150	713 256
Övriga kortfristiga fordringar		231	52
Summa kortfristiga fordringar		1 262 694	735 938
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	Not 18	301 282	245 472
Upplupna bidragsintäkter		30	30
Övriga upplupna intäkter	Not 19	296 360	415 653
Summa periodavgränsningsposter		597 672	661 155
Avräkning med Statsverket	Not 20	-65 420	-51 615
Kassa och bank			
	Not 21		
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		891 370	679 537
Summa kassa och bank		891 370	679 537
Summa tillgångar		37 018 269	28 036 346

Kapital och skulder (tkr)

Myndighetskapital	Not 22	2024-12-31	2023-12-31
Statskapital		148 334	149 847
Överskott av fastighetsförsäljningar	Not 23	127 228	171 107
Balanserad kapitalförändring		80 181	225 500
Kapitalförändring enligt resultaträkning		280 954	103 473
Summa myndighetskapital		636 697	649 927
Avsättningar	Not 24		
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser		899	888
Avsättningar för avhjälpande av miljöskador		7 000	-
Övriga avsättningar		24 001	44 598
Summa avsättningar		31 900	45 486
Skulder med mera			
Lån i Riksgäldskontoret	Not 25	32 559 684	24 866 187
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	Not 26	290 323	239 299
Leverantörsskulder		1 367 584	1 115 884
Övriga kortfristiga skulder	Not 27	349 447	25 496
Depositioner		468	548
Summa skulder med mera		34 567 506	26 247 414
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	Not 28	393 498	287 745
Oförbrukade bidrag	Not 29	61 216	-
Övriga förutbetalda intäkter	Not 30	1 327 452	805 774
Summa periodavgränsningsposter		1 782 166	1 093 519
Summa skulder och kapital		37 018 269	28 036 346
Ansvarsförbindelser	Not 31		
Ansvarsförbindelser för avhjälpande av miljöskador		200 000	86 000
Övriga ansvarsförbindelser		311 519	257 419
Summa ansvarsförbindelser		511 519	343 419

4.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot inkomsttitel (tkr)

Inkomsttitel	Inkomster
2215 - Inlevererat överskott av statens fastighetsförvaltning	266 153
3125 - Fortifikationsverkets försäljning av fastigheter	12 712
Totalt	278 865

4.4 Finansieringsanalys

Finansieringsanalys (tkr)

DRIFT	Not	2024-01-01 2024-12-31	2023-01-01 2023-12-31
Kostnader	1	-4 753 751	-4 301 256
- Avkastning på statskapital enligt regleringsbrev		-286 929	-177 654
- Inleveranser av övriga inkomster enligt regleringsbrev		-	-110
Summa kostnader och avkastningskrav		-5 040 680	- 4 479 020
Finansiering av drift			
- Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	6 352 078	5 841 871
- Intäkter av bidrag	3	10 828	14 974
- Övriga intäkter	4	32 950	31 095
Summa medel som tillförts för finansiering av drift		6 395 856	5 887 940
Ökning (-) av lager		-46 778	-247 066
Ökning (-) av kortfristiga fordringar		-463 271	-188 080
Ökning (+) av kortfristiga skulder		1 315 241	503 033
Kassaflöde från drift		2 160 368	1 476 807
INVESTERINGAR			
Investeringar i materiella tillgångar			
- Investeringar i fastigheter		-9 490 802	-5 220 455
- Investeringar i maskiner och inventarier		-153 223	-100 317
Investeringar i immateriella tillgångar		-59 776	-37 553
Summa investeringsutgifter		-9 703 801	-5 358 325
Finansiering av investeringar			
Lån från Riksgäldskontoret-samhällsinvesteringar		9 061 000	4 764 000
- amorteringar		-1 493 000	-879 000
Lån från Riksgäldskontoret-verksamhetsinvesteringar		125 497	83 631
Ökning av statskapital med medel som erhållits från statsbudgeten		1 513	859
Försäljning av anläggningstillgångar		52 192	39 049
- därav medel som tillförts statsbudgeten		-5 741	-12 712
Summa medel som tillförts för finansiering av investeringar		7 741 461	3 995 827
Kassaflöde till investeringar		-1 962 340	-1 362 498

TRANSFERERINGSVERKSAMHET	Not	2024-01-01 2024-12-31	2023-01-01 2023-12-31
Lämnade bidrag		-14 374	-10 011
Utbetalningar i transfereringsverksamhet		-14 374	-10 011
Finansiering av transfereringsverksamhet			
Medel som erhållits från andra myndigheter för finansiering av bidrag		11 017	8 762
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag		3 357	1 249
Summa medel som tillförts för finansiering av transfereringsverksamhet		14 374	10 011
Kassaflöde från transfereringsverksamhet		0	0
FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL		191 055	127 011
SPECIFIKATION AV FÖRÄNDRING AV LIKVIDA MEDEL			
Likvida medel vid årets början		627 922	513 613
Ökning (+) av tillgodohavande hos RGK		211 832	140 928
Minskning (-) av avräkning med statsverket		-13 804	-26 619
Summa förändring av likvida medel		198 028	114 309
Likvida medel vid årets slut		825 950	627 922

Uppställningsformen för finansieringsanalysen har förändrats med anledning av att inlevererat avkastningskrav tidigare inte inkluderats i likvida medel, det avser både årets och föregående års ej inlevererat avkastningskrav och försäljningsöverskott. Det är framförallt beloppen i avsnittet specifikation av förändring av likvida medel som har påverkats 2023 för att ha fullständiga jämförelsevärden mellan åren.

Noter till finansieringsanalys (tkr)

Not 1 Kostnader

	2024-01-01 2024-12-31	2023-01-01 2023-12-31
Kostnader enligt resultaträkning	-6 126 997	-5 810 623
<i>Justeringsposter för inte likviditetspåverkande poster:</i>		
Avskrivningar och nedskrivningar	1 389 055	1 549 642
Ersättning och realisationsresultat avyttring av anläggningstillgångar	-2 223	1 145
Förändring avsättningar	-13 586	-41 420
Kostnader enligt finansieringsanalys	-4 753 751	-4 301 256

Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	2024-01-01 2024-12-31	2023-01-01 2023-12-31
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	6 364 173	5 868 027
<i>Justeringsposter:</i>		
Försäljningsintäkter och realisationsresultat avyttring av anläggningstillgångar	-12 095	-26 156
Intäkter av avgifter och andra ersättningar enligt finansieringsanalys	6 352 078	5 841 871

Not 3 Intäkter av bidrag

	2024-01-01 2024-12-31	2023-01-01 2023-12-31
Intäkter av bidrag	10 828	14 974
Intäkter av bidrag enligt finansieringsanalys	10 828	14 974

Not 4 Övriga intäkter

	2024-01-01 2024-12-31	2023-01-01 2023-12-31
Finansiella intäkter	32 950	31 095
Övriga intäkter enligt finansieringsanalys	32 950	31 095

5 Tilläggsupplysningar och noter

Redovisningsprinciper

Allmänt

Fortifikationsverkets bokföring följer god redovisningssed och förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna förordning. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

Belopp anges i tusental kronor (tkr) om inget annat anges och belopp som anges i parentes avser föregående år.

Fortifikationsverket disponerar ett myndighetskapital, vilket består av statskapital och balanserad kapitalförändring.

Upplåtelse av mark, anläggningar och lokaler till Försvarmakten med flera partners sker enligt överenskommelse "Hyresmodell 2006". Modellen är baserad på självkostnad och hyresersättningen baseras på Fortifikationsverkets kalkylerade kostnader för kapital, media, drift, underhåll och administration. Media omfattar kostnader för försörjningsmedia och reglerbar media. Ersättningen för reglerbar media baseras på kostnader för förbrukning inklusive abonnemangsavgifter med mera. Ersättningen för reglerbar media regleras mot de faktiska kostnaderna genom en årlig avstämning. Hyresersättningen från partners som inte har upplåtelseavtal enligt hyresmodellen är marknadsbaserad.

Myndigheten ska för räkenskapsåret 2024 inleverera en avkastning om 3,62 % (2,7) på 30 % av myndighetens genomsnittliga lån för samhällsinvesteringar i Riksgäldskontoret. Avkastningen avser överskott före försäljningar av fast egendom på grund av försvarsbeslut och försäljningar av övnings- och skjutfält samt kostnader innan avveckling.

Ändrade redovisningsprinciper

- Ränta på kapital (kreditivränta) under pågående anskaffning som lånefinansierats i Riksgälden är 1,3 % (0,6).
- Förändrade administrativa påslag, se värdering av anläggningstillgångar.
- Förändrad beloppsgräns per 2024-01-01 för aktivering av investeringar avseende vidmakthållande från 350 tkr till 500 tkr.
- Höjd beloppsgräns för periodisering av intäkter och kostnader från 50 tkr till 100 tkr.
- Infört avskrivningstid på 75 år avseende grund, stomme och takkonstruktion för kontorsfastighet som inte är specialanpassad för totalförsvaret.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

1. De intäkter som uppstår vid försäljning av försvarsfastigheter i enlighet med riksdagens fattade försvarsbeslut (prop 2004/05:5, prop 2004/05:43, bet. 2004/05:FöU4, bet. 2004/05:FöU5, rskr. 2004/05:143) får Fortifikationsverket disponera för att betala sådana

kostnader som uppstår till följd av avveckling av lokaler, mark och anläggningar. Överskottet får inte användas för att bekosta den miljösanering som Försvarsmakten enligt miljöbalken är skyldig att bekosta i egenskap av verksamhetsansvarig.

Fortifikationsverket får sätta ned statskapitalet vid utgången av respektive upplåtelseperiod med det bokförda värdet på respektive objekt som ska avyttras med anledning av tidigare nämnda försvarsbeslut. Nedsättningen ska ske på så sätt att det bokförda värdet för de berörda försvarsfastigheterna minskas i balansräkningen med samma belopp som nedsättningen minskar statskapitalet på balansräkningen. För sådan fast egendom som har karaktären av verksamhetstillbehör, och som Fortifikationsverket övertar till bokfört värde från Försvarsmakten, får nedsättning ske med det bokförda värdet. Nedsättning av statskapital får, oberoende av finansieringssätt, ske för objekt som sägs upp med anledning av tidigare nämnda försvarsbeslut, om de ursprungligen har invärderats eller anskaffats efter den 1 juli 1994. Nedsättning av statskapitalet av ovanstående skäl har under 2024 skett med 1 513 tkr (415).

2. Enligt regleringsbrevet för 2024 får Fortifikationsverket behålla överskott från försäljningar av övnings- och skjutfält, inklusive byggnadsobjekt, för att bekosta:
 - avveckling av fält som varken kan avyttras eller användas,
 - avveckling av riskarrenden eller inlösen av mark, t ex inom inarrenderade riskområden,
 - avveckling och förvaltning av fält som är under försäljning,
 - förädling och röjning av fält som återtas för militär verksamhet,
 - metod- och teknikutveckling för hantering av oexploderad ammunition (OXA),
 - historisk dokumentation, verifiering i fält och röjning av OXA samt
 - insamling av uppgifter om tidigare verksamhet som kan utgöra miljöbelastning samt sammanställning av miljödokumentation.
3. Inom ramen för sitt förvaltningsuppdrag och de ekonomiska resurser som myndigheten förfogar över får myndigheten, utan hinder av beloppsbegränsningen i 10 § förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter, m.m., besluta om investeringar när den beräknade investeringskostnaden inte överstiger 75 000 tkr fram till 2024-04-03, därefter 200 000 tkr per projekt och, om det är fråga om ett förvärv av fast egendom, kravet på affärsmässighet i 8 kap. 7 § budgetlagen (2011:203) är uppfyllt.

Myndigheten får besluta om förvärv av fast egendom, även om det finns skäl att göra avsteg från kravet på affärsmässighet, om den beräknade investeringskostnaden inte överstiger 40 000 tkr. Skälen för avsteg från affärsmässighet ska dokumenteras. Det kan i vissa fall finnas skäl att frånga kravet på affärsmässighet vid förvärv av fast egendom med anledning av riksdagens beslut om totalförsvaret 2021-2025 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 2 avsnitt 5.6.1).
4. Myndigheten får besluta om att förvaltningsansvaret enligt 16 § förordningen om förvaltning av statliga fastigheter, m.m. ska föras över till andra fastighetsförvaltande myndigheter. I sådana fall där berörda myndigheter är överens om villkoren för överföringen, och fastighetens marknadsvärde inte överstiger 20 000 tkr.
5. Från och med 2019 ska amorteringsprincipen inte tillämpas på invärderade fastigheter. Kvarstående statskapital ska användas för resterande behov av nedskrivning för avyttring av fastigheter på grund av riksdagens försvarsbeslut. När det sista objektet har avyttrats ska

kvarstående statskapital avräknas mot inkomstitel och lån tas upp i Riksgäldskontoret för motsvarande belopp.

Värderingsprinciper

Brytdag och periodavgränsningsposter

Den gemensamma brytdagen för statliga myndigheter är 3 januari 2025. Därefter har intäkter och kostnader över 100 tkr periodiserats. För investeringsprojekt är beloppsgränsen 2 000 tkr.

Avyttrings- och uppdragsprojekt, som faktureras partner, intäktsförs i takt med att arbetet utförs. Värdering av inte fakturerat sker till anskaffningsvärdet och redovisas som övriga upplupna intäkter.

I Fortifikationsverkets förutbetalda intäkter ingår betalplan för nyanskaffningar med engångshyra. Vartefter utgifter upparbetas i projekten faktureras utgiften vidare till partner och redovisas under projektets löptid som pågående nyanläggning samt förutbetald intäkt. Vid projektavslut redovisas intäkten och kostnaden för projektet och anläggningen aktiveras och hanteras med direktavskrivning i anläggningsregistret.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringarna har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalda. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter brytdag eller när fordrings- eller skuldbeloppet inte är exakt känt när bokslutet upprättas, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Övriga händelser tas upp som fordringar respektive skulder.

Värdering av varulager

Varulagret upptas till ett värde grundat på fysisk inventering per balansdagen enligt lägsta värdets princip.

Fastigheter (och därmed byggnader) som redovisas som en omsättningstillgång ska värderas utifrån samma principer som andra omsättningstillgångar, det vill säga till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen. Det framgår av 5 kap. 8 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Det innebär att byggnader som vid anskaffningstidpunkten klassificeras som en omsättningstillgång inte ska skrivas av.

Värdering av anläggningstillgångar

Byggnader, mark och annan fast egendom

Fortifikationsverket tillämpar komponentredovisning sedan 2016. Detta innebär att för investeringar med entreprenadstart från och med 2016 och där det finns skillnader i förbrukning av en anläggnings betydande komponenter, tillämpas komponentavskrivning. Tillämpningen sker på investeringar som överstiger 3 000 tkr. Ingen retroaktiv fördelning på komponenter har gjorts på de investeringar som var avslutade eller pågående innan 1 januari 2016, då detta inte skulle ge en rättvisande bild. Det innebär att två principer tillämpas men vid utbyte av befintliga komponenter görs en nedskrivningsprövning utifrån det nya regelverket.

För det fall en nybyggnation görs eller en ny funktion tillförs, innebär det att åtgärden hanteras som investering om den ekonomiska livslängden överstiger 3 år och överstiger den ekonomiska gränsen som är 100 tkr. Nybyggnation eller en ny funktion under 100 tkr och ombyggnation eller byte av komponent under 500 tkr hanteras alltid som planerat underhåll. När utbyte av en funktion eller byggdel sker hanteras den som en investering förutsatt att utgiften överstiger 500 tkr eller högre. Avskrivning enligt plan sker på anskaffningsvärde och beräknad ekonomisk livslängd enligt nedan.

Komponenter	Avskrivningstid
Direktavskrivna försvarsanläggningar finansierade med engångshyra	0 år
Lånefinansierade försvarsanläggningar, ny-, till- och ombyggnad	5–75 år
Lånefinansierade ny-, till- och ombyggnad av byggnader och markanläggningar	5–75 år

Vid anskaffning av hyresmoduler för tillfälligt bruk utförs avskrivning på den hyresperiod vi har avtalat med respektive partner för införhyrningen.

Pågående nyanläggningar aktiveras i samband med tillträde och vid slutligt avslut av investeringen. I anskaffningsvärdet inräknas del av indirekta kostnader, så kallat administrativt påslag, vilket är:

Investeringstyp	År 2024	År 2023
Byggnader och markanläggningar	2,5 %	2,5 %
Byggnader och markanläggningar, ägarrelaterade investeringar	1,5 %	1,5 %
Försvarsanläggningar	4,0 %	4,5 %
Försvarsanläggningar, ägarrelaterade investeringar	3,0 %	3,5 %
Förvärv	0,0 %	0,0 %

Tidigare år har pågående nyanläggningar så kallade samhällsinvesteringar inte varierat så kraftigt mellan åren, vilket inneburit att myndigheten inte har periodiserat utgifter i investeringsprojekt som har upparbetats men inte fakturerats under året. Från och med 2021 periodiseras utgifter i investeringsprojekt som har upparbetats/levererats per leverantör per projekt under innevarande år och överstiger 2 000 tkr där faktura inte inkommit.

Maskiner, inventarier och installationer mm

Inventarier avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde på minst 25 tkr och en beräknad ekonomisk livslängd på 3 år eller längre definieras som anläggningstillgångar, och är upptagna till anskaffningsvärdet vid förvärvstillfället. Avskrivning enligt plan sker på anskaffningsvärde och beräknad ekonomisk livslängd enligt nedan.

Anläggningsgrupper	Avskrivningstid
Datorer och kringutrustning	3-5 år
Immateriella anläggningstillgångar	5 år
Maskiner	5 år
Bilar och andra transportmedel	5-10 år
Övriga inventarier	10 år
Konst	0 år

Försäljning av anläggningstillgångar

Försäljning och utraneringar av anläggningstillgångar redovisas enligt EA-regelverk med undantag för försäljningar av fastigheter som är en följd av försvarsbeslut. Försäljningsintäkten för dessa fastigheter redovisas som en avyttringsintäkt och det bokförda värdet redovisas mot statskapitalet. Försäljningsomkostnaderna redovisas som en kostnad i resultaträkningen. I resultatet av fastighetsförsäljningarna ingår enbart avslutade försäljningsprojekt. Intäkter och kostnader avseende pågående fastighetsförsäljningar redovisas som periodavgränsningsposter i balansräkningen, fordran som "Övriga upplupna intäkter" och skuld som "Upplupna kostnader".

Skuld till Riksgäldskontoret, långfristig skuld för fastigheter

Från och med 2019 upphörde amorteringsprincipen på invärderade fastigheter. Kvarstående statskapital ska användas för kvarstående behov av nedskrivning för avyttring av fastigheter på grund av försvarsbeslut.

Ersättningar och andra förmåner för av regeringen utsedda ledande befattningshavare

Namn	Förordnande	Period	Ersättning (kr)
Maria Bredberg Pettersson	Generaldirektör	2024-01-01-2024-12-31	1 503 813
Urban Hansson Brusewitz	Ordförande i styrelsen	2024-01-01-2024-12-31	86 121
Monica Haapaniemi	Ledamot i styrelsen	2024-01-01-2024-12-31	55 016
Christina Malm	Ledamot i styrelsen	2024-01-01-2024-12-31	52 000
Håkan Stenström	Ledamot i styrelsen	2024-01-01-2024-12-31	58 402
Dennis Gyllensporre	Ledamot i styrelsen	2024-01-01-2024-12-31	53 392
Niclas Lamberg	Ledamot i styrelsen	2024-01-01-2024-12-31	52 000
Summa			1 860 744

Uppdrag som styrelseledamot eller rådsledamot i andra statliga myndigheter eller som styrelseledamot i aktiebolag

Namn	Förordnande
Maria Bredberg Pettersson	Finansinspektionen och Arbetsgivarverket
Christina Malm	Arbetsgivarverket till och med 30/11 2024
Niclas Lamberg	Trygghetsstiftelsen
Dennis Gyllensporre	Rote Consulting AB
Håkan Stenström	Stenströmgruppen AB och Miun Holding AB
Urban Hansson Brusewitz	Arbetsförmedlingen och AP1 till och med 31/5 2024

Noter till resultat- och balansräkning (tkr)

Not 1 Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	2024-12-31	2023-12-31
Hyra och arrende	3 913 349	3 400 200
Ersättning införhyrningar	1 078 287	964 034
Ersättning uppdrag	968 581	844 367
Ersättning direktavskrivna anläggningar	278 223	522 562
Ersättning skogsbruk	62 218	46 105
Avyttringsintäkter	45 099	72 270
Realisationsvinster	12 095	15 281
Övriga rörelseintäkter	6 321	3 208
Summa	6 364 173	5 868 027

Intäkten avseende hyra och arrende är en effekt av tillträden av objekt samt ökad kalkylränta.

Ersättning införhyrningar har ökat med 114 253 tkr vilket avser tillkommande avtal.

Motsvarande avskrivningskostnader för "Ersättning direktavskrivna anläggningar" ingår i not 6. Utfallet uppstår vid aktivering av direktavskrivna investeringsprojekt vilket gör att utfallet kan avvika väsentligt mellan åren.

Not 2 Intäkter av bidrag

	2024-12-31	2023-12-31
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	9 426	13 148
Trafikverket	513	493
Naturvårdsverket	486	700
Arbetsförmedlingen	362	365
Försäkringskassan	24	51
Transportstyrelsen	17	30
Kammarkollegiet	-	187
Summa	10 828	14 974

Se även not 8 Transfereringar, där bidragsmedel transfereras vidare till andra myndigheter.

Not 3 Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter	2024-12-31	2023-12-31
Ränta lån i Riksgäldskontoret	12 892	15 165
Räntekonto hos Riksgäldskontoret	19 677	15 750
Övriga finansiella intäkter	306	145
Dröjsmålsränta	75	35
Summa	32 950	31 095

Räntan hos Riksgälden var 4,02 % till maj 2024, därefter har räntan successivt sänkts och den 31 december 2024 var räntan på räntekontot 2,76 %.

Finansiella kostnader	2024-12-31	2023-12-31
Ränta lån i Riksgäldskontoret, samhällsinvesteringar	299 119	167 312
Ränta lån i Riksgäldskontoret, verksamhetsinvesteringar	10 453	6 545
Övriga finansiella kostnader	414	300
Övriga räntekostnader	288	303
Aktiverad ränta pågående nyanläggningar	-68 638	-19 434
Summa	241 636	155 026

De finansiella kostnaderna har ökat med 86 610 tkr vilket främst beror på att både låneskulden och räntekostnaderna har ökat. Genomsnittsräntan i Riksgälden för 2024 för Fortifikationsverket är 1,15 % (0,75).

Not 4 Kostnader för personal

	2024-12-31	2023-12-31
Lönekostnader	665 686	556 244
Sociala avgifter och pensionskostnader	349 279	286 878
Övriga personalkostnader	33 504	22 156
Arvoden och andra ersättningar	356	308
Tid och administrationspåslag på investeringsprojekt	-294 790	-224 916
Summa	754 035	640 670

Kostnadsökningen för personal beror på att antalet årsarbetare har ökat med 108 personer.

Not 5 Övriga driftskostnader

	2024-12-31	2023-12-31
Införhyrningar	1 063 244	950 301
Media	776 922	773 551
Köpta tjänster, uppdrag	711 542	667 832
Köpta tjänster, underhåll	434 973	367 979
Köpta tjänster, drift	195 798	188 744
Övriga kostnader	148 754	91 179
Köpta tjänster, övrigt	126 204	109 034
Material fastigheter	75 056	73 214
Förbrukningsinventarier och kontorsmaterial	50 816	43 639
Service- och underhållsavtal, licenser	48 458	33 840
Köpta tjänster, avyttring	43 880	107 745
Köpta tjänster, forskningsuppdrag	15 504	8 337
Realisations-/utrangeringsförluster	10 653	7 779
Skog	9 160	7 836
Summa	3 710 964	3 431 010

Kostnaderna för införhyrningar uppgår till 1 063 244 tkr och intäkten med 1 078 287 tkr. Införhyrningar regleras mot partner och ska inte ge något över- eller underskott. Avvikelsen på 15 043 tkr i den externa redovisningen beror på att kostnaderna för arbete utförd av egen personal redovisas som en personalkostnad. Se även not 1.

Not 6 Av- och nedskrivningar

	2024-12-31	2023-12-31
Avskrivning immateriella anläggningstillgångar	15 403	9 511
Avskrivning byggnader och markanläggningar	1 026 503	950 437
Nedskrivning byggnader och mark	18	16 679
Avskrivning byggnader och markanläggningar, direktavskrivet	278 223	522 562
Avskrivning för verksamhetsinventarier	68 908	50 453
Summa	1 389 055	1 549 642

Motsvarande ersättning för "Byggnader och markanläggningar, direktavskrivet" ingår i not 1. Utfallet är en följd av avslutade projekt som är finansierade med betalplan.

Not 7 Verksamhetsutfall

I verksamhetsutfallet ingår resultatet för fastighetsförsäljningar	2024-12-31	2023-12-31
Intäkter fastighetsförsäljningar	37 353	51 274
Kostnader fastighetsförsäljningar	-31 629	-8 300
Resultat fastighetsförsäljningar	5 724	42 974

Intäkter från fastighetsförsäljningar avser bland annat Västervik Vinö, 14 000 tkr.

Not 8 Transfereringar

Fortifikationsverket har erhållit 11 017 tkr från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap för att finansiera forskning inom anslag 2:4 Krisberedskap och totalförsvaret.

Not 9 Årets kapitalförändring

	2024-12-31	2023-12-31
Periodens kapitalförändring (avgiftsbelagd verksamhet)	280 954	103 473
Inleverans beräknat avkastningskrav 3,62 % (2,7 %)	-286 929	-177 653
Inleverans övriga inkomster av statens verksamhet	-	-110
Inleverans överskott övriga fastighetsförsäljningar	-5 741	-12 712
Kapitalförändring efter inleveranser	-11 716	-87 002
Reservering överskott övnings- och skjutfält	17	-30 262
Projektkostnader täckta av medel från FB 1996, 2000 och 2004	-301	74 141
Disponibel kapitalförändring	-12 000	-43 123

Det balanserade överskottet av försäljningar (Försvarsbeslut och övnings- och skjutfält) minskar i takt med att försäljningarna minskar och projektkostnader nyttjas. I år har myndigheten ett positivt resultat med 284 tkr (43 879) i medel för avyttringsprojekten. Vilket beror på att det avsattes för högt belopp 2023 för avseende riskreducerande åtgärder för OXA.

Not 10 Årets kapitalförändring

Intäkterna från fastighetsförsäljningarna samt försäljningsomkostnader till följd av försvarsbesluten påverkar årets kapitalförändring. Det bokförda värdet för objekt som omfattas av försvarsbeslut redovisas mot statskapitalet enligt Fortifikationsverkets regleringsbrev.

*Utan hänsyn tagen till det särskilda undantaget från EA-regler hade realisationsresultatet av försvarsbeslutsförsäljningar uppgått till följande:
I verksamhetsutfallet ingår resultatet för fastighetsförsäljningar.*

	2024-12-31	2023-12-31
Övnings- och skjutfält	-79	28 988
Summa	-79	28 988

Nedskrivna bokförda värdens fördelning är:

Övnings- och skjutfält	-1 513	-1 274
Summa	-1 513	-1 274

Not 11 Immateriella anläggningstillgångar

<i>Balanserade utgifter för utveckling</i>	2024-12-31	2023-12-31
Vid årets början	44 130	10 428
Årets anskaffningar	65 056	37 554
Årets aktiveringar	-82 910	-3 852
Omklassificering	-5 281	-
Utgående balanserade utgifter för utveckling	20 995	44 130

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar, anskaffningsvärde

Vid årets början	108 740	104 925
Årets anskaffningar	82 910	3 852
Årets avyttringar och utrangeringar	-4 114	-37
Utgående ackumulerade anskaffningsvärde	187 536	108 740

Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar, ackumulerade avskrivningar

Vid årets början	-83 480	-74 006
Årets avskrivningar	-15 402	-9 511
Årets avyttringar och utrangeringar	4 114	37
Utgående ackumulerade avskrivningar	-94 768	-83 480
Utgående rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	92 768	25 260
Summa bokfört värde totalt	113 763	69 390

Omklassificeringsposten avser två olika projekt där fakturor hanterats som en immateriell tillgång, dessa utgifter bokades om till inventarie under 2024, se not 14. Posten årets anskaffningar har ökat från föregående år, där 59 255 tkr avser aktivering av nytt fastighetssystem.

Not 12 Byggnader och markanläggningar

<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>	2024-12-31	2023-12-31
Vid årets början	34 554 515	32 327 674
Årets anskaffningar	5 076 917	2 359 369
Årets avyttringar/utrangeringar	-178 615	-132 528
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	39 452 817	34 554 515
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-17 830 710	-16 997 018
Årets avskrivningar	-1 022 969	-950 437
Årets avyttringar/utrangeringar	158 743	114 338
Återföring av tidigare års avskrivningar	-3 535	2 407
Utgående ackumulerade avskrivningar	-18 698 471	-17 830 710
<i>Ackumulerade nedskrivningar</i>		
Vid årets början	-25 670	-16 881
Årets nedskrivningar	-3 553	-12 714
Återföring av tidigare års nedskrivningar	3 535	3 925
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-25 688	-25 670
Bokfört värde	20 728 658	16 698 135

Byggnader och markanläggningar, direktavskrivet

<i>Ackumulerade anskaffningsvärden</i>	2024-12-31	2023-12-31
Vid årets början	4 210 352	3 687 790
Årets anskaffningar	278 223	522 562
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 488 575	4 210 352
<i>Ackumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-4 210 352	-3 687 790
Årets avskrivningar	-278 223	-522 562
Utgående ackumulerade avskrivningar	-4 488 575	-4 210 352
Bokfört värde	0	0

Mark och annan fast egendom

<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>	2024-12-31	2023-12-31
Vid årets början	3 614 309	3 123 062
Årets anskaffningar	1 086 976	742 819
Årets avyttringar/utrangeringar	-19 428	-4 473
Omklassificering	-29 558	-246 799
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 652 599	3 614 609
<i>Akkumulerade nedskrivningar</i>		
Vid årets början	-13 000	-13 000
Årets nedskrivningar	-1 513	0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-14 513	-13 000
Bokfört värde	4 638 086	3 601 609
Summa bokfört värde totalt	25 366 744	20 299 744
Taxeringsvärde		
(Avser fastigheter som medför fastighetsavgift/fastighetsskatt.)	1 149 392	693 017

Under året har Fortifikationsverket utfört förvärv av 4 fastigheter (mark) för 29 558 tkr (246 799) som inte är avsedda för stadigvarande bruk, syftet är att dessa fastigheter ska användas när Fortifikationsverket önskar att byta till oss annan fastighet. Fortifikationsverket äger då dessa fastigheter under en begränsad tid och bedömer därmed att dessa fastigheter ska klassificeras som omsättningstillgång och hanteras i denna not med en omklassificering. Denna typ av förvärv ingår i ramen för investeringsplanen som överlämnats till regeringen och finansieras därmed med lån i Riksgälden. Se även not 16 Varulager med mera.

Akkumulerade avskrivningar och nedskrivningar är under året justerade med 3 535 tkr med anledning av att fortsatt översyn av anläggningsregistret.

Not 13 Förbättringsutgift på annans fastighet

<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>	2024-12-31	2023-12-31
Vid årets början	-	-
Årets upparbetning	32	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	32	-

Not 14 Maskiner, inventarier, installationer med mera

<i>Akkumulerade anskaffningsvärden</i>	2024-12-31	2023-12-31
Vid årets början	550 752	460 631
Årets anskaffningar	147 942	100 317
Årets avyttring/utrangeringar	-24 231	-10 196
Omklassificering	5 281	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	679 744	550 752
<i>Akkumulerade avskrivningar</i>		
Vid årets början	-360 510	-320 143
Årets avyttringar/utrangeringar	23 334	10 086
Årets avskrivning	-68 909	-50 453
Utgående ackumulerade avskrivningar	-406 085	-360 510
Bokfört värde	273 659	190 242

Årets omklassificering på 5 281 tkr avser två poster som under 2023 har hanterats som en immateriell tillgång, se not 11. Jämförelsetalen från 2023 är avrundade för att summeringarna ska stämma mot utgående balans.

Not 15 Pågående nyanläggningar

<i>Anskaffningsvärden, löpande</i>	2024-12-31	2023-12-31
Vid årets början	4 347 419	2 532 322
Årets upparbetning	8 701 171	4 920 123
Årets aktivering	-6 163 892	-3 105 026
Utgående anskaffningsvärden	6 884 698	4 347 419
<i>Anskaffningsvärden, direktavskrivs</i>		
Vid årets början	799 128	774 560
Årets upparbetning	819 967	547 130
Årets aktivering	-278 223	-522 562
Utgående anskaffningsvärden	1 340 872	799 128
Bokfört värde	8 225 570	5 146 547

Tre stora förvärv har genomförts under 2024; Solna Nytomta 3 (ackumulerade utgift 2 750 592 tkr och aktivering 2 751 453 tkr), HPS (ackumulerad utgift 341 463 tkr och aktivering 341 463 tkr), Enköping Hagalund 1:4 (ackumulerad utgift 106 634 tkr och aktivering 106 252 tkr).

Två större nybyggnationer är luftvärnshallen i Halmstad, årets utgift på 490 429 tkr (ackumulerad utgift 591 028 tkr) samt Tofta regemente, årets utgift 303 463 tkr (ackumulerad utgift 575 397 tkr). Jämförelsetalen från 2023 är avrundade för att summeringarna ska stämma mot utgående balans.

Not 16 Varulager med mera

	2024-12-31	2023-12-31
Fastigheter	276 357	246 799
Förskott till leverantörer	42 985	24 489
Driftlager bränsle	26 362	26 045
Driftlager övrigt	6 481	8 075
Summa	352 185	305 408

Under året har Fortifikationsverket utfört förvärv av 4 fastigheter (mark) för 29 558 tkr (246 799) som inte är avsedda för stadigvarande bruk, syftet är att dessa fastigheter ska användas när Fortifikationsverket önskar att byta till sig annan fastighet. Fortifikationsverket äger då dessa fastigheter under en begränsad tid och bedömer därmed att dessa fastigheter ska klassificeras som omsättningstillgångar. Denna typ av förvärv ingår i ramen för investeringsplanen som överlämnats till regeringen och finansieras därmed med lån i Riksgälden. Se även not 12 under stycket Mark och annan fastighet.

Förskott till leverantörer har ökat mellan åren vilket främst avser tillverkning och lagerhållning av el aggregat i samband med pågående investeringsverksamhet som uppgår till 42 645 tkr.

Not 17 Fordringar hos andra myndigheter

	2024-12-31	2023-12-31
Mervärdesskatt	638 535	303 424
Kundfordringar	610 861	409 279
Övriga fordringar hos andra myndigheter	754	553
Summa	1 250 150	713 256

Mervärdesskatten har ökat mellan åren och detta med anledning av att Fortifikationsverket har övertagit kompensationsrätten för mervärdesskatt för uppförandet av fastigheten Solna Nytomta 3 i samband med förvärv från Fastighets AB Vintertriangeln (säljare). Uppförandet av kontorsbyggnaden förändrades i samband med att Fortifikationsverket och Fastighets AB Vintertriangeln ingick avtal om förvärv. Den ingående momsen som rekvireras är 320 701 tkr. Skuld till Fastighets AB Vintertriangeln föreligger på 320 701 tkr, se not 27.

Not 18 Förutbetalda kostnader

	2024-12-31	2023-12-31
Införhyrningar	231 822	191 562
Övriga förutbetalda kostnader	52 649	40 587
Förutbetalda hyror	16 811	13 323
Summa	301 282	245 472

Not 19 Övriga upplupna intäkter

	2024-12-31	2023-12-31
Inte fakturerade avyttrings- och uppdragsprojekt	158 827	137 520
Införhyrningar reglering	81 473	67 345
Upplupna intäkter avyttring	37 893	45 433
Övriga upplupna intäkter	18 116	15 065
Mediareglering	51	150 290
Summa	296 360	415 653

Media och införhyrning regleras varje år för de partners som det är avtalat för. Om den totala kostnaden är högre än den erhållna ersättningen under bokföringsåret, redovisas en fordran per partner. Mediaregleringen har minskat med 150 239 tkr vilket beror på att partner har betalt mer i hyreskomponenten media än vad kostnaden blev för året, reglering bokas upp mot respektive motpart per 2024-12-31, se not 28.

I posten inte fakturerade avyttrings- och uppdragsprojekt ingår uppdragsprojekt samt avyttringsprojekt i form av rivning och återställande som faktureras.

Upplupna intäkter avyttring avser summan av pågående fastighetsförsäljningar där nettot av intäkter och kostnader är en fordran.

Not 20 Avräkning med statsverket

<i>Övriga skulder på statens centralkonto</i>	2024-12-31	2023-12-31
Vid årets början	-51 615	-24 996
Medel som redovisats mot inkomsttitel under året	51 615	24 996
Medel som inte levererats vid årets slut	-65 420	-51 615
Summa	-65 420	-51 615

Medel som inte levererats vid årets slut avser avkastningskrav 59 679 tkr (38 903) samt överskott av fastighetsförsäljningar 5 741 tkr (12 712).

Not 21 Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret

Fortifikationsverkets räntekontokredit på räntekontot uppgår till 200 000 tkr (100 000).

Not 22 Myndighetskapital

	Statskapital	Balanserad kapitalförändring avgiftsfin. verksamhet	Överskott av fastighetsförsäljningar FB	Kapitalförändring enligt resultaträkningen	Summa
Utgående balans 2023-12-31	149 847	225 500	171 107	103 473	649 927
Ingående balans 2024-01-01	149 847	225 500	171 107	103 473	649 927
Föregående års kapitalförändring		147 352	-43 879	-103 473	0
Nedskrivning fastighetsförsäljning p g a försvarsbeslut	-1 513				-1 513
Inleverans avkastningskrav avs. 2024		-286 929			-286 929
Inleverans överskott, årets fastighetsförsäljningar		-5 741			-5 741
Inleverans den nationella digitala infrastrukturen					-
Årets kapitalförändring				280 954	280 954
Summa årets förändring	-1 513	-145 318	-43 879	177 481	-13 229
Utgående balans 2024-12-31	148 334	80 181	127 228	280 954	636 697

I posten "Inleverans avkastningskrav avs 2024" ingår skuld till Statsverket med 59 679 tkr (38 903).

Efter disposition av årets kapitalförändring kommer balanserad kapitalförändring avgiftsfinansierad verksamhet att uppgå till 360 852 tkr (372 852).

Not 23 Överskott av fastighetsförsäljningar

Disponeras för;	2024-12-31	2023-12-31
Avveckling av lokaler, mark och anläggningar	60 584	84 181
Avveckling av fält samt metod- och teknikutveckling OXA	66 644	86 926
Summa	127 228	171 107

Enligt regleringsbrevet får överskott från fastighetsförsäljningar som är uppsagda med anledning av försvarsbeslut disponeras för framtida kostnader för bland annat avveckling av lokaler, mark och anläggningar. Vid årets ingång fanns 60 584 tkr avsatt för avveckling av lokaler, mark och anläggningar. Under året har 12 749 tkr av reserverade medel förbrukats.

Överskott från försäljningar av övnings- och skjutfält får disponeras för bland annat avveckling av fält och metod- och teknikutveckling för hantering av OXA. Vid årets ingång fanns 66 644 tkr avsatt för avveckling av fält och metod- och teknikutveckling för hantering av OXA. Vid ingången av 2024 fanns en reservering på 33 700 och vid utgången var den 13 500 tkr. Upparbetning under året av reserverade medel uppgår till 7 150 tkr. De balanserade medlen har ökat med 13 033 tkr.

Not 24 Avsättningar

Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	2024-12-31	2023-12-31
Ingående avsättning	888	903
Årets pensionskostnad	500	466
Årets pensionsutbetalningar	-489	-481
Summa avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	899	888
Avsättning för avhjälpande av miljöskador		
Ingående avsättning	-	-
Årets avsättning	7 000	-
Summa avsättning för avhjälpande av miljöskador	7 000	-
Övriga avsättningar		
Ingående avsättning för kompetensutveckling	9 398	10 304
Årets nyttjade medel	-3 360	-2 539
Årets avsättningar	1 963	1 633
Utgående avsättning för kompetensutveckling	8 001	9 398
Ingående avsättning för övriga förpliktelser	35 200	75 700
Årets återförda avsättningar	-33 700	-75 700
Årets avsättningar	14 500	35 200
Utgående avsättning för övriga förpliktelser	16 000	35 200
Summa övriga avsättningar	24 001	44 598
Summa avsättningar	31 900	45 486

Del av pensionsavsättningen som förväntas förfalla inom ett år uppgår till 551 tkr (364).

Avsättning för avhjälpande av miljöskador avser en sanering av petroleum i ett investeringsprojekt, där kostnaden beräknas uppgå till 7 000 tkr, en ansvarsutredning kopplat till skadan kommer att utföras.

I posten övriga avsättningar har avsättning för lokalt omställningsarbete skett löpande med 0,2 % under 2024 av skattepliktig lön. Uttag av medel sker löpande enligt särskild överenskommelse med arbetstagarorganisationerna. Den del som förväntas förfalla inom ett år uppgår till 5 796 tkr (4 589).

Avsättning för övriga förpliktelser avser två olika avsättningar. En avser avsättning fördelat till 7 olika projekt och är upptagen till 13 500 tkr (33 700). Projekten avser riskreducerande åtgärder för OXA, som förfaller inom ett år. Den andra avsättningen avser återställningskostnad av hyreslokaler för Fortifikationsverkets huvudkontor i Eskilstuna som ökar med 1 000 tkr till totalt 2 500 tkr.

Not 25 Lån i Riksgäldskontoret

	2024-12-31	2023-12-31
Låneram för investeringar i inventarier (enl 7 kap.1 § budgetlagen)	460 000	410 000
Vid årets början	256 187	172 556
Under året nyupptagna lån	125 497	83 631
Bokfört värde	381 684	256 187
Låneram för investeringar i fastigheter (enl. 7 kap. 6 § budgetlagen)	42 300 000	30 000 000
Vid årets början	24 610 000	20 725 000
Under året nyupptagna lån	9 061 000	4 764 000
Årets amorteringar	-1 493 000	-879 000
Bokfört värde	32 178 000	24 610 000
Summa	32 559 684	24 866 187

Not 26 Kortfristiga skulder till andra myndigheter

	2024-12-31	2023-12-31
Utgående mervärdesskatt	218 419	196 031
Leverantörsskulder	52 024	28 035
Skuld för sociala avgifter	18 579	14 986
Övriga skulder	1 301	247
Summa	290 323	239 299

Not 27 Övriga kortfristiga skulder

	2024-12-31	2023-12-31
Övriga kortfristiga skulder	332 701	12 012
Källskatt	16 746	13 484
Summa	349 447	25 496

Posten övriga kortfristiga skulder består bland annat av en skuld till Fastighets AB Vintertriangeln som uppgår till 320 701 tkr. Skulden uppstod i samband med förvärvet av fastigheten Solna Nytomta 3 och avser mervärdesskatt som Fastighets AB Vintertriangeln inte längre har kompensationsrätt för på grund av att uppförandet av kontorsbyggnaden förändrades i samband med att Fortifikationsverket och Fastighets AB Vintertriangeln ingick avtal om förvärv. Rekvisition av den ingående moms är inskickad till Skatteverket och är upptagen som en fordran, se not 17.

Not 28 Upplupna kostnader

	2024-12-31	2023-12-31
Räntekostnader Riksgäldskontoret	141 098	87 135
Semesterlöneskuld inkl. sociala avgifter	82 241	65 651
Media	66 300	66 314
Övriga upplupna kostnader	64 485	53 975
Mediareglering	33 536	5 022
Upplupna löner inkl. sociala avgifter	5 838	9 648
Summa	393 498	287 745

Media regleras mot Försvarmakten, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt och Totalförsvarets forskningsinstitut varje år. Om den totala kostnaden är lägre än den erhållna ersättningen under bokföringsåret, redovisas en skuld per partner.

Övriga upplupna kostnader avser kostnader som upparbetats 2024, där faktura ej inkommit exempelvis avseende planerat underhåll och drift.

Not 29 Oförbrukade bidrag

	2024-12-31	2023-12-31
Oförbrukade bidrag enskilda	60 000	-
Oförbrukade bidrag statliga	1 216	-
Summa	61 216	-

Oförbrukade bidrag enskilda uppgår till 60 000 tkr och avser förutbetalda investering, bidraget ska möta avskrivningskostnaderna när anläggningen blir färdigställd. Oförbrukade bidrag statliga kommer från Kammarkollegiet och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Not 30 Övriga förutbetalda intäkter

	2024-12-31	2023-12-31
Förutbetalda intäkter	1 292 849	767 976
Övriga förutbetalda hyresintäkter	32 230	35 188
Förskottshyra flygledartorn Luleå-Kallax	2 373	2 610
Summa	1 327 452	805 774

I posten förutbetalda intäkter ingår betalplan för nyanskaffningar med engångshyra med 1 228 000 tkr (734 000). Varefter utgifter upparbetas i projekten faktureras utgifterna vidare till partner och redovisas under projektets löptid som pågående nyanläggning samt förutbetalda intäkt. Vid projektavslut redovisas intäkten för projektet och anläggningen aktiveras och hanteras med direktavskrivning i anläggningsregistret. Se även not 1, 6 och 12 avseende direktavskrivna anläggningar. Övriga förutbetalda hyresintäkter avser hyra för nästkommande perioder, såsom månader eller kvartal.

Not 31 Ansvarsförbindelser

	2024-12-31	2023-12-31
Ansvarsförbindelser för avhjälpande av miljöskador	200 000	86 000
Övriga ansvarsförbindelser	311 519	257 419
Summa	511 519	343 419

Ansvarsförbindelse för avhjälpande av miljöskador består av att skapa en säker och kontrollerad förvaring av massor (120 000 kubikmeter) på 200 000 tkr (86 000) som innehåller PFAS på Kallax flygfält i Luleå. Beräkningen är baserad på egen deponi. Anledningen till att ansvarsförbindelsen ökar med 114 000 tkr beror på att kostnaderna för projektgenomförandet förväntas bli högre än tidigare upptaget belopp.

Övriga ansvarsförbindelser består av åtta stycken ansvarsförbindelser som omfattar övnings- och skjutfält som är belastade med OXA på 305 000 tkr (250 000). Bedömningen av den totala kostnaden för riskreducerande åtgärder på övnings- och skjutfält som inte planeras att återtas av Försvarsmakten, kan komma att förändras. Det föreligger stor komplexitet avseende arbetsmetoder samt möjligheten till framtida användning och exploatering av fastigheterna med acceptabel risk. Anledningen till att ansvarsförbindelsen ökar med 55 000 tkr beror bland annat på ökat behov av åtgärder på grund av etableringen för de fyra nya regementena, kvarstående belastningar som behöver åtgärdas samt återtag av del av fastighet.

En ansvarsförbindelse avser entreprenadvist som uppgår till 3 000 tkr. Den sista ansvarsförbindelsen avser en upphandlingstvist där Fortifikationsverket är part i ett mål om överprövning av ett avtals giltighet. Om ansökan bifalles riskerar Fortifikationsverket få betala 3 519 tkr i upphandlingsskadeavgift.

6 Sammanställning av väsentliga uppgifter från resultaträkning, balansräkning och anslagsredovisning

(tkr)					
Låneram i Riksgälden	2024	2023	2022	2021	2020
Beviljad	42 760 000	30 410 000	26 790 000	22 790 000	18 160 000
Utnyttjad	32 559 684	24 866 187	20 897 556	17 583 555	15 768 589
Kontokrediter hos Riksgäldskontoret					
Beviljad	200 000	100 000	100 000	20 000	20 000
Maximalt utnyttjad under året	78 409	70 513	-	-	-
Avgiftsintäkter					
Budget enligt regleringsbrev	5 955 855	5 066 141	4 416 795	4 002 833	3 636 882
Utfall	6 467 063	5 937 630	4 885 945	4 382 210	3 980 101
Räntekonto					
Räntekostnader	0	0	0	0	32
Ränteintäkter	19 677	15 750	3 827	-	-
Anslagskredit					
Beviljad	-	-	-	-	-
Utnyttjad	-	-	-	-	-
Utgående reservationer					
Anslagssparande	-	-	-	-	-
Belopp intecknat för framtida åtagande	-	-	-	-	-
Personal					
Antal årsarbetskrafter	1 046	938	842	792	716
Medelantal anställda	1 103	989	878	832	744
Driftkostnad per årsarbetskraft (kr) ²⁷	4 299	4 377	4 132	3 795	3 796
Kapitalförändring					
Årets kapitalförändring	280 954	103 743	170 951	92 807	68 037
Balanserad kapitalförändring	80 181	225 500	187 282	160 441	142 847

²⁷ Definition av driftkostnad är kostnader för personal, kostnader för lokaler samt övriga driftkostnader i resultaträkningen. År 2022 är korrigerat från 4 161 kr till 4 132 kr.

7 Förordning av intern styrning och kontroll (FISK)

Fortifikationsverket omfattas av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll, FISK. Med intern styrning och kontroll avses den process som ska säkerställa att myndigheten med rimlig säkerhet fullgör sina uppgifter, uppnår verksamhetens mål och uppfyller kraven i 3 § myndighetsförordningen. Myndigheten ska upprätta en riskanalys där risker identifieras, värderas, hanteras eller accepteras. Syftet med riskanalysen är att säkerställa att verksamheten bedrivs effektivt och enligt gällande rätt, att den redovisas på ett tillförlitligt och rättvisande sätt samt att myndigheten hushållar väl med statens medel. Processen för intern styrning och kontroll ska också förebygga att verksamheten utsätts för korruption, otillbörlig påverkan, bedrägeri och andra oegentligheter.

Riskanalys

Arbetet med riskanalys genomfördes som en del av arbetet med framtagande av en fyraårig verksamhetsplan för åren 2024–2027. Arbetet har resulterat i ett antal risker som hanterats löpande.

Uppföljning av riskerna

I samband med tertialuppföljningarna har Fortifikationsverket successivt följt upp och utvärderat de risker som identifierats och valts att hanteras. Arbets sättet ger en mer aktiv riskhantering som gör att Fortifikationsverket snabbare kan fånga upp eventuella risker från tillkommande händelser under aktuellt verksamhetsår. Arbetet med riskreducerande åtgärder under året har medfört att sannolikheten för vissa av Fortifikationsverkets risker har sänkts, bland annat:

- Obligatoriska utbildningar kopplat till introduktion är nu tillgängliga via Fortifikationsverkets digitala utbildningsplattform. Risktalet för risken att våra medarbetare inte ges fullvärdig introduktion och handledning i verksamheten på grund av att det saknas tid och resurser har sänkts och risken accepterats.
- För att öka säkerhetsmedvetandet hos myndighetens medarbetare så har riktade utbildningar, arbete med förenklade metoder, workshops och föreläsningar genomförts, vilket medfört att risktalet sänkts och risken accepterats.
- Utbildningsprogram för chefer samt utveckling av mallar, processer och arbets sätt avseende säkerhetsprövning har genomförts under året vilket bedömts ha givit effekt. Risktalet för risken för bristande säkerhetsprövning av myndighetens medarbetare har sänkts och risken accepterats.
- Avtal har skrivits avseende extra lokaler vid huvudkontoret i Eskilstuna. Fyra regionkontor har fått tillfälliga lösningar. Två nya lokaler är under byggnation (Tofta och Arvidsjaur). Utöver detta förekommer det även provisoriska byggnationer på sex platser. Risktalet för risken för att brist på tillgång till ändamålsenliga kontorslokaler för egen personal begränsar tillväxten har sänkts men kommer fortsatt att hanteras.
- Sverige är nu medlem i Nato. Tidigare risk hade sin grund i myndighetens förberedande arbete för Natomedlemskapet och har därför omformulerats till risk för att myndigheten inte är tillräckligt förberedd för de krav på genomförande som kommande Natoinvesteringar, värdlandstöd och förmåga att förvara utrustning och materiel kan föra med sig. Risktalet har samtidigt sänkts utifrån det inledande planeringsarbete som gjorts under våren där myndigheten nu står bättre rustad för när arbetet verkligen kommer igång. Risken kommer dock fortsatt att hanteras.

Övrigt

Utöver arbetet med FISK stödjer complianceansvarig och Fortifikationsverkets internrevision med kontroller för att säkerställa att myndigheten har en god intern styrning och kontroll.

Complianceansvarig samordnar myndighetens arbete med en operativ internkontrollplan. Planen är ett komplement till riskhanteringen i linjen. Uppföljning och uppdatering görs parallellt för den operativa internkontrollplanen och riskhanteringen i linjen. Det är complianceansvarig som utifrån planen, sina egna iakttagelser och riskhanteringen i linjen lämnar underlag för bedömning av den interna styrningen och kontrollen till myndighetens ledning.

Fortifikationsverket har under året jobbat vidare med att motverka oegentligheter genom dels visseblåsarfunktionen men även fortsatta stickprovskontroller på leverantörsfakturer med uppföljning där behov finns.

Under 2024 har brister noterats i ett skadeärende. Ärendet avser skada på Visbypiren där anmälan av skadan inte skett inom stipulerad tid till Kammarkollegiet och därför har försäkringsersättning inte erhållits. Hanteringen av händelsen bedöms som en brist. Eftersom ersättning för skadan på Visbypiren under 2023 upptagits i bokslutet som en förväntad intäkt som nu inte kommer att realiseras, blir konsekvensen en resultateffekt på -14 mkr 2024.

Internrevisionen är styrelsens organ och en av verksamheten oberoende kontrollfunktion som ska granska att myndighetens ledning har en god intern styrning och kontroll. Internrevisionen utarbetar en internrevisionsplan baserat på en riskanalys och under 2024 har internrevisionen fastställt två revisioner:

- 2024:1 Säkerhetsskyddskontrollarbete
- 2024:2 Rekryteringsprocess

Fortifikationsverket har identifierat åtgärder för att hantera de rekommendationer som styrelsen fattat beslut om. Åtgärderna är antingen redan genomförda eller så har de planerats in och följs upp löpande inom ramen för vår uppföljning.

Fortifikationsverket har i årsredovisningen bibehållit ansvarsförbindelsen gällande kommande hantering av PFAS-belastade massor på Kallax flygplats i Luleå med 200 mkr (86). Utredning pågår fortfarande för att säkerställa den mest säkra och hållbara lösningen.

Den samlade bedömningen är att den interna styrningen och kontrollen varit betryggande för år 2024.

8 Årsredovisningens undertecknande

Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat, intäkter och kostnader samt myndighetens ekonomiska ställning.

2025-02-19

Urban Hansson Brusewitz
Ordförande

Christina Malm

Monica Haapaniemi

Håkan Stenström

Niclas Lamberg

Dennis Gyllensporre

Maria Bredberg Pettersson
Generaldirektör

Från vänster Niclas Lamberg, Monica Haapaniemi, Håkan Stenström, Christina Malm, Urban Hansson Brusewitz, Maria Bredberg Pettersson, Dennis Gyllensporre. Foto: Fortifikationsverket